صوبائی اسمبلی خیبر پختونخوا

اسمبلی کا اجلاس، اسمبلی چیمبر پشاور میں بروز جمعة المبارک مورخہ 28 فروری 2014ء
بمطابق 27ربیع الثانی 1435ہجری بعداز دوپہر تین بجکر پینتالیس منٹ پر منعقد ہوا۔
جناب ڈپٹی سپیکر، امتیاز شاہد مسند صدارت پر متمکن ہوئے۔

تلاوت کلام پاک اور اسکا ترجمہ

اَعُوذُ بِاللّٰہِ مِنَ الشَّیۡطٰنِ الرَّجِیمِ۔ بِسۡمِ اللّٰہِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیمِ۔

وَسَارِعُوٓاْ إِلَىٰ مَغۡفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمۡ وَجَنَّةٍ عَرۡضُهَا ٱلسَّمَٰوَٰتُ وَٱلۡأَرۡضُ أُعِدَّتۡ لِلۡمُتَّقِينَ۝ ٱلَّذِينَ ينفِقُونَ فِي ٱلسَّرَّآءِ وَٱلضَّرَّآءِ وَٱلۡكَٰظِمِينَ ٱلۡغَيۡظَ وَٱلۡعَافِينَ عَنِ ٱلنَّاسِ وَٱللَّهُ يحِبُّ ٱلۡمُحۡسِنِينَ۔

(ترجمہ): اپنے پروردگار کی بخشش اور بہشت کی طرف لپکو جس کا عرض آسمان اور زمین کے برابر ہے اور جو (خدا سے) ڈرنے والوں کیلئے تیار کی گئی ہے۔ جو آسودگی اور تنگی میں (اپنا مال خدا کی راہ میں) خرچ کرتے ہیں اور غصے کو روکتے اور لوگوں کے قصور معاف کرتے ہیں اور خدا نیکو کاروں کو دوست رکھتا ہے۔

وآخِرُ الدَعۡوَانا أَنِ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ۔

محترمہ نگہت اورکزئی: جناب سپیکر!

جناب ڈپٹی سپیکر: جی میڈم نگہت اورکزئی۔

محترمہ نگہت اورکزئی: شکریہ جناب سپیکر صاحب۔ یہ جو اسمبلی ہے، یہ ایک بہت یعنی august House ہے اور ایک لویہ جرگہ ہے ہمارے خیبر پختونخوا کا کہ جس میں روایات بھی ہوتی ہیں، جس میں تہذیب بھی ہوتی ہے، جس میں ہم لوگ اپنی روایات اور تہذیب کے ساتھ چلتے ہیں جناب سپیکر صاحب، حالانکہ میں نے کل جو تقریر یہاں پر کی تھی تو وہ ایک بالکل Facts & figures پر تھی لیکن جناب سپیکر صاحب، میں پھر بھی، چونکہ سراج الحق صاحب ایک سینیئر پارلیمنٹیرین بھی ہیں اور ایک مذہبی رہنما بھی ہیں تو اگر میں نے ان کے خلاف کوئی بھی ایسی بات کی ہو جو کہ ان کو ناگوار گزری ہو اور جو قانون کے دائرے میں، میں نے باتیں کی ہیں تو وہ تو ٹھیک ہیں لیکن اگر کوئی ایسی بات جو ان کو ناگوار گزری ہو تو میں اس کی معذرت کرتی ہوں۔ تھینک یو، جناب۔

(تالیاں)

جناب ڈپٹی سپیکر: بہت اچھی بات ہے، تھینک یو ویری مچ۔

نشانزدہ سوالات اور ان کے جوابات

جناب ڈپٹی سپیکر: 'کوئسچنز آور' ہے۔ جی محمد رشاد خان، کوئسچن نمبر 1051، محمد رشاد خان۔ کوئسچن نمبر 1052، عبدالکریم خان، ایم پی اے۔ کوئسچن نمبر 1053، سردار حسین۔۔۔۔

(اس مرحلہ پر معزز رکن اسمبلی جناب عبدالکریم ایوان کے اندر تشریف لائے)

جناب ڈپٹی سپیکر: اچھا عبدالکریم پہنچ گئے۔ کوئسچن نمبر 1052، مسٹر عبدالکریم خان، ایم پی اے۔ جی۔

* 1052 _ جناب عبدالکریم: کیا وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) گورنمنٹ گرلز ہائی سکول تورڈھیر میں طالبات نہیں ہیں؛

(ب) آیا یہ بھی درست ہے کہ مذکورہ سکول میں آٹھ نئے کمرے تعمیر کئے گئے ہیں جو کہ اب تک زیر استعمال نہیں ہیں؛

(ج) اگر(الف)و(ب)کے جوابات اثبات میں ہوں تو مذکورہ سکول میں طالبات نہ ہونے اور نئے کمروں کو زیر استعمال نہ لانے کی وجوہات کیاہیں، تفصیل فراہم کی جائے؟

جناب محمد عاطف (وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم) (جواب وزیر زکواۃ نے پڑھا): (الف) جی نہیں، گورنمنٹ گرلزہائی سکول تورڈھیر میں 1080 طالبات زیر تعلیم ہیں۔

(ب) جی ہاں، یہ درست ہے کہ مذکورہ سکول میں آٹھ نئے کمرے تعمیر کئے گئے ہیں جو کہ 04-02-2014 سے باقاعدہ طورپراستعمال میں لائے گئے ہیں۔

(ج) اس ضمن میں وضاحت کی جاتی ہے کہ تعمیراتی کام کے دوران اساتذہ اور طالبات کے پردے کی خاطر طالبات کو قریبی گورنمنٹ پرائمری سکول نمبر2 تورڈھیر کی عمارت میں عارضی طورپر شفٹ کر دیا گیا تھا۔ تعمیراتی کام مکمل ہونے کے بعد 04-02-2014 کو اپنے سکول میں واپس منتقل کر دیا گیا ہے اور تعلیمی سرگرمیاں تسلسل سے جاری ہیں۔

جناب عبدالکریم: جناب سپیکر صاحب، ډیره ډیره مهربانی۔ زه د دې سوال نه مطمئن یم خو چې کله ما دا سوال کولو نو دا بلډنګ چې دے، د پرائمری سکول په بلډنګ کښې دا ستوږ نتان وو۔ بلډنګ تقریباً د وروستو څلورو میاشتو راهسې تیار وو، په بلډنګ کښې زه خپله تلې ووم، هغه بلډنګ ما کتلے وو او هغه بلډنګ چې دے د هغې پلیستر چې دے نو لاس به دې پرې چې اووهلو نو شګه به ترې راتله۔ بیا ما کمپلینټ وکړو او هغه پرنسل ته مې دغه اووئیل چې تاسو به مهربانی کوئ چې د دې Handing / taking کوئ نو ما ته به وایئ۔ نو هغوی ولګیدل دړې ځله ئے پرې چونا وکړه او چې زه بیا لاړم نو هغه ټول ماحول پټ وو۔ نو په دې ریکارډ باندې زه ځکه راولم چې سبا به زه یا شپږ میاشتې پس به بیا په دې august House کښې دا خبره کوم چې د دې سکول هغه بلډنګ نن په دې حالات کښې دے نو په ریکارډ باندې دا خبره راولم او وزیر تعلیم صاحب خو شته دے نه، دا زما په دوؤ یونین کونسلو باندې جناب سپیکر صاحب، واحد هائی سکول دے نو زما هغوی ته دا ریکویسټ وو چې دا Overcrowded دے، دیکښې تقریباً چوده سو ماشومانې سبق وائی او زما د دوؤ یونین کونسلو آبادی دې وخت سره ایک لاکھ 30 هزار Round about ده۔ نو زما د دې هاؤس

نه دا اپیل دے چې یو خو چې دویم ګرلز هائی سکول د دې، Physically د دا چیک کړے شی، د دې نمبرز او دویم دا ده چې دیکښې هم زمونږ په کلی کښې، لکه څنګه داسی نور میجر ټاؤنز چې دی نو د زمکو ریټونه ډیر زیات دی، چار کنال دا زمکه ده او دیکښې د مزید کمرو ګنجائش شته دے، ما یو پی سی ون جوړ کړے هم دے۔ نو ستاسو په وساطت سره زما منسټر صاحب ته دا خواست دے چې د دې سکول او د دې سره چې کوم زما بل یونین کونسل چې دے چې په هغې کښې هائی سکول نشته نو خیر دے که اوس نه وی، راروانه اے ډی پی کښې مهربانی وکړئ او ما له دا، مهربانی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: مسٹر حبیب الرحمان صاحب۔

جناب حبیب الرحمان (وزیر زکواۃ): بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ۔ شکریه جناب سپیکر۔ زه د خپل ورور، یقیناً چې دے مطمئن دے، جوابونه ورته مکمل ملاؤ شوی دی۔ څومره پورې چې د Quality of work تعلق دے چې دے وائی چې په هغه دیوالونو سرے لاس اووهی نو هغه پلستر ترې راغورزیږی نو دا خو پی سی فور وشی، Handover شوے چې کوم دے اوس، دا هله چې پی سی فور کمپلیټ شی او Concerned خلق په هغه فارمونو باندې دستخط وکړی او هغه Okay کړی چې واقعی دا Satisfactory دے خو بیا هم، محکمه تعلیم والا ناست دی، زه ډائریکټر ایجوکیشن ته آرډر کوم چې دے د Personally لاړ شی او زمونږ د دې عزتمند ورور چې کوم Grievances دی، کوم تحفظات دی، د هغې د ازاله وکړی او څومره پورې چې د آئنده اے ډی پی تعلق دے نو ان شاء الله مونږ به په Need basis باندې، دا زړه اے ډی پی زمونږ په لاسو کښې نه وه، مونږ خو اخرنئ هفته وه، اګری نګری به ورته زه اووایم، زه دا ایډمټ کوم خو آئنده د پاره به ان شاء الله و تعالیٰ چې کوم ځائې کښې ستا سره زمکه ده او ستا دې یونین کونسل کښې دغه نشته هائی سکول، ان شاء الله مونږ به کمپلیټ د هغې کوشش کوؤ او هغه به په آئنده پروګرام کښې اچوؤ۔

جناب ڈپٹی سپیکر: شکریہ جی۔

جناب احمد خان بہادر: جناب سپیکر! سپلیمنٹری کوسچن ہے جی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: 'کوئسچنز آور' شروع دے، مہربانی کریں۔جی احمد خان بہادر صاحب۔

جناب احمد خان بہادر: تهینک یو، مسټر سپیکر۔ جناب والا، د افسوس مقام دے، د ایجوکیشن منسټر نن بیا نشته، سره د دې چې روزانه تاسو تاکید کوئ دوئ ته چې تاسو خامخا دلته راځئ خو زه نه پوهیږم دا به دومره ضروری کار نه وی، د هغې نه ضروری به د دوئ نور څه وی چې دوئ هلته وی؟ جناب والا، زما په حلقه کښې تمبولک کښې یو پرائمری سکول جوړ شوے دے او د بدقسمتئ نه تر اوسه پورې د ډیپارټمنټ سینکشن نه دے راغلے د هغې او په هغې اوس هغه چې څوک Landowner وو، هغه پکښې بوس اچوی او څاروی پکښې تړی۔ جناب والا، دا یواځې زما د دې حلقې او د یو سکول مسئله نه ده، دا زمونږ په دې حلقه کښې بلکه زما د دې ملګرو د دې ټولو په حلقو کښې داسې بلها سکولونه وی چې هلته د دې مسئلې نه به هغوی مخامخ وی خو زه نه پوهیږم چې دوئ سره به د دې جواب وی یا به نه وی یا که وی هم نو داسې دوئ به څه کوی د دې د پاره؟ تهینک یو، مسټر سپیکر۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جی مسټر حبیب الرحمان صاحب۔

وزیر زکواۃ: مهربانی جناب سپیکر،۔۔۔۔۔

ارباب اکبر حیات: جناب سپیکر!

جناب ڈپٹی سپیکر: دا ارباب صاحب زما خیال دے کوئسچن کوی جی۔ حبیب الرحمان صاحب، (مداخلت) ډیره ښه ده جی۔

جناب بخت بیدار: سپیکر صاحب!

جناب ڈپٹی سپیکر: بخت بیدار صاحب، بخت بیدار صاحب وکړی نو بیا تاسو ته درکوم۔

جناب بخت بیدار: ډیره مهربانی۔ دغه شان زما په حلقه کښې چکدره کښې ګرلز هائی سکول دے او هغه په پرائمری سکول کښې ګرلز هائر سیکنډری سکول چلیږی۔ چونکه دلته کښې خو دا حکومت زمونږ سره د میرې مور کار کوی نو PaRRSA سره ما رابطه وکړه چې مهربانی وکړئ مونږ له سکول، هغوی اووئیل

چې سرکاری زمکه، ما وئیل چې سرکاری زمکه تیاره ده، ډی سی سره مې خبره وکړه، وئیل ئے چې ایجوکیشن سیکرټری نه اجازت نامه پکار ده چې بیا ورته دا سکول شفټ شی چې مونږ ئے جوړ کړو او دا ورته شفټ شی۔ دوه میاشتې وشوې، زما سپیشل سیکرټری ایجوکیشن والا ناست دے، د دې ورته پته ده، زما ډائریکټر صاحب ته پته ده، ډی او صاحب رپورټ رالیږلے دے چې دا سکول بیخی د دې هائر سیکنډری سکول قابل نه دے، هغه رپورټ ایجوکیشن سیکرټری ته ورسیدو او ایجوکیشن سیکرټری پرې بیا لیکی چې ډائریکټر ایجوکیشن د لاړ شی او د دې د فزیکل معائنه وکړی چې آیا د دې ډی ای او دا رپورټ صحیح دے که غلط دے؟ ما سیکرټری ایجوکیشن ته اووئیل چې نه تا نه روپئ غواړم، نه تا نه مطلب دا دے زمکه غواړم، قدرې ستا نه این او سی غواړم۔ جناب سپیکر صاحب، کله چې پاکستان آزادیدو نو د دې ملک تعلیمی Ratio وه 24% او نن هم مونږه په 24% کښې صوبه کے پی کے ولاړه ده نو که دا حالات وی چې تش کاغذ سرې ته نه ملاویږی او ما ته تیر ځل، ما تاسو ته په ریکارډ راوستی وو چې په 93 کښې، په یو کال کښې ما 115 پرائمری سکولونه جوړ کړی وو او نن ته ما ته یو سکول راکوې، عجیبه تبدیلی ده؟ زه منسټر صاحب ته وایم چې فوری طور د کم از کم، د مارچ په اوله هفته کښې د PaRRSA meeting دے او که هغه میټنګ زما نه وشو نو زما نه به هغه سکول لاړ شی راشی۔ د صوبې پیسې نه دی، د بل دغه پیسې نه دی،د ډونر پیسې دی او ما ته کاغذ نه ملاویږی، مهربانی به وی، ستا سو په تهرو باندې محکمې ته وایم چې دا کار وکړئ۔

<u>جناب ڈپٹی سپیکر</u>: شکریہ جی۔ ارباب اکبر حیات خان۔

<u>ارباب اکبر حیات</u>: شکریه جناب سپیکر صاحب۔ څنګه چې احمد خان صاحب خبره وکړه جی، هم دغه رنګه حالات دی جی زما په یونین کونسل خزانه کښې، او په یونین کونسل هریانه کښې یو درې سکولونه دی جی، کوم چې جوړ شوی دی او ګرلز پرائمری سکولونه دی خو اوسه پورې د سینکشن په وجه باندې هغه بلډنګ واپس چې کوم دے نو اوس د هغې په جوړولو باندې تقریباً دوه څلور لکهه روپئ به لګی۔ دوئ ورته ماشومان اوسه پورې نه شفټ کوی، وائی د دې سینکشن نه

دے راغلے او هغه ماشومان هلته په حجره کښې خپل سبق او خپل چې کوم تعلیم حاصلوی، نو زما جناب منسټر صاحب ته دا خواست دے چې یو خو د دې دا سینکشن زر راشی چې هغه ماشومان خپل ځائې سکول ته لاړ شی او دویم دا ده چې توحید آباد کښې یو سکول وو، د هغې خو ډیر مونږ کوششونه وکړل، تقریباً اوس په اتمه میاشت کښې هغه سینکشن راغلو، اوس هغې کښې جی سټاف نشته او کلاس فور پکښې نشته نو منسټر صاحب ته دا خواست دے چې د دې هم بندوبست وکړی۔

جناب بہرام خان: جناب سپیکر!

جناب ڈپٹی سپیکر: جی، بہرام خان صاحب۔

جناب بہرام خان: مونږ به هم د خپل وررور د دې سوال نه فائده واخلو جی او که دا خبره زه دلته کښې ونکړم نو بیا کیدے شی چې بل ځائې ئے موقع ملاؤ نه شی۔ زما په حلقه کښې هم هائر سیکنډری سکول خاکرام په نوم باندې دے، هغه سکول حواله شوے دے، فائنل شوے دے، هغه سکول نه اوس دا دوه کاله وشو، یو نیم کال چې هغه چالو شوے نه دے او هغه سکولونه خلقو، چې په هغې کښې کومې دروازې دی، کهړکئ دی، د هغې د وړلو امکان دے ترې۔ بار بار عوام مونږ له راځی او مونږ ته وائی چې یره دا هائر سیکنډری تاسو دې له سامان واخلئ، فرنیچر ورله واخلئ، دا چالو کړئ نو ترا وسه پورې هغه چالو شوے نه دے۔ زما هم دا درخواست دے چې ستاسو په وساطت سره زمونږ په حلقه کښې په عوامو باندې رحم وکړے شی او هغه سکول کهلاؤ شی نو مونږ به دعا کوؤ جی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: دا فریش کوئسچن که مو راوړے وے نو بهتر به نه وو، دا خو ډیر زیات، زه دا وایم چې جواب به څنګه درکوی تاسو ته؟

جناب سلیم خان: جناب سپیکر!

جناب ڈپٹی سپیکر: جی سلیم خان صاحب، پلیز۔

جناب سلیم خان: Sir, thank you so much۔ایک ضمنی کوئسچن میرا بھی ہے۔ سکولز-2008-09 کے بجٹ میں مجھے ملے تھے گرلز ہائی سکول، بوائز ہائی سکول اور مڈل سکولز۔ سر، پانچ سال ان کے

پورے ہو چکے ہیں، کنسٹرکشن بھی کمپلیٹ ہے، بلڈنگ بھی تیار ہے مگر ابھی تک وہاں پر سٹاف نہیں ہے اور لوگ بلڈنگ کو دیکھ کر خوش ہو نگے کیا، جب تک کہ اس میں پڑھائی نہ ہو؟ تو بار بار ہم سے ڈیمانڈ کی جاتی ہے کہ یہاں پر اساتذہ بھیجے جائیں تاکہ بچوں کو اور بچیوں کو فائدہ پہنچے، تو میری گزارش یہ ہے منسٹر صاحب سے کہ یہ ایس این ای کا جو لمبا چوڑا سلسلہ ہے، اس کو تھوڑا سا مختصر کر کے سکولوں کو اگر سٹاف دینگے تو قوم کے بچوں کا فائدہ ہوگا۔Thank you so much۔

جناب جاوید نسیم: سپیکر صاحب!

جناب ڈپٹی سپیکر: جی، مسٹر جاوید نسیم۔ جاوید نسیم صاحب۔

جناب جاوید نسیم: مهربانی سپیکر صاحب. دا کوئسچن چې کوم اکبر حیات کړے دے، کوم زمونږ ورور کړے دے، دا زما هم دے جی. زه د ښار په مینځ کښې اوسیږم، زما حلقه کښې چونې بهټئ کښې یو سکول دے د ډیرې مودې نه، دوه کمرې دی پکښې او 452 ماشومانې دی پکښې، 452 ماشومانې دی. یو کمره کښې داسې چل دے جی، یو کمره کښې ئے دوه بورډز جوړ کړی دی، د نیمو ماشومانو دیخوا مخ وی او د نیم ماشومانو اخوا. 6x12 برنډه ده پکښې، بیا ګراؤنډ دے پکښې. د کرسئ ځائې پکښې نشته، د ماسټر کمره پکښې نشته نو زه هم مهربانی کوم، دا سوال کوم د هغې سره چې ما له د منسټر صاحب د دې جواب هم راکړی او په دې ښار کښې اوسیږو (تالیاں) او بیا هم د هغې نه محرومه کیږو، (تالیاں) (قہقہہ) ستاسو ډیره مهربانی. ستاسو خو ډیره مینه ده ما سره خو زه دا خبره، (مداخلت) زما حق دے، جمهوریت دے، زه تنقید نه کوم، زه د اصلاح د پاره کوم چې زما په حلقې باندې توجه ورکړئ او دا سکول چې کوم دے زما د پینځو کمرو کړئ (تالیاں) زما دا ریکویسټ دے، زما ماشومان دی پکښې، زما حلقه ده نو مهربانی وکړئ چې دا کوئسچن د زما منسټر صاحب ته اورسی. مهربانی.

ایک رکن: یو عرض کوم جی.

جناب ڈپٹی سپیکر: دا څه قصه ده یار! والله؟

(قطع کلامی اور شور)

جناب ڈپٹی سپیکر: جی بولیں، بولیں جی۔

(قہقہے اور تالیاں)

جناب ڈپٹی سپیکر: (قہقہہ)۔۔۔۔۔

(قہقہے اور تالیاں)

جناب فضل حکیم: اَعُوذُ بِاللّٰہِ مِنَ الشَّیۡطٰنِ الرَّجِیۡمِ۔ بِسۡمِ اللّٰہِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ۔ ستاسو سپیکر صاحب، ډیره زیاته مننه چې هغوی مونږ ته موقع را کړه۔ پی ٹی آئی والا به چغې وهلې چې یره "چینج، چینج، چینج"، ان شاء اللّٰه تعالیٰ مونږ دا چینج ولیدو کنه چې صرف د خپل قوم ورسره غم دے خو د حکومت غم ورسره نشته نو مونږ پکار دا ده چې دې خپلو ایم پی ګانو له داد ورکړو۔ دا ٹھیک ٹھاک خبره ده چې نه هغه حکومتونو کښې دا خبرې شوې وې چې هر څه چل به کیدو، کرپشن به کیدو، ښه او بد به کیدل خو چا به د حکومت، خپل حکومت له پاڅیدل ضرورت نه وو چې هغه به خلاف خبره کړی وے۔ نن مونږه دې میډیا والا ته مونږ دا ٹول مطلب دا دے چې دا مخامخ په ګراؤنډ باندې کوی چې پی ٹی آئی واقعی چینج راوستے دے چې د قوم غم ورسره شته خو د حکومت غم ورسره نشته، زمونږه شوق چې دے (تالیاں) زمونږ شوق، زمونږ شوق چې دے، زمونږ شوق خدائے ګواه دے، خدائے ګواه دے، زمونږ خدائے ګواه دے چې زمونږ شوق دا کرسئ نه ده، زمونږ شوق چې دے زمونږ اسمبلی نه ده، زمونږه شوق هغه دے چې زمونږ کوم غریب قوم چې دلې دلې شوے دے چې دا سکول به د کوم وخت نه داسې وی؟ داسې یو نر ایم پی اے راغے چې نن هغه په اسمبلئ کښې آواز اوچت کړو نو ان شاء اللّٰه تعالیٰ منسټر صاحب نشته، زه دا خبره کوم چې د دې قوم دا کوم ماشومان چې دی، دا به ډیره دستی، په پی ٹی آئی کښې به دا مسئله حل شی او چې څومره ایم پی اے ګان دی او د حکومت خلاف تلی وی نو زه د هغه ځکه شکریه ادا کوم چې دا یو چینج دے، دا غټ چینج دے۔ ډیره مننه جناب سپیکر صاحب، ډیره شکریه۔

جناب ڈپٹی سپیکر: شکریہ جناب۔ میرے خیال میں کوئسچن پر بحث نہیں ہوسکتی ہے۔ مسٹر حبیب الرحمان صاحب، پلیز۔

جناب حبیب الرحمان(وزیر زکواۃ): بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ۔ جناب سپیکر، زه خو د ټولو نه مخکښې د دې خپلې خور انتهائی مشکور یم چې په وړومبی ځل دوئ، سراج الحق صاحب هغه بله ورځ دغه کړے وو نو زه د هغې شکریه ادا کوم چې هغې خیر یو ورځ وروستو خبره ئے وکړه خو مونږ د هغې شکریه ادا کوؤ او دا ورله یقین ورکوؤ چې ان شاء الله زمونږ خویندې دی او مونږ هیڅ قسم، زمونږ په زړه کښې د دوئ مطابق څه دغه نشته۔ زه د سوالونو د جوابونو په دغه کښې، زه د دې احمد بهادر ورور په پرائمری سکول، چې کوم بې کاره دے، د هغې په پوره خبره نه یم پوهه شوې خو دے د د هغې پوزیشن معلوم کړی او زه هم جنرل خبره کوم چې محکمه تعلیم د د ده نه د سکول دا نوم برابر، دوئ وائی سکول زما ځائې کښې هسې پروت دے او شاړ دے او ځاروی پکښې دی، ما د سکول هغه نوم درج نکړو، په هغه وخت کښې زه په دغه کښې ووم نو محکمه تعلیم ته زه دغه دغه کوم۔ اکبر حیات ورور هم، زمونږه د دیر خان صاحب هم خبره وکړه چې زما سکولونه دی او اوسه پورې په هغې باندې هیڅ قسم دغه نه دے شوے، دا هائی سکول خاګرام دا د ډهائی سال نه مکمل شوے دے او د دوه نیمو کالو راهسې، څومره پورې چې د بهرتو تعلق دے، جنرل زمونږ پالیسی ده او این ټی ایس شروع دے او مونږ د پاس نه په ښکته باندې راځو یعنی ایس ایس ګریډ 16، 17 او پروموشنې هم روانې دی، دا به په مزه مزه باندې راځی ان شاء الله تعالیٰ او د دې سکولونو کار شروع شوے دے د یو میاشتې نه او په دې میاشت نیمه کښې به ان شاء الله چې څه کمے دے نو زمونږ د حکومت دا پالیسی ده چې مونږ که نوی بلډنګونه نه جوړوؤ خو د زړو د پاره مکمل Equipments هم ورکوؤ، د هغې ضروریات هم دفع کوؤ او د سټاف هم۔ دغه شان زما د سلیم ورور هم دغه خبره ده، جنرل خبره کوم چې څومره پورې کوم سکولونه د بهرتو د وجې نه پاتې دی، ان شاء الله کار شروع شوے دے اګرچه (مداخلت) د این او سی خو دا، آبادئ او بلډنګ په ځائې دے او ته به، طریقه کار معلوم دے چې ان شاء الله

بهرتئ شروع شوې دی، این ټي ایس شروع شوے دے نو په دغې باندې به دغه وشی۔ دغه شان سلیم خان هم وائی چې زما په ځائې کښې چې کوم دے نو 2008-09 کښې دغه مکمل شوی دی نو سلیم خان خو ښه مخکښې د منسټر په حیثیت وو او د پینځو کالو سکول، په دیکښې ټهیک ده چې دغه به پکښې وی، د دې پی سی فور به نه وی راغلے یعنی چې کمپلیټ شوے دے نو هدایات کوم Generally چې په ټوله صوبه کښې چې کوم ځائې سکولونه جوړ شوی دی، کمپلیټ شوی دی او په هغې کښې لږ غوندې دغه پاتې دے نو زه هدایات کوم محکمه تعلیم ته چې فوری طور د ټولې صوبې ډیټا د راواخلی، Completed سکیمونه چې په کوم ځائې کښې دی، هغه د فوری طور Handover کړی او فوری طور د د هغې د پاره د بهرتئ کوشش وکړی۔ بهرتئ خو مونږ کوؤ ان شاء الله زمونږه پالیسی ده او وروستو په ډیټیل کښې به زه د هغې وضاحت کوم۔ دغه شان چونکه نسیم ورور زما خبره وکړه چې زما سره یو سکول کښې 422 ماشومانې دی او ځائې نشته، زه به دا اووایم چونکه اے ډی پی زمونږ نه مخکښې فریم شوې وه، یقیناً زه دا خبره ایډمټ کوم چې The construction of schools زمونږ سره په اے ډی پی کښې Provision نشته او دا ډیر کمے دے ځکه چې په ټوله صوبه کښې خامخا د دې څیزونو ضرورت وی خو چونکه دا کار زمونږ نه مخکښې شوے وو نو Provision زمونږ سره چې کوم دے Reconstruction of schools، دا زمونږ سره په ټوله اے ډی پی کښې نشته او آئنده د پاره، اوس هم دا دے پراسیس شروع کیږی یقیناً چې مونږه د کنسلټنسی په وجه باندې ډیر لیټ یو، بیا هغه دے د بل کال اے ډی پی به اوس د فرورئ نه پراسیس شروع دے ان شاء الله چې کوم کمے په تیره اے ډی پی کښې زمونږ نه پاتې شوے دے ان شاء الله د هغې ازاله به مونږه کوؤ او چې کوم بنیادی ضرورتونه دی، په هغې باندې مونږه Focus کوؤ ځکه زمونږ حکومت، بل دا چې د آئنده د پاره د پرائمرو زما دې ورور چې خبره وکړه، زمونږ پالیسی دا ده چې آئنده د پاره به پرائمری چې Establishment of Primary Schools به شپږ کمرې وی، دوه کمرې به مونږه نه جوړوؤ ځکه چې دوه کمرې په هغې کښې مطلب دا دے پینځه کلاسه وی او په هغې کښې نه استاذان ځائیږی او نه پکښې ماشومان ځائیږی او نه پکښې

کلاسونه ځائیږی۔ د دې وجې نه مونږ د تعلیم ایمرجنسی چې کومه نافذ کړې ده په هغې کښې دا هم یو برخه ده چې آئنده د پاره به Establishment of Primary Schools زمونږه شپږ کمرې وی ان شاء اللّٰه او دا ضرورتونه به پخپله باندې دوباره د'ری کنسټرکشن' ضرورت نه راځی۔ (تالیاں) اکبر حیات ورور وائی سینکشن نه دے شوے نو په سینکشن باندې زه نه یم پوهه، سینکشن په بنیادی وخت کښې چې کوم دے، سینکشن دې ته وائی چې کله ستا سکول منظوریږی، دا وروستو کښې پی سی فور چې کله کمپلیټ شی سکول، هغې کښې پی سی فور راځی د محکمو نه، په هغې کښې سی اینډ ډبلیو والا خپل رپورټ ورکوی، ایجوکیشن والا خپل رپورټ ورکوی چې زما دا سکول دومره دے، دومره کمرې دی، دومره آبادی ده، دومره فټه دے او د هغې ګنجائش دا دے، دا ټول څیزونه او د هغې نه وروستو پی سی فور وی، تاسو مهربانی وکړئ دا پی سی فور خپل ای ډی او سره سرچ کړئ چې دا به تاسو ته دغه کړی او که د هغې کمے وی نو ان شاء اللّٰه ما جنرل هدایات ورکړی دی چې د کوم ممبر یعنی زه محکمه تعلیم له، چونکه ډیره Vast محکمه ده، هدایات جاری کوم چې کوم ممبر د خپلې حلقې څه قسم معلومات غواړی، فوری طور د هغې د ازالې کوشش کوئ ځکه چې یو کار باندې پیسې لګیدلې دی، ډیر کار شوے دے او معمولی هغه دغه چې کوم دے نو ټیکنکل څیزونه پکښې پاتې دی نو دا د ختمولو د پاره فوری طور کوشش پکار دے-----

(شوراور قطع کلامیاں)

ارباب اکبر حیات: جناب سپیکر صاحب! دا دغه وائی چې مونږ ته ئے اوسه پورې Handover کړے نه دے، کوم ای ډی او صاحب چې دے، نو مونږ دا وایو چې مونږ ای ډی او صاحب له لاړ شو نو هغه وائی چې دا د ډسټرکټ کونسل پراپرټی ده، هغوی به مونږ ته چې کوم دے این او سی راکوی نو مونږ به ئے هله بیا دغه کوؤ او چې ډسټرکټ کونسل والا له لاړ شو نو هغه وائی چې Already دوئ خو پرې خپل بلډنګ جوړ کړے دے، مونږ ته پرې څه اعتراض نشته نو دا Lack of communication چې دے په دې باندې ما دغه وکړو جی۔

محترمه نګهت اورکزئی: جناب سپیکر!

جناب ڈپٹی سپیکر: جی نگہت اورکزئی صاحبه۔

وزیر زکواۃ وعشر: سپیکر صاحب!

جناب ڈپٹی سپیکر: یو منټ۔

وزیر زکواۃ: ما جنرل هدایات ورکړل خو زه د اکبر حیات ورور په دې خبره کښې چې کوم دے دوه دغه دی، سی اینډ ډبلیو هم Involve دے او ایجوکیشن هم Involve دے، زه هدایات کوم چې جوائنټ کوم طریقه کار چې د پی سی فور کوم طریقه کار دے، دوئ د جوائنټ وزټ وکړی او فوری طور د دا پی سی فور Submit کړی چې دوئ ته مطلب دا دے دا بهرتئ هم وشی او دا سکول چې کوم دے چالو شی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: شکریہ جی۔

سردار اورنگزیب نلوٹھا: جناب سپیکر!

جناب ڈپٹی سپیکر: سردار اورنگزیب صاحب۔

سردار اورنگزیب نلوٹھا: شکریہ جناب سپیکر صاحب۔ میرے حلقے میں بھی 13 سکولز ہیں جن کی ایس این ایز تین سال، چار سالوں سے محکمہ کے پاس پڑی ہوئی ہیں اور محکمہ کوشش بھی کر رہا ہے لیکن پرابلمز یہ ہیں، سراج الحق صاحب اگر توجہ دیں، تو فنانس سے چھوٹی چھوٹی سراج الحق صاحب! وہ Objections لگا کے فائلوں کو بھیجتے رہتے ہیں اور تین تین، چار چار سالوں سے ایس این ایز کیلئے فائلیں پڑی ہوئی ہیں۔ اس میں کئی سکولوں کے اندر میٹرز نہیں لگے ہوئے ہیں، اس وجہ سے وہاں عملہ تعینات، وہ SNE approve نہیں ہو رہی ہے اور چھوٹے چھوٹے مسائل ہیں تو Kindly اس کا حل فنانس منسٹر صاحب اور ایجوکیشن منسٹر صاحب! اس طرح کریں کہ یہ جو سکولوں کی بلڈنگیں ایک عرصہ سے بنی ہوئی ہیں، وہ تباہ حال ہیں، لوگوں نے وہاں پر مویشی باندھے ہوئے ہیں، گھاس رکھا ہوا ہے اور یہ بلڈنگیں ختم ہو جائیں گی اور کروڑوں روپے کا نقصان ہو گا حکومت کو، تو مہربانی کر کے اس کا کوئی آسان حل نکالیں اور یہ جناب سپیکر صاحب، کچھ تھوڑا سا ماحول دیکھ کر میں یہ سمجھ رہا ہوں کہ جب منسٹرز صاحبان اور حکومت خود رو رہی ہے تو ہمیں کس طرح چپ کرائیں گے؟ تو برائے مہربانی کچھ طاقت اپنے اندر ڈالیں۔

(تالیاں)

جناب ڈپٹی سپیکر: جی نگہت اورکزئی صاحبہ۔

محترمہ نگہت اورکزئی: شکریہ جناب سپیکر صاحب۔ چونکہ ایجوکیشن کے متعلق سوالات ہو رہے ہیں اور ایک بہت Importantحالانکہ یہ کوئسچن بنتا نہیں ہے لیکن چونکہ جناب سپیکر صاحب، میرے صوبے کی بہت سی بچیاں ابھی آپ نے دیکھی ہونگی کہ یہاں پر بیٹھی ہوئی ہیں، یہ کاپی میں آپ کو بجھوا رہی ہوں، یہ الرازی میڈیکل سنٹر ہے، یہ میڈیکل کالج ہے اور یہاں پر جناب سپیکر صاحب، تقریباً کوئی 100 طلباء اور طالبات ہیں۔ پشاور ہائی کورٹ نے جناب سپیکر، 5 دسمبر 2013 کو یہ فیصلہ دیا ہے کہ انہیں دوسرے کالجز میں ایڈجسٹ کیا جائے۔ جناب سپیکر، ان سے 8 لاکھ روپے سے لیکر 12 لاکھ روپے مہینے تک لے رہے ہیں، فیس لے رہے تھے لیکن ابھی تک تین مہینے ہوگئے ہیں کہ اس میڈیکل کالج کی جو سٹوڈنٹس ہیں، ان کو کہیں ایڈجسٹ نہیں کیا جارہا ہے۔ میں سمجھتی ہوں کہ یہ اس کے ساتھ Related نہیں ہے لیکن آپ کے نالج میں آپ کی وساطت سے جناب سپیکر صاحب، چونکہ یہ بچیوں کے مسقبل کا اور بچوں کے مستقبل کا سوال ہے تو میں یہ کاپی آپ کو بجھوا رہی ہوں اور اس کے ساتھ ہائی کورٹ کی کاپی بھی لگی ہوئی ہے تو اگر آپ ایک سلیکٹ کمیٹی اس کیلئے، ہمیں نہ وہ کریں لیکن اگر ایک سپیشل کمیٹی بنالیں تاکہ وہ اس تمام معاملے کی بھی چھان بین کر لیں اور ان بچیوں اور بچوں کا مستقبل جو ہے، اور سر! ایک ایم این اے ہے پی ٹی آئی کا جو کہ ناصر خٹک اس کا نام ہے، اس کا نام اس میں باقاعدہ لکھا ہوا ہے کہ اس سے یہ خوفزدہ ہو کر ان بچوں اور بچیوں کو تعلیم سے اور ان کو داخلے سے روکا جارہا ہے تو جناب سپیکر صاحب، اس پر آپ اگر مہربانی کرکے کیونکہ آپ کسٹوڈین ہیں اس ہاؤس کا، آپ اس پورے خیبر پختونخوا کی نمائندگی کر رہے ہیں، آپ کی چیئر سے انصاف کے ہم آپ سے طلبگار ہیں تو مہربانی کریں، یہ میں آپ کو کاپی بجھوا رہی ہوں تو اس پر اگر آپ سپیشل کمیٹی بنادیں تو آپ کی بہت زیادہ مہربانی ہوگی۔ مجھے پتہ ہے کہ یہ اس کے ساتھ Related نہیں تھا لیکن مجھے موقع ایجوکیشن کے حوالے سے ملا۔ تھینک یو، جناب سپیکر۔

جناب ڈپٹی سپیکر: شکریہ جناب۔

جناب منور خان ایڈوکیٹ: سر!

جناب ڈپٹی سپیکر: جی منور خان ایڈوکیٹ صاحب۔

جناب منور خان ایڈوکیٹ: خبره کوم سر۔ پکار دا ده سر چې د دې بزنس یا د کوئسچنز کوم رولز دی، د هغې مطابق زما سر! ریکویسټ صرف دا دے چې یو کوئسچن باندې تقریباً دومره کسانو سپلیمنټری کوئسچنز راؤړل، رولز خو سر! دا دی چې صرف Only two questions۔۔۔۔۔

Ms. Nighat Orakzai: Three.

جناب منور خان ایڈوکیٹ: Two or three نو د دې متعلق کم از کم زه دا وایم چې یره دا نور کوم کوئسچنز دی، دا نوره کومه ایجنډا ده، هغه به دغه شان پاتې شی نو په دې باندې Kindly لږ خپل دغه کوؤ چې یره که چا ته اجازت ورکوئ نو کم از کم د هغې مطابق چې کوم رولز دی نو دا به، نور کسانو چې کوم کوئسچنز وی هغه بیا پاتې شی سر۔

جناب ڈپٹی سپیکر: سپلیمنٹری کیلئے میرے خیال میں کوئی Limit نہیں ہے لیکن یہ ہے کہ جتنا جلدی ہو سکے ذرا اس پر جو ہے تو Expedite کریں۔

سید محمد علی شاہ: جناب سپیکر صاحب! د سپلیمنټری د پاره ستاسو اجازت ضروری دے او دومره اوږد او Lengthy discussion پرې نه شی کیدلے۔

جناب جعفر شاہ: سپیکر صاحب!

جناب ڈپٹی سپیکر: جعفر شاہ صاحب، پلیز۔

جناب جعفر شاہ: تهینک یو سپیکر صاحب۔ دا نګهت بی بی چې کوم Issue raise کړې ده، د دې د پاره مونږ ټول سپورټ کوؤ او مونږ تاسو ته ریکویسټ کوؤ چې د دې د پاره کمیټی اناؤنس کړئ۔

جناب ڈپٹی سپیکر: ٹهیک شوه، ان شاء الله دې باندې، دا Consider کوؤ۔ کوئسچن نمبر ہے جی 1054، مفتی فضل غفور صاحب۔

* 1054 _ مولانا مفتی فضل غفور: کیا وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) مالی سال 2008 سے لیکر 2013 تک ضلع بونیر کے تمام گورنمنٹ پرائمری، مڈل، ہائی اور ہائر سیکنڈری سکولوں (مردانہ وزنانہ) کو حکومت نے فرنیچر، چاک، بلیک بورڈ، ٹاٹ اور کمپیوٹرز خریدنے کیلئے رقم فراہم کی تھی جس کی خریداری ٹینڈرز کے ذریعے کی گئی تھی؛

(ب) اگر (الف) کا جواب اثبات میں ہو تو مذکورہ اشیاء کی خریداری کیلئے دی گئی رقم کی تفصیل ایئر وائز فراہم کی جائے، نیز ٹینڈر کیلئے اخباری اشتہار کی نقول بھی فراہم کی جائیں؟

جناب محمد عاطف (وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم) (جواب وزیرزکواۃ نے پڑھا): (الف) جی ہاں۔

(ب) 08-2007 سے اپ گریڈڈ سکولوں اور اضافی کمرہ جات کیلئے فرنیچر کی مد میں محکمہ تعلیم نے ایک کروڑ 11 لاکھ 92 ہزار دو روپے ضلع بونیر کیلئے ریلیز کئے تھے جو ایس آئی ڈی بی تیمر گرہ (پاک جرمن) کو منتقل کئے گئے تھے۔ ان کی طرف سے سکولوں کو فرنیچر کی تقریباً %80 سپلائی ہو چکی ہے۔ 08-2007 سے 2013 تک جیوٹ ٹاٹس کی مد میں محکمہ تعلیم نے مبلغ ایک کروڑ 52 لاکھ 91 ہزار 529 روپے ضلع بونیر کو ریلیز کئے تھے، سپلائی مکمل ہو چکی ہے۔ (اخباری اشتہارات کی نقول ملاحظہ کی گئیں)

مولانا مفتی فضل غفور: شکریه جناب سپیکر۔ ما جی سوال کړے وو چې "مالی سال 2008 سے لیکر 2013 تک ضلع بونیر کے تمام گورنمنٹ پرائمری، مڈل، ہائی اور ہائر سیکنڈری سکولوں (مردانہ و زنانہ) کو حکومت نے فرنیچر، چاک، بلیک بورڈ، ٹاٹ اور کمپیوٹرز خریدنے کیلئے رقم فراہم کی تھی جس کی خریداری ٹینڈرز کے ذریعے کی گئی تھی"۔ جواب راغلے دے "جی ہاں"۔ بیا ما لږ تفصیل غوښتے دے نو جواب کښې راته دوئ لیکلی دی چې "08-2007 سے اپ گریڈڈ سکولوں اور اضافی کمرہ جات کیلئے فرنیچر کی مد میں محکمہ تعلیم نے ایک کروڑ 11 لاکھ 92 ہزار دو روپے ضلع بونیر کیلئے ریلیز کئے تھے جو ایس آئی ڈی بی تیمر گرہ (پاک جرمن) کو منتقل کئے گئے تھے۔ ان کی طرف سے سکولوں کو فرنیچر کی تقریباً %80 سپلائی ہو چکی ہے"۔ جناب سپیکر، دا 2007 او 2008 تقریباً دې درمیان کښې پینځه کاله تیر شو بلکه تقریباً شپږ کاله تیر شو، نن شپږ کاله پس هم %20 سپلائی په هغې کښې پاتې ده نو زما به دا درخواست وی چې دا کوئسچن سټینډنګ کمیټۍ ته ریفر کړو چې هلته د دې پوره چې کوم دے نو تحقیق وشی چې څه وجوهات دی چې اوس هم %20 سپلائی هغوی ته پاتې ده او شپږ

کاله پکښې په مینځ کښې تیر شو نو دا خو به ډیمانډ تلے وی او ضرورت به Show شوے وی نو دا ماشومان به بې ټاټه کښینی یا دا ماشومان به بغیر د بلیک بورډ نه خپل سبق وائی؟ نو زما دا ریکویسټ دے جی چې دا تاسو سټینډنگ کمیټئ ته ریفر کړئ چې دا Thrash out شی جی۔ شکریه۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جی۔

محترمہ معراج ہمایون خان: سپیکر صاحب! سپیکر صاحب! پلیز۔

جناب ڈپٹی سپیکر: معراج همایون صاحبه۔

محترمہ معراج ہمایون خان: دې سره جی سپلیمنټری کوئسچن دا دے، ډیره مهربانی ما له مو ټائم راکړو، چې دا خو ټاټ له خبره کیږی خو دا حکومت چې راغلے وو او دوئ وئیل چې چینج، چینج راولو او د یو چینج دوئ چې وعده کړې وه نو هغه دا وه چې ټاټونه به نه وی په سکولونو کښې، د ټاټونه په ځائے اوس مونږ به فرنیچر به ورکوؤ، دا د ټولو په مخکښې دوئ دا وعده کړې وه او د هغې سره د مونږ ته دا اووائی چې څومره سکولونو ته فرنیچر ملاؤ شو؟ ټاټونه ئے ختم کړل او فرنیچر چې ماشومان صفاء ستهرا لږ غوندې ماحول کښې سبق اووائی۔ مهربانی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: میرے خیال میں This is not supplementary sorry۔۔۔۔۔۔

جناب احمد خان بہادر: جناب سپیکر!

جناب ڈپٹی سپیکر: جناب احمد خان بہادر صاحب، سپلیمنٹری کوئسچن۔

جناب احمد خان بہادر: تهینک یو، مسټر سپیکر۔ سر، کوئسچن نمبر 1054، دا د مولانا مفتی فضل غفور صاحب کوئسچن دے جی، د یکښې زما سپلیمنټری کوئسچن دا دے جناب والا! چې زمونږ کله د عوامی نیشنل پارټئ حکومت وو تیر شوی پینځو کالو کښې نو مونږ د پی ټی اے په فنډ کښې د سکولونو د پاره، د پرائمری سکول د پاره، د مډل سکول د پاره او د هائی سکول د پاره پی ټی اے فنډ کښې پیسې ورکړې وې د Minor repair او سټیشنرئ وغیره د پاره۔ دې گورنمنټ تر اوسه پورې د پی ټی اے په فنډ کښې څه پیسې نه دی ورکړی، د دې جواب د

راکړی چې څه وجه ده، دوئ سره فنډ نشته که نه دوئ دغه پراجیکټ دغه پروګرام ختم کړو؟

جناب ڈپٹی سپیکر: مسٹر حبیب الرحمان صاحب۔

جناب حبیب الرحمان (وزیر زکواة): بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ۔ شکریه جناب سپیکر۔ زما دې ورور چې کومه خبره وکړه، د 2007 نه شپږ کاله 80% سپلائی شوې ده، پخپله هم تسلیموی او 20% نه ده شوې۔ دا بتدریج کیږی، پیسې ریلیز شوی دی ایک کروړ، تقریباً څه ډهائی کروړ روپئ دواړو مدونو کښې چې کوم دے د نوؤ سکولونو د پاره فرنیچر او د زړو سکولونو د پاره ټاټونه، چاکونه دا ټول پروګرام شوے دے۔ اوس نوره سپلائی حکومت لا نورې پیسې نه دی ورکړی، په پاک جرمن دا داسې یو دغه ده چې د ټولو خلقو زور وی پرې او دا په نمبر کښې راؤړی، بتدریج ئے راؤړی، دا اوس هم ښه پوره دغه دے، زمونږ د حکومت آئنده د پاره بل پروګرام دے څنګه چې زما دې احمد بهادر ورور اووئیل چې مونږ د ټاټونو پروګرام آئنده د پاره ختم کړے دے او مونږ به آئنده د پاره وړو له کرسئ ورکوؤ، دا زمونږ د حکومت ویژن دے خو فی الحال چونکه پرائمری سکولونه، دا د پی ټی اے پروګرام چې کوم دے Parents Teachers Association به ئے ورته مخکښې وئیل، اوس به پی ټی سی وائی Parents Teachers Council، د هغې د پاره چونکه مونږ کار نه دے شروع کړے، ایډیشنل کمرې اوس هم تاسو ته به راغلی وی چې درې درې او پینځه پینځه کمرې چې کله په هغې باندې کار دغه شی، پیسې باقاعده شته، هغه د فنانس نه ریلیز شوې دی چې څومره کمرې مونږه بتدریج د پی ټی سی په پروګرام کښې ورکوؤ، نو چې کله دا کمرې جوړیږی ان شاء الله فنډ مخکښې ریلیز شوے دے، طریقه کار د فنانس دا دے چې کله په اے ډی پی کښې یو شے Reflect شی نو هغه په انسټالمنټس کښې پیسې ریلیز کوی، پوره پیسې ریلیز شوې دی او په دې باندې چې کله کار، پروسیجر مونږه Late کړے دے لکه مونږه شپږ میاشتې، زه بالکل بیا ایډمټ کوم چې شپږ میاشتې دا ټیکنیکل خبرې دی، شپږ میاشتې زمونږ کار بلکه اووه میاشتې زمونږ کار Late دے او مونږ Visible work on ground لا شروع کړے نه دے نو د دغه دغه چې کوم دے نو د پی ټی سی دے، چې کله

کار شروع شی ان شاء اللہ، پیسې ریلیز شوې دی او په هغې باندې به کار شروع شی د هغې پروسیجر مطابق او ان شاء اللہ څه کمې به د پیسو نه وی۔

جناب سردار حسین: جناب سپیکر!

جناب ڈپٹی سپیکر: جی سردار حسین بابک صاحب۔

جناب سردار حسین: شکریه سپیکر صاحب۔ منسٹر صاحب چې څنګه خبره وکړه سپیکر صاحب! او بی بی هم ډیره ښه نکته راپورته کړه چې دلته مونږه اعلان اؤریدلے وو سراج الحق صاحب د خلې نه چې یکسان نظام تعلیم به وی، د نظام تعلیم خبره ئے هم کړې وه او بیا د نصاب تعلیم خبره ئے هم کړې وه او هغه خو ان شاء اللہ په ایجنډا ده، په هغې باندې به خبره کوؤ خو بیا منسټر صاحب دا خبره وکړه چې سکولونو ته به فرنیچر ورکوؤ، ټاټونه به ورکوؤ خو زه خو دا ګنړم چې دا 2013 او په 2014 په اے ډی پی کښې چې کوم پرائمری سکولونه دی، آیا منسټر صاحب دا وئیلې شی چې د هغوی کمپوزیشن خو هم هغه دوه کمرې دے او یو برنډه ده، نو بیا دا څنګه ممکن ده چې د نوی حکومت چې کومه اصلاحاتی ایجنډا وه، پکار خو بیا دا وه چې دا د نوی حکومت نوی بجټ کښې د سکول چې کوم کمپوزیشن وو چې څنګه اووئیلې شو چې شپږ کمرې به وی نو هغه سل کمرې، کوم سکولونه چې دی، هغه به هم د دوؤ کمرو جوړیږی نو بیا به دا څنګه ممکنه وی؟ چې منسټر صاحب په دې باندې لږ پوهه کړو نو۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جی مسٹر حبیب الرحمان صاحب۔

وزیر زکواۃ: جناب سپیکر، ما وختی پخپلو خبرو کښې دا خبره واضح کړې وه، زاړه سکولونه د دوؤ دوؤ کمرو دی، زمونږه آئنده پالیسی د شپږو کمرو ده، ما هم یعنی د ده چې کومه خبره ده، د ده مطلب دا دے چې ټهیک ده مونږ له پکار دی، ما خو تا سو ته اووئیل چې اے ډی پی، مونږ په داسې وخت کښې راغلی وو چې مونږه هغه په اخیرنو مرحلو کښې راغلی وو نو چې کوم خلق ایکسپرټ وو نو ځان له به ئے ذاتی څه سکیمونه وردغه کړی وی خو د زوړ حکومت هغه پالیسی روانه وه، د هغې مطابق مونږ پرائمری سکولونه، مډل سکولونه، هائی سکولونه دا مونږه ورکړی دی، د آئنده د پاره به بالکل مونږ یو نوے اوس د فروری نه به

ان شاء الله د آئنده، زمونږه د حکومت د ویژن مطابق، زمونږ د پروګرام مطابق به ان شاء الله اصلاحات چې مونږ کوم کوؤ، د هغې به اوس د فرورئ نه آغاز شروع شی او چې کله مونږه اے ډی پی آئنده پرنټ کوؤ، زما د ورور سره اتفاق دے، مونږ به کوشش دا کوؤ چې کوم زاړه زمونږ پرائمری د دوؤ کمرو دی، په هغې کښې به ایډیشنل کمرې جوړوؤ او دغه یکساں کوؤ به او زما خو خپل دا خیال دے چې زه به دا یعنی مونږ به خپل دا کوشش کوؤ چې کوم هغه زاړه زمونږ سره Establish سکولونه دی پرائمری، په هغې کښې د ټولو نه مخکښې ایډیشنل کمرې ورکړو او وروستو بیا مطلب دا دے چې Establishment of Primary Schools د شپږو شپږو کمرو شروع کړو۔

جناب ډپټی سپیکر: مفتی فضل غفور صاحب، کوسچن نمبر 1055۔

مولانا مفتی فضل غفور: زه خو جناب سپیکر صاحب، د دې یو نه مطمئن نه شوم، تاسو لا بل ته خبره ورواړوله۔ دا جی 08-2007 نه د فرنیچر د سپلائی د پاره سکیم شروع شوے دے او 20% لا باقی دے، ولې باقی دے، څه وجوهات دی؟ ما خو دا ریکویسټ وکړو چې دا تاسو کمیټئ ته ریفر کړئ چې وجوهات ئے مخې ته راشی او زه به دا ریکویسټ کوم متعلقه زمونږ چې کوم منسټر صاحب دے، دوئ هم د بونیر سره تعلق ساتی او زما بچی او د دوئ بچی په شریکه باندې په دغه فرنیچرو باندې د پاسه کښینی او سبق وائی۔ زما په خیال دوئ له پکار دی چې زما سپورټ وکړی او ما ته شاباش راکړی چې دا سې یو پوائنټ ما Raise کړو او رااوچت مې کړو په فلور باندې چې هغه د ټولې ضلعې خبره ده (تالیاں) نو الټا دوئ هغه زما سوال Crash کوی او هغه بلډوز کوی، زما په خیال باندې دا خو مناسب نه ده۔

جناب ډپټی سپیکر: جی حبیب الرحمان صاحب۔

وزیر زکواۃ: سپیکر صاحب، زما ورور د بونیر خبره کوی او زه خو د ټولې صوبې خبره کوم، (تالیاں) یعنی مطلب دا دے مونږ خو دا سې په اورنړی کښې نه یو، مونږ خو کهلاؤ ذهن والا خلق یو، زه د ټولې صوبې خبره کوم، د ټولې صوبې د پالیسئ خبره کوم۔ څومره پورې چې د دغه تعلق دے د فرنیچرو، که زه دا

اووایم، دا مونږ له د بهر دنیا نه ډیر یعنی په Basic facilities کښې مونږ له ډیرشې پیسې راځی، په پرائمری ایجوکیشن کښې مونږ له ډیرې پیسې راځی د پخوا نه، مونږ له ډونر ایجنسئ، خلق مونږ ته ډونیشنز راکوی او اوس هم زه به دا اووایم، که زه دا اووایم دوئ به وائی په بعضو بعضو سکولونو کښې دومره فرنیچرې پرتې دی چې د سټوډنټانو د کلاس رومونو هغه ځائې چې کوم دے ډک کړے دے چې کوم غټ غټ سکولونه دی، هائی او هائر سیکنډری سکولونه دی، د پاکستان سکولونو کښې دومره فرنیچر دے۔ تر څومره پورې چې د دغه تعلق دے، دغه پیسې خو ورکړې شوې دی، په دغې ورکړې، دوه نیم کروړه روپئ بونیر له د دغه د پاره ټاټ او چاک د پاره ورکړې شوې دی او د فرنیچر د پاره ورکړې شوې دی، 80% ډیر لوئې یعنی په دیکښې جی دا خو داسې دغه کار نه دے، اوس مونږ د دې دغه د پاره کرسئ اخلو د خپل دفتر د پاره نو د هغې هم دومره Lengthy procedure دے، طریقه کار، دا خو الحمدللّٰه چې هغه طریقه کار مخکښې شوے دے، ټینډرې هم شوی دی، ټول کار پروسیجر هم شوے دے، ان شاء اللّٰه څه مسئله نه ده، مونږ به په دې باندې Focus کړو، فوری طور زه هدایت کوم چې دا 20% بلکه Throughout the Province په صوبه کښې چې کوم ځائې کښې د دې څیزونو کمے دے او پیسې داخلې شوې دی، دا پیسې د مزید ضائع کوی نه، فوری طور د په هغې باندې فرنیچرې او ټاټ او کوم متعلقه سامان د واخستے شی۔

جناب سردار حسین: جناب سپیکر!

جناب ڈپٹی سپیکر: جی سردار حسین بابک صاحب۔

جناب سردار حسین: شکریه سپیکر صاحب۔ سپیکر صاحب، د سراج الحق صاحب توجه به لږه غواړم۔ سراج الحق صاحب چونکه فنانس منسټر دے، سپیکر صاحب! دا ایس آئی ډی بی چې ټولې صوبې ته بشمول ایجوکیشن ډیپارټمنټ، هیلتھ ډیپارټمنټ او ټول ډیپارټمنټس ته چې فرنیچر ورکوی، دا ایس آئی ډی بی ورکوی او سپیکر صاحب! دا نن چې کوم سوالونه راپورته کیږی، دا په هر دور کښې راپورته شوی دی او دا د ایس آئی ډی بی د پاره ممکنه نه ده چې یو خو دوئ په عین ټائم باندې فرنیچر ورکړی او بله دا چې دا ډیپارټمنټ چې دے، دا

ایس آئی ډی بی چې دے ، دا دومره زیاته Overburden دے چې مختلف وختونو کښې په پبلک اکاؤنټس کمیټو کښې په کالونو کالونو باندې دوئ ته Payments شوی وی او دوئ فرنیچر چې دے لکه څنګه چې وزیر صاحب، منسټر صاحب هم ذکر وکړو چې که د ډپټی کمشنر د یو دفتر د پاره یا د ډیډک د چیئرمین د یو دفتر د پاره یو میز، یوپینځه کرسئ هم ډیمانډ کیږی نو په هغې باندې به یو کال لګی یوکال۔ سپیکر صاحب! زما به دا درخواست وی حکومت ته، بیا سراج الحق صاحب ته چې که څنګه هم ممکنه وی که دا صوبه په زونز کښې تقسیم شی، زون وائز شی او بله دا څنګه چې ایس آئی ډی بی یوه Recognized اداره ده، ظاهره خبره ده په دې صوبه کښې به نورې هم ادارې وی، یو طرف ته خو که مونږ ګورو نو یو Monopoly غوندې ده چې مثال یوه اداره ټولې صوبې ته فرنیچر ورکوی، هغه ورکولې هم نشی او د خرد برد او د Irregularities پکښې دومره داستانونه دی، زما یقین دا دے چې دوئ پخپله هم په حکومت کښې مخکښې پاتې شوی دی او اوس هم په حکومت کښې دی، زمونږ به دا درخواست وی چې یو خو دا چې صوبه د په زونز کښې تقسیم شی او دویمه دا چې څلور شپږ ادارې د داسې راشی چې هغه یو Competition به هم جوړ شی، په ټائم باندې به ټولو ادارو ته، سکولونو ته، کالجونو ته، هسپتالونو ته، د دفترونو دا فرنیچر چې دے دا به ورته هم ملاویږی او زما یقین دا دے چې Irregularities به پکښې هم نه کیږی نو دا به ډیر زیات سهولت وی او ډیره زیاته آسانتیا به وی سپیکر صاحب۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جی حبیب الرحمان صاحب۔

وزیر زکواۃ وعشر: جی بالکل زه د خپل ورور سره اتفاق کوم، ما مخکښې اشاره ورکړه چې دا ډیر Lengthy procedure دے ، اصلیت کښې یو اداره ده او ټول شے ، Burden دا ټول دغه په هغې باندې دے خو د دې نه مخکښې د دې یو تاریخی پس منظر دا دے چې مخکښې دا اختیار وو، تا به د یوې ادارې نه اخستو، ما به د بلې نه اخستو نو هغې کښې ډیر زیات کیسونه راغلل، ډیرې غلاګانې وشوې نو په اخره کښې حکومت په دې مجبوره شو، دا د ډیرې مودې راهسې په نورو حکومتونو کښې ډیر لوئې دا کیسونه راغلی دی او په هغې کښې په دې فرنیچر کښې ډیر خرد برد شوے وو او Below specification چې کوم

دے ، سامانونه چې به کوم راتلل فرنيچرې او Below specification وې نو د دې وجې نه دا خلق بيا مجبوره شو، لکه زه هم پخپله اوس چې د سرکار د پاره سودا کوم، زه دومره يريږم چې يو Recognized اداره وى نو د هغې خو "الا بلا به گردن ملا" خو که زه ځان له د هغې نه ښه په يو خپل لوکل دغه کښې چې کوم دے نو فرنيچر واخلم، د هغې نه بهتر هم وى او په هغې کښې د ډيرو خبرو احتمال وى، د دې د يرې د وجې نه مطلب دا دے چې لکه حکومت دا Focus کوى چې يو Recognized اداره ده او د هغې نه سودا ، د ده د دې خبرې سره مې اتفاق دے چې سراج الحق صاحب ناست دے چې مونږ، دوئ چې کومه خبره وکړه چې يو ډويژنل وائز دغه مونږ وکړو يا زون وائز مونږ وکړو نو دا به بالکل چې داAuthentic ادارې مونږ وگورو چې هغوى مطلب دے لکه ښه دغه وى ان شاء الله، د ده سره زما اتفاق دے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: شکریہ جی۔کوسچن نمبر1055، مفتی فضل غفور صاحب۔

* 1055 _ مولانامفتی فضل غفور: کیاوزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم ارشادفرمائیں گے کہ:

(الف) حلقہ PK-79 بونیر میں کئی گورنمنٹ ہائر سیکنڈری،ہائی، مڈل اور پرائمری سکولز(برائے بوائزاینڈ گرلز)زیرتعمیر ہیں؛

(ب) اگر(الف)کاجواب اثبات میں ہوتو مذکورہ سکولوں کی تعداد،ان کیلئے منظور شدہ فنڈزاور ٹینڈر کیلئے اخباری اشتہار کی فوٹوکاپیوں کی مکمل تفصیل فراہم کی جائے، نیز جن سکولوں کے تعمیراتی کام بند ہیں،ان کی وجوہات بتائی جائیں؟

جناب محمد عاطف(وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم) (جواب وزیر زکواۃ نے پڑھا): (الف) جی ہاں۔

(ب) حلقہ PK-79 میں ہائر سیکنڈری، ہائی، مڈل اور پرائمری سکولز میں سے نو بوائز اور چھ گرلز تعمیر ہو چکے ہیں جس کی تفصیل لف ہے۔ جس کے فنڈزاور اشتہارات محکمہ تعمیرات کرتا ہے۔ ہمارے ہاں ایسا سکول نہیں ہے جس پر تعمیراتی کام بند ہو۔(اشتہار کی کاپی ملاحظہ کی گئی)۔

مولانامفتی فضل غفور: شکریه جناب سپیکر۔ سپیکر صاحب، د ټولو نه وړومبئ خو د افسوس خبره دا ده چې پکار دا ده چې دا ننئ ايجنډا کله کيښودلې کيده او د ايجوکيشن ډيپارټمنټ سره Related questions په ديکښې په بزنس باندې

راتلل نو Concerned Minister پکار ده چې موجود وے ځکه دا ملګری خپلې رائے ورکوی، خپل تجاویز ورکوی او خپل سوالات کوی سپلیمنټری۔ جناب سپیکر، ما ته چې کوم جواب راکړے شوے دے نو په هغې کښې په دې جز نمبر (ب) کښې لیکی چې "حلقہ PK-79 میں ہائر سیکنڈری،ہائی، مڈل اور پرائمری سکولز میں سے نو بوائز اور چھ گرلز تعمیر ہو چکے ہیں جس کی تفصیل لف ہے۔ جس کے فنڈز اور اشتہارات محکمہ تعمیرات کرتا ہے۔ ہمارے ہاں ایسا سکول نہیں ہے جس پر تعمیراتی کام بند ہو"۔ جناب سپیکر، دا د واقعاتو خلاف خبره ده او زمونږ منسټر صاحب، جناب حبیب الرحمان صاحب چې Already هغوی د ډیډک چیئرمیں هم دی، دوئ خپله په میټنګ کښې موجود وو چې کله ما د سی اینډ ډبلیو د ایکسیئن صاحب نه پښتنه وکړله او د ډی او ایجوکیشن نه او بابک صاحب هم د دغې موقعې عینی ګواه دے چې فلانکی فلانکی سکول بانديې د دومره دومره وخت نه کار بند دے، دا ولې بند دے؟ نو جناب سپیکر صاحب، دا جواب ئے چې ما ته کوم راکړے دے، دا درست نه دے او په دې جواب بانديې زما څه اته تحفظات دی چې هغه زه نمبروار تاسو ته چې کوم دے نو مخې ته ایږدم۔ د ټولو نه وړومبئ خبره دا ده چې پیج نمبر پانچ بانديې ګورنمنټ هائر سیکنډری سکول بامپوخه، هغه ټینډر کښې شته دے او د هغې پراګریس رپورټ ئے ما ته په جواب کښې نه دے ښودلے حالانکه ما ورته وئیلی دی چې څومره زیر تعمیر سکولونه دی، د هغې ټولو پراګریس ما ته Show کړئ، نو سکول هم شته دے، ټینډر ئے هم شوے دے او هغه زیر تعمیر هم دے البته د هغې پراګریس چې کوم دے نو په جواب کښې نه دے Show شوے، ډیره د افسوس خبره ده چې ډیپارټمنټ دومره د غیر ذمه دارئ مظاهره کوی او بیا جناب سپیکر، په پیج نمبر تین بانديې ګورنمنټ ګرلز پرائمری سکول بټئ چې د هغې ټهیکه شوې ده، ټینډر ئے شوے دے په تین دسمبر 2011 بانديې، تین دسمبر2011 بانديې او نن 2014 چلیږی او تر هغې په هغې بانديې تر اوسه پورې لا کار نه دے شروع شوے، دا څومره د افسوس خبره ده چې د یو سکول ټهیکه وشی او څلور کاله وشو چې په هغې بانديې لا کار نه دے شروع شوے، زما په خیال بانديې دا د محکمې د پاره یو سوالیه نشان دے او بیا جناب سپیکر، پیج نمبر پانچ بانديې په دې جواب کښې چې ما ته کوم ګورنمنټ مډل سکول کلیل هغه په ټینډر کښې Show شوے دے

خو د هغې پراګریس ما ته په دیکښې نه دے Show شوے۔ ورسره پیج نمبر پانچ باندې ګورنمنټ مکتب پرائمری سکول شوپړنګ، هغه په ټینډر کښېShow شوے دے خو د هغې پراګریس ما ته په جواب کښې نه دے ښودلے شوے چې هغه څومره فیصده کمپلیټ دے او څومره کار په هغې باندې شوے دے ؟ پیج نمبر پانچ باندې چې د کومو اضافی کمرو د تعمیر په حواله باندې ټینډر شوے دے نو ټینډر شته دے البته د ګورنمنټ پرائمری سکول ناقئ، ګورنمنټ پرائمری سکول ایثار، ګورنمنټ پرائمری سکول غلو تنګے، د هغې پراګریس ئے ما ته په جواب کښې نه دے ښودلے، جواب نامکمل دے۔ جناب سپیکر، ګورنمنټ هائی سکول کینګر ګلئ هغه په Spot باندې شته دے، هغه زیر تعمیر دے او د هغې پراګریس ئے ما ته په جواب کښې نه دے ښودلے۔ ګورنمنټ ګرلز هائی سکول دا په Spot باندې شته دے، زیر تعمیر دے او د هغې جواب ما ته ډیپارټمنټ نه دے ښودلے۔ لهذا زه ریکویسټ کوم چې په دیکښې محکمې انتهائی د غفلت مظاهره کړې ده او د هغې نه د باقاعده په دیکښې شوکاز نوټس دا طلب کړلے شی او دا سټینډنګ کمیټئ ته ریفر کړئ چې کم از کم دا خبره ښکاره شی چې محکمې تر اوسه پورې په دیکښې څومره د غفلت مظاهره کړې ده او ولې د دې قوم دا خزانه دغه شان چې کوم دے نو ضائع کیږی او دا په کالونو کالونو باندې سکیمونه زانګولی کیږی۔ جناب سپیکر، د افسوس خبره ده چې 2011 کښې یو سکول ټیینډر شوے دے 2014 کښې په هغې باندې لا کار نه دے شروع، لهذا زما ریکویسټ دے چې دا تاسو سټینډنګ کمیټئ ته ریفر کړئ۔

<u>جناب منور خان ایڈوکیٹ</u>: سر!

<u>جناب ڈپٹی سپیکر</u>: جی منور خان صاحب۔

<u>جناب منور خان ایڈوکیٹ</u>: تهینک یو سر۔ سر، د دې متعلق، دا د هر ایم پی اے-----

(عصر کی اذان)

<u>جناب منور خان ایڈوکیٹ</u>: تهینک یو سر۔ سر، د دې نه مخکښې چې کوم، پینځه کاله مخکښې چې څومره ایم پی اے ګان پاتې شوی دی، په هغې کښې سر چا ته پرائمری نه مډل، چا ته مډل نه هائی، هغه اوسه پورې سر هغه شان پراته دی لکه

پینځه کاله وشول او هغه بلډنګ لا تیار دی، لا پکښې معمولی غونډې کار پاتې دے نو سر، زه دا ریکویسټ کوم چې Kindly که چرته دا کوئسچن سټینډنګ کمیټۍ ته لاړ شی نو دا کم از کم چې Trace شی چې د دې دا Responsibility چا باندې ده؟ آیا ایجوکیشن والا دی، سی اینډ ډبلیو والا دی خو کم از کم دا شے به لږ غونډې پوائنټ آؤټ شی نو د دې د پاره سر، دا ریکویسټ کوؤ چې دا کوئسچن سټینډنګ کمیټۍ ته ریفر کړئ سر۔ تهینک یو سر۔

جناب سردار حسین: جناب سپیکر!

جناب ډپټی سپیکر: جی سردار حسین بابک صاحب۔

جناب سردار حسین: شکریه سپیکر صاحب۔ سپیکر صاحب، تاسو له بیا بیا تکلیف ځکه درکوم چې پینځه کاله د دې ټولو مرحلو نه تیر شوی یو او دا چې د کومو مسئلو نشاندهی کیږی، حقیقت هم دا دے چې یو خو کار چې دے، انفراسټرکچر په ټول ډیپارټمنټس کښې د ایجوکیشن ډیپارټمنټ چې دے د هغوی بیا ډیره زیاته لویه حصه وی او ډیر لوئې کار وی۔ سپیکر صاحب، چونکه Minister concerned چې دے هغه موجود نه دے او زه به ستاسو نه دا خواست کوم، ستاسو رولنګ به په دې باندې درخواست به تاسو ته کوم ځکه چې ایجوکیشن ډیپارټمنټ، سی اینډ ډبلیو ډیپارټمنټ او فنانس ډیپارټمنټ، دا درې ډیپارټمنټس داسې دی چې په دې صوبه کښې زه اوس هم دا وایم چې په سؤنو سکولونه مونږ په خپل حکومت کښې داسې کړی وو، په سؤنو سکولونه داسې وی چې یا خو په هغې باندې کار ډیر زیات د سست روئ کار وی یا په سؤنو داسې سکولونه وی چې هغه کمپلیټ شوی وی خو هغه فنانس ډیپارټمنټ ته راځی، بیا ایجوکیشن ډیپارټمنټ ته راځی، بیا ځی ډسټرکټو ته، په هغې باندې میاشتې ولګی۔ سپیکر صاحب، تاسو پخپله سوچ وکړئ چې یو بلډنګ تیار شی او په هغې باندې یو میاشت هم ولګی، د هغې وائټ واشنګ یا د هغې بنیادی نور چې کوم سهولیات دی، بله میاشت پرې تیره شی نو چې کالونه پرې تیر شی، دا په اربونو روپۍ چې دی دا ضائع کیږی۔ زما سپیکر صاحب، ستاسو نه دا خواست دے چې تاسو نن یو رولنګ په دې دا ورکړئ چې ایجوکیشن ډیپارټمنټ، سی اینډ ډبلیو ډیپارټمنټ او فنانس ډیپارټمنټ ماهانه د ټولې صوبې په سکولونو

باندې Continuously review meetings چې دی چې هغه کوی نو داسې داسې کیسونه به رامخې ته کیږی او چې کوم کیسونه پینډنګ پراته وی، زما یقین دا دے که یو میاشت پینډنګ شی، بله میاشت او بل ته ځی نو سپیکر صاحب، ستاسو نه زما دا خواست دے چې په دې باندې تاسو خپل رولنګ اووایئ نو مهربانی به وی۔

<u>جناب ڈپٹی سپیکر</u>: جی مسٹر حبیب الرحمان صاحب، پلیز۔

<u>جناب حبیب الرحمان (وزیر زکواۃ و عشر)</u>: زما دې ورونړو خو ټولو د سټینډنګ کمیټئ، منور خان هم دغه وکړو او سردار حسین دے ، مولانا صاحب هم خبره وکړه، په دیکښې د سټینډنګ کمیټې د دغه ضرورت نشته یقیناً چې مولانا صاحب چې کومه خبره وکړه، ده چې کوم دغه کړے دے نو هغوی هغه Scientific د هغې هغه جواب ورکړے دے، یقیناً چې اوس هم ډیر سکولونه په ټوله صوبه کښې خصوصاً په بونیر کښې ډیرشے داسې دی چې په هغې باندې لا کار نه دے شروع شوے ، په هغې کښې څه زمونږه خپلې کوتاهئ هم شاملې دی، په دیکښې څه د محکمو کوتاهئ شاملې دی، په دیکښې څه د Dispute یعنی په زمکو کښې مسئله ده۔ زمونږه هغه بله ورځ د ډیډک میټنګ چې وو، ما هغوی ته اووه ورځې د دوؤ دغه، پینځلس ورځې میعاد مې هغوی له ورکړے وو، په بونیر ضلع کښې سی اینډ ډبلیو او ایجوکیشن ته مې دا هدایات هغلته کښې کړی وو چې تاسو Within fifteen days د بونیر چې څومره سکولونو باندې کار نه دے شروع شوے او هغه د تیر ګورنمنټ نه منظور دی، فوری طور مونږ له رپورټ راکړئ او دې ورونړو ته دواړو ته دغه کوم چې Jointlyمونږ به دریواړه فوری طور په دې باندې Focus کوؤ۔ (جناب سردار حسین، رکن اسمبلی سے) تاسو هغه بله ورځ په میټنګ کښې نه وئ، مولانا صاحب وو، ما هغوی ته دا هدایات، ما هغوی له پینځلس ورځې میعاد ورکړے دے چې په پینځلس ورځو کښې دننه دننه چې کوم Disputes دی، اوس هم که مونږه دا اووایو Disputes دی او په دیکښې څه یعنی مطلب دا دے مشکلات دی، په بونیر کښې د زمکو ډیره مسئله ده، په دې ټولو کښې تقریباً تقریباً د زمکو مسئلې دی، لکه دے د بهټئ سکول وائی یا ده بل سکول اوویلو، په دیکښې څه د'ری کنسټرکشن ' دغه وو، دغه

Abolish کوڵ وو سکولونه، په دې وجه باندې وقتی مونږ شفټنګ کوؤ، یو ځائې مونږ ته ځائې نه ملاویږی، بیا مونږ هغه بل پله شفټ کوؤ نو څه پکښې زمونږ خپل هم لکه مونږ سره خلق تعاون ونکړی، د دې وجې نه د دې د سټینډنګ کمیټۍ ضرورت نشته۔ څومره چې سردار حسین بابک دا کومې دغه وکړې، دا بالکل ټهیک دی خو Already د حکومت طریقه کار تاسو چې کوم Proposal پیش کوئ، اوس هم Per month Review د سی اینډ ډبلیو، د فناس او د ایجوکیشن ډیپارټمنټ Review میټنګونه باقاعده د پخوا نه یو قانون دے او د هغې مطابق Review میټنګونه کیږی او د هغې پراګریس رپورټ او د هغې Minutes هم شائع کیږی او هر ډیپارټمنټ ته د هغې Review meeting هغه دغه چې کوم دے دا راځی، دا مخکښې نه یو طریقه کار دے او دا د مخکښې نه جاری دے خو بهرحال مونږ به پخپله باندې، ټولو ایم پی اے ګانو صاحبانو ته مې دا دغه دے چې په خپلو خپلو ضلعو کښې د په دې خبره باندې Focus کړی چې مخکښې کوم زمونږ د حکومت دا ذمه واری ده چې زړې پیسې منظور وې ځکه سکوڵ منظور شوے وو نو که زمونږ په پارټ باندې ریلیز نه وی شوے د فنانس نه، د پیسو Shortage وی، د هغې هم نشاندهی وکړئ ان شاء الله تعالیٰ چې د پیسو څه کمے به بالکل نه وی او مونږ به تاسو ته بهرپور طور په زړو دغه چې کوم دے هغې کښې به Priority باندې مونږه فنډ جاری کړو ان شاء الله که چرې فرض کړه ورومبې خو ان شاء الله دا مسئله نشته ځکه فنانس ډیپارټمنټ په ایډوانس کښې پیسې Concerned ضلعو ته لیږی او داسې طریقه کار د مخکښې نه دا دے، اوس هم دغه طریقه کار دے لکه مونږ اوس لا کار شروع کړے نه دے خو فنانس ډیپارټمنټ په هر سیکټر کښې هرې ضلعې ته په کروړونو روپئ چې کوم دی ریلیز کړی دی نو دا ده که زمونږ په پارټ باندې څه کمے وی د حکومت زه بالکل د دوئ سره په دیکښې ملګرے یم او چې د حکومت په پارټ باندې څه کمے وی، ان شاء الله مونږ به دا پوره کوؤ۔

جناب ڈپٹی سپیکر: وقفہ برائے نماز۔

(اس مرحلہ پر ایوان کی کارروائی نماز عصر کیلئے ملتوی ہوگئی)

(وقفہ کے بعد جناب ڈپٹی سپیکر مسند صدارت پر متمکن ہوئے)

جناب ڈپٹی سپیکر: فضل غفور صاحب، کوئسچن نمبر ہے 1055؟

مولانا مفتی فضل غفور: جی شکریہ۔ جناب سپیکر، ما مخکښې ریکویسټ وکړو جی چې دا ډیر زیاتے دے چې دا دومره لوئے ترقیاتی کار زما حلقه کښې دا رکاؤ دے او دا سټینډنگ کمیټئ د دې د پاره جوړې دی جناب سپیکر! چې د معاملاتو تحقیق وکړی او هغه ویخ ته څان وروروسوی۔ لهذا زما دا ریکویسټ دے چې تاسو په دې باندې ووټنگ وکړئ او دا ریفر کړئ سټینډنگ کمیټئ ته۔ شکریه جی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: حبیب الرحمان صاحب۔

وزیر زکواۃ: جناب سپیکر! د Interval نه مخکښې په دې باندې مونږه سیرحاصل بحث کړے دے بلکه تفصیلات بالکل په دیکښې شته بلکه پراگریس رپورټ هم په دیکښې شته گنې دا دے تاسو په دې نورو صفحو کښې وروستو وگورئ نو د سکولونو پوزیشن ئے هم بالکل ورکړے دے چې دا سکول په دې پوزیشن کښې دے، دا سکول په دې پوزیشن کښې دے، دا تر چهته پورې شوے دے، دا ټولې خبرې بالکل راغلې دی۔ د دې نه علاوه سر، چونکه زما د ضلعې خبره ده او مونږه ټول په دیکښې شریک یو، ما هغه ته اووئیل د مخکښې نه هم هغلته کښې زمونږ په بونیر کښې هم چې کوم دے د ډیډک میټنگ کښې دا زمونږه Under discussion راغلی وو او ما هغلته کښې سی اینډ ډبلیو ته او ایجوکیشن ته مې هدایات جاری کړی وو چې جوائنټ دغه وکړئ او مونږ ته په یو هفته کښې دننه دننه رپورټ د دې راکړئ چې دا مونږ څکه دا د ډیرې مودې زاړه دا چې کوم دی، دا پرائمری سکولونه دی، مډل سکولونه دی، په ټول بونیر ضلع کښې سکولونه دی نو په دې باندې مونږه سیرحاصل بحث کړے وو، نه د دې جی د سټینډنگ کمیټئ ته ضرورت شته، نه د دې د ووټنگ ضرورت شته، دا جی دومره مسئله ده نه۔۔۔۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: مفتی صاحب! زه هم وایم چې دا سې ټهیک ده جی، لږ دغه د وشی او انسټرکشنز د دوئ جاری کړی Strictly۔

وزیر زکواۃ وعشر: د دې مسئلې حل، زه بالکل په دیکښې سنجید ګئ سره شریک یم، ده ته چې کومه مسئله ده، دا مسئله ما ته هم ده۔۔۔۔۔

جناب عارف یوسف (پارلیمانی سیکرٹری برائے مواصلات و تعمیرات): جناب سپیکر! کورم جی پوره نه دے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: کورم پوائنٹ آؤٹ کیا جی، Quorum incomplete ہے جی، دو منٹ کیلئے گھنٹی بجائیں۔

محترمہ نگہت اورکزئی: جناب سپیکر! یہ جواب دے رہے ہیں اور انہوں نے جان بوجھ کر کورم کی نشاندہی کی ہے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: چلو خیر ہے میڈم! ایک دو منٹ کیلئے، دو منٹ میں۔۔۔۔۔

(اس مرحلہ پر گھنٹیاں بجتی رہیں)

محترمہ نگہت اورکزئی: جناب سپیکر صاحب! وہ جو بیٹھے ہوئے ہیں، اندر جا کر بلائیں نا، ان کو بندہ بھیج دو، اپنے لوگوں کو بلوالو، وہ سارے اندر بیٹھے ہوئے ہیں۔

جناب منور خان ایڈوکیٹ: سر! وہ سارے اندر بیٹھے ہوئے ہیں، آپ ان کو بلائیں۔

جناب ڈپٹی سپیکر: Legally تو میرے خیال میں کورم اگر نہیں ہے تو میں تو Adjourn کر سکتا ہوں Otherwise تو میرا یہ کام نہیں ہے کہ میں ان کے پیچھے بندے بھیجوں۔

(اس مرحلہ پر گھنٹیاں بجتی رہیں)

(شور)

(اس مرحلہ پر گھنٹیاں بجتی رہیں)

جناب ڈپٹی سپیکر: جی حبیب الرحمان صاحب جی۔

وزیر زکواۃ وعشر: سپیکر صاحب! زما دا عرض دے چې که د مونځ د پاره، د Refreshment د پاره Fixed time تاسو مقرروئ، د مونځ ټائم معلوم دے پاؤ کم باندې مونځ دے، اوس مطلب دا دے چې د نیمې ګهنټې نه زیات Interval نه دے پکار، ځکه چې دا مونږه په دې دغه یو چې کله مونږ ګهنټه وروستو راځو

کله، یعنی عادات زمونږ خراب شوی دی په دې وجه باندې مطلب دا دے چې یو Fixed time تاسو دغه کړئ-----

جناب ڈپٹی سپیکر: صحیح ده-----

وزیر زکواۃ و عشر: چې Within half hour به مونږ بالکل راځو حاضر به یو، بیا به ان شاء الله دا مسئله مونږ ته نه وی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: شکریہ جی۔

جناب منور خان ایڈوکیٹ: جناب سپیکر صاحب! زما دا ریکویسټ دے چې دا کوئسچن ما هم Suggest کړے وو او ده هم Suggest کړے وو نو دا تاسو هاؤس ته Put کړئ چې دا کوئسچن دې کمیټئ ته لاړ شی سر۔

مولانا مفتی فضل غفور: د هاؤس نه پښتنه وکړئ، اته Observations مې پرې وکړل جی۔

جناب منور خان ایڈوکیٹ: سپیکر صاحب! Put کریں سر۔

وزیر زکواۃ: جناب سپیکر!

جناب ڈپٹی سپیکر: حبیب الرحمان صاحب۔

وزیر زکواۃ: اصلیت کښې سر ما ته جی، د سټینډنګ کمیټو ضرورت زه محسوسوم خو دا بعضې خبرې سټینډنګ کمیټئ ته د وړو هډو د سره حاجت نه وی۔ دا زمونږه داسې خبره ده چې په دیکښې د ننه څه انوسټی ګیشن نشته چې ګنې په دیکښې څه غټ انوسټی ګیشن دے او سټینډنګ کمیټئ کښې خو هغه شے سړے راوړی چې هغه-----

پارلیمانی سیکرٹری برائے مواصلات و تعمیرات: جناب سپیکر!

جناب ڈپٹی سپیکر: جی، مسٹر عارف یوسف صاحب کیا کہتے ہیں؟

وزیر زکواۃ: په هغې کښې ډیر----

پارلیمانی سیکرٹری برائے مواصلات و تعمیرات: سپیکر صاحب!

جناب ڈپٹی سپیکر: عارف یوسف!

پارلیمانی سیکرٹری برائے مواصلات و تعمیرات: بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ۔ شکریہ جناب سپیکر۔ اس میں سر، جو بعض کوسچنز کئے گئے ہیں، وہ انہوں نے ثانوی تعلیم، اس سے کئے گئے ہیں۔ چونکہ ان کا جو ریلیشن ہے، دوسرے ڈیپارٹمنٹ کے ساتھ ہے۔ انہوں نے جو مخاطب کیا ہے، وہ غلط ڈیپارٹمنٹ کو کیا ہوا ہے۔ تو اگر وہ دوبارہ جس ڈیپارٹمنٹ کا ہے، جس طرح انہوں نے کہا ہے کہ سی اینڈ ڈبلیو کا، تو ہمیں اس کا پتہ ہی نہیں ہے۔

جناب منور خان ایڈوکیٹ: یہ بالکل اسی ڈیپارٹمنٹ سے تعلق رکھتا ہے۔

پارلیمانی سیکرٹری برائے مواصلات و تعمیرات: نہیں، آپ لوگوں نے جو کوسچن کیا ہے، وہ دوسرے ڈیپارٹمنٹ کے تحت کیا ہے، ہمارے پاس یہ سوال آیا ہی نہیں ہے۔ آپ لوگوں نے Mixed Question کر دیا ہے جس طرح بابک صاحب نے کہا ہے کہ اگر یہ تین ایک ساتھ ہو جاتے ہیں۔۔۔۔

(اس مرحلہ پر ایک معزز رکن نے کورم پورا نہ ہونے کی نشاندہی کی)

پارلیمانی سیکرٹری برائے مواصلات و تعمیرات: کورم اس ٹائم پورا ہے جی، ایسی بات نہیں ہے، کورم جو ہے Rule 201 کے نیچے اس ٹائم پورا ہے، وہ بات نہیں ہے۔ اس میں یہ ہے کہ کوسچن انہوں نے Define نہیں کیا ہے، یہ کوسچن خود Disputed Question ہے جی۔ اس میں سارے تین ڈیپارٹمنٹس آ گئے، بابک صاحب نے خود کہا ہے۔ اس کے اوپر اگر Review Committee بن جائے تو اس کے مطابق اگر وہ ہو جاتا ہے تو پھر ٹھیک ہے لیکن یہ اگر اس طرح سے کوسچن آئے گا تو اس کا جواب پھر بڑا مشکل ہو جائے گا۔ دوسرا سر، اس میں بات یہ ہے، گزارش کہ اس میں Rule 46 اگر دیکھا جائے۔ میں۔۔۔۔

جناب منور خان ایڈوکیٹ: جناب سپیکر صاحب! سر،۔۔۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: ایک منٹ بات ہونے دیں، بات سنیں۔

پارلیمانی سیکرٹری برائے مواصلات و تعمیرات: یہ منور خان صاحب! ایک منٹ، میں گزارش کرتا ہوں جی، میری گزارش ذرا سن لیں پھر آپ جو۔ سر، یہ سپلیمنٹری کوسچن کے بارے میں جو Rule ہے، اس میں یہ ہے کہ بالکل اس میں آپ جتنے کوسچنز ہیں، وہ پوچھ سکتے ہیں لیکن کوسچن کے اندر کوسچن ہونا چاہیئے۔

جس طرح منور صاحب نے خود کہا ہے کہ یہ جو One hour ہے، یہ شروع میں ختم ہو جاتا ہے تو اس میں ہم ڈسکشن میں چلے جاتے ہیں۔ اس میں اگر آپ چلے جائیں جو Rule 47 ہے، اس میں کلیئر لکھا ہوا ہے:

"Prohibition of discussion on question or answer.- There shall be no discussion on any question or answer, except as provided in rule 48".

<u>جناب منور خان ایڈوکیٹ</u>: جناب سپیکر صاحب! سر، یہ معاملہ ایسا نہیں ہے، یہ رولز کا معاملہ نہیں ہے کہ جو رولز آپ اس میں دے رہے ہیں۔ ہم کہتے ہیں کہ اسے آپ ڈائریکٹ ہاؤس کے سامنے رکھ دیں، ہاؤس میں Put کر دیں، ہاؤس سے پوچھ لیں تو پتہ چل جائے گا۔

<u>پارلیمانی سیکرٹری برائے مواصلات و تعمیرات</u>: یہ کوسچن سر، اس کا یہ ہے کہ یہ Detailed Question دوبارہ جس جس ڈیپارٹمنٹ کے ساتھ ہے، ان کو Put up کریں اور وہ Reply ان کو کریں گے جی۔ شکریہ جی۔

<u>سردار اورنگزیب نلوٹھا</u>: جناب سپیکر!

<u>جناب ڈپٹی سپیکر</u>: جی، سردار اورنگزیب صاحب۔

<u>سردار اورنگزیب نلوٹھا</u>: جناب سپیکر صاحب، یہ جو انہوں نے تفصیل فراہم کی ہے، محکمہ تعلیم سے کی ہے جی اور سکولوں کا تعلق جو ہے وہ محکمہ تعلیم سے ہوتا ہے، کسی اور محکمے سے نہیں ہے، جس طرح منسٹر صاحب نے وضاحت کی ہے تو اس کوسچن کو آپ ہاؤس کے سامنے Put کریں جی، اگر ہاؤس اس کی منظوری دیتا ہے تو یہ کمیٹی کے حوالے کیا جائے۔

<u>Mr. Deputy Speaker</u>: Is it the desire of the House that the Question No. 1056, asked by the honorable Member, may be referred to the concerned Committee? 1055.

(The motion was carried)

<u>Mr. Deputy Speaker:</u> The 'Ayes' have it. The Question is referred to the concerned Committee.

(Applause)

<u>جناب ڈپٹی سپیکر</u>: هغه خو هسې هم، Counting نه شي کيدے۔ وشو جی، هغوی اووئيل چې ٹھیک دہ۔ Questions` Hour is over۔

غیر نشاندار سوال اور اس کا جواب

1051 _ جناب محمد رشاد خان: کیا وزیر برائے اعلیٰ تعلیم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا یہ درست ہے کہ سال 2008 سے سال 2010 تک طالبانائزیشن کے دوران سکولوں و کالجوں سے سامان چوری کیا گیا تھا؛

(ب) اگر (الف) کا جواب اثبات میں ہو تو گورنمنٹ ڈگری کالج الپوری سے جو پک اپ گاڑی کمپیوٹرز، فرنیچرز اور دیگر قیمتی سامان چوری کیا گیا تھا، اس کی برآمدگی اور مذکورہ اشیاء کی کمی کو پورا کرنے کیلئے محکمہ نے کیا اقدامات اٹھائے ہیں، تفصیل فراہم کی جائے؟

جناب مشتاق احمد غنی (معاون خصوصی برائے اعلیٰ تعلیم): (الف) جی ہاں۔

(ب) اس ضمن میں عرض ہے کہ گورنمنٹ ڈگری کالج الپوری کے پرنسپل نے مذکورہ اشیاء کی گمشدگی کے سلسلے میں مقامی تھانہ میں رپورٹ درج کرائی تاہم مذکورہ سامان ابھی تک برآمد نہیں ہو سکا جبکہ صوبائی حکومت نے اے ڈی پی سکیم کے تحت سال 10-2009 سے 12-2011 تک گورنمنٹ ڈگری کالج الپوری کو مختلف شعبہ جات میں جو رقم فراہم کی ہے، اس کی تفصیل درج ذیل ہے:

سال	فرنیچر	سپورٹس	کمپیوٹر	پلانٹ/مشینری	لائبریری بکس	لیب سامان	ٹوٹل
2009-10	---	0.050	0.050	0.050	0.050	0.050	0.250 ملین
2010-11	---	0.100	---	---	---	---	0.100 ملین
2011-12	0.200	---	---	---	0.050	---	0.250 ملین
ٹوٹل 0.600 ملین							

اراکین کی رخصت

جناب ڈپٹی سپیکر: ان معزز اراکین نے رخصت کی درخواستیں ارسال کی ہیں: محترمہ دینا ناز صاحبہ، ایم پی اے 28-02-2014؛ محترمہ نادیہ شیر خان صاحبہ، ایم پی اے 28-02-2014؛ جناب صالح محمد خان صاحب، ایم پی اے 28-02-2014؛ جناب افتخار علی مشوانی صاحب 28-02-2014؛ حاجی قلندر خان لودھی ایڈوائزر 28-02-2014۔

Is it the desire of the House that the leave may be granted?

(The motion was carried)

Mr. Deputy Speaker: The leave is granted.

جناب عبدالستار خان: پوائنٹ آف آرڈر، جناب سپیکر!

جناب احمد خان بہادر: جناب سپیکر! پوائنٹ آف آرڈر۔

جناب ڈپٹی سپیکر: آپ لوگ، میں ایک ریکویسٹ کرتا ہوں، صرف اتنی مہربانی کریں کہ ایک بندہ پوائنٹ آف آرڈر پہ اٹھے تو میں تمہیں ٹائم دوں گا Otherwise میں Confuse ہو جاتا ہوں، یہ بہت بری بات ہے۔ ایک بندہ جو ہے تو آپ آئیں اور ایجنڈے پہ، Come to the agenda, please، اسی وجہ سے یہ سارا ایجنڈا ابھی رہ جاتا ہے پھر بعد میں آپ لوگ ناراض بھی ہوتے ہیں جی۔ یہ ڈسکشن ہے زکواۃ کمیٹیوں کی تشکیل کے حوالے سے، بحث میں لینے والے حضرات کی لسٹ مجھے پہنچی ہے جی۔۔۔۔۔

ارباب اکبر حیات: د ہ لہ موقع ور کړئ خير دے جی۔

جناب عبدالستار خان: پوائنٹ آف آرڈر سر، آپ نے کہا ہے کہ یہ ختم کر کے آپ کو موقع دینگے تو۔۔۔۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: چلو جی اس کو، ان کو سن لیتے ہیں جی خیر ہے، خفا ہوتے ہیں ستار صاحب۔ عبدالستار خان، پلیز۔

رسمی کارروائی

(دیامیر بھاشا ڈیم کی زمین پر تنازعہ)

جناب عبدالستار خان: جناب سپیکر! آپ کا مشکور ہوں کہ آپ نے مجھے موقع دیا۔ چونکہ ایجنڈے پہ ترقیاتی عمل کے لحاظ سے اور اے ڈی پی کے حوالے سے میں بات کرنا چاہتا تھا لیکن میں نے ضرورت محسوس کی کہ میں اس ٹائم کو نہیں لوں گا حالانکہ اس سے پہلے امن وامان پر میں نے بات کی ہے، جو میری ناقص رائے تھی، جو میرا Input تھا، میں نے دیدیا ہے ہاؤس کو۔ جناب سپیکر، آج سے چار سال پہلے میں نے اسی ایوان میں قرارداد کی شکل میں اس پورے صوبے کا مفاد عظیم بھاشا ڈیم کے آٹھ کلو میٹر ایریا کی اہمیت اور ہمارے صوبے کے حوالے سے جو بات تھی، میں نے اس پورے ہاؤس میں رکھی۔ Unanimously دو قراردادیں ہماری اس اسمبلی نے پاس کیں اور گزشتہ اسمبلی میں میں نے اس پر تحریک التواء پر بات کی جو آپ کے سامنے ہے، فنانس منسٹر نے بھی Agree کیا، کمیٹی بنی۔ جناب سپیکر، آج مجھے اس بات کے بعد جو

میرے چند الفاظ ہوں گے، مجھے اس محاذ پر جانا ہے جہاں میرے کوہستان کے عوام اور گلگت بلتستان کے عوام جو چار چار ہزار لوگوں کا لشکر آمنے سامنے ہے اور اس میں بہت سے لوگ کل سے لڑائی میں مارے گئے ہیں اور بہت سے زخمی ہیں۔ جناب سپیکر، آج میری قوم پریشان ہے، یقیناً تاریخ کا سب سے بڑا معرکہ جو ہمارے اس صوبے کے حوالے سے ہے، کوہستان کی قوم، وہاں کے نمائندے گزشتہ آٹھ دس سالوں سے مشرف دور کے بعد اس مفاد کیلئے لڑ رہے ہیں، ہر محاذ پہ لیکن مجھے اس بات کا افسوس ہے کہ آج تک صوبائی حکومت نے، جس طرح میں نے پہلے کہا تھا کہ اس مسئلے کو نہیں لیا، آج نوبت یہاں تک آئی ہے جو میں نے پہلے نشاندہی کی تھی کہ چار چار ہزار لوگوں کا لشکر آمنے سامنے ہے، گلگت بلتستان کے لوگوں کے ساتھ۔ میں نے یہ گزارش کی تھی اس سے پہلے بھی کہ یہ صرف کوہستان کے مفاد کی بات نہیں ہے، کوہستان کے لوگوں کے مفاد کی بات نہیں ہے، یہ صرف ہزارہ کے لوگوں کے مفاد کی بات نہیں ہے، یہ ڈی آئی خان سے لیکر کوہستان تک تمام اس صوبے کا سب سے بڑا مفاد میں نے کہا تھا، آج میری وہ بات ثابت ہو گئی کہ گلگت بلتستان کا ایک شیعہ حکمران مہدی شاہ وارننگ دیتا ہے کہ میں خیبر پختونخوا کا یہ علاقہ بزور طاقت اپنی فورسز کو استعمال کر کے خیبر پختونخوا کا آٹھ کلو میٹر ایریا میں لوں گا لیکن جب حکومت کی توجہ میں نے اس طرف دلائی، اس کو نہیں سمجھا گیا، آج نوبت یہاں تک آئی ہے کہ میری قوم اپنے حقوق کیلئے، اس صوبے کی زمین کیلئے وہاں پہ کھڑی ہے، محاذ پہ ہے اور جس میں بہت سے لوگوں نے خون دیا ہے۔ میں مختصر سی بات کروں گا آج، میں خود جاتا ہوں، آج اس تقریر کے بعد میں خود محاذ پہ جاتا ہوں، شاید حالات کیسے بنتے ہیں؟ اور یہ ریکارڈ پہ لانا چاہتا ہوں جناب سپیکر! کہ اس حکمران کی یہ دھمکی جس کو کوہستان کی تاریخ کا علم نہیں ہے، اگر آپ/اسمبلی آج، میرے بڑے بھی بیٹھے ہیں، حکومت کے لوگ بھی ہیں، ہاؤس ہے، اپنی پاس کردہ قرارداد میں کوہستان کے لوگوں کا ساتھ نہیں دیں گے تو اتنی بڑی بات تاریخ میں گلگت بلتستان کے حکمرانوں نے کی ہے کہ ہم بزور طاقت خیبر پختونخوا کا یہ علاقہ لیں گے تو میں آج اس فلور سے ان کو بھی کہنا چاہتا ہوں کہ بے شک حکومت ہماری نہ سہی، ہمارے ساتھ نہ سہی، تاریخ میں کوہستان کی ایک انچ زمین پر الحمدللہ انگریز قابض نہیں ہو سکا ہے، گلگت بلتستان کا یہ اسماعیلی فرقہ اور آغا خانی فرقہ آکر ہماری ایک انچ زمین پر قابض نہیں ہو سکتا ہے۔ ہمارا ایمان ہے، میرا ایمان ہے، میری قوم کا ایمان ہے کہ ہم سے کبھی بھی انگریز کے دور

کے بعد آج تک ایک انچ زمین، الائی سے لیکر بھاشا تک، الحمد للہ انگریز نہیں لے سکا ہے، تاج برطانیہ نہیں لے سکا ہے تو مہدی شاہ نہیں لے سکتا ہے، ہم نے پہلے بھی جان دی ہے، آج بھی جان دیں گے اور حکومت کو میں بتانا چاہتا ہوں، (تالیاں) اس میں کوہستان کے لوگوں کے مفاد کی بات نہیں ہے، ڈی آئی خان سے لیکر کوہستان تک تمام جتنے بھی لوگ ہیں، سب سے بڑا مفاد بھاشا ڈیم اس صوبے کے بڑے مفاد کیلئے ہم نے پہلے بھی اس محاذ پر جنگ لڑی ہے، آج بھی لڑ رہے ہیں، کل بھی لڑیں گے۔ اگر حکومت ہمارا ساتھ نہیں دیتی تو کوئی پرواہ نہیں ہے، حق یہ بنتا ہے (تالیاں) کہ ڈی آئی خان سے لیکر اوپر تک لوگ بھی، اسمبلی بھی، حکومت بھی ہمارا ساتھ دے، نہ دے تو ہم ان شاء اللہ کوہستان کے لوگوں میں اتنا ایمان ہے، اتنی غیرت ہے کہ ہم اپنے اس کیلئے خون بہائیں گے۔ کل میری قوم نے خون بہایا ہے، آج میں جاؤں گا لیکن یہ بات میں اسلئے کہہ رہا ہوں کہ میں پانچ سال سے اسمبلی میں چلا رہا ہوں کہ بھئی کالا باغ ڈیم یا دوسرے مفادات صوبے کے، یہ ہمارے مفاد میں اتنی بھی اہمیت نہیں ہے جتنی اس صوبے کے بھاشا ڈیم کی ہے اور پورا ریکارڈ 1955 سے لیکر آج تک، انگریز دور سے لیکر آج تک جو بھی حیثیت تھی اس علاقے کی، ہم ضلع ہزارہ کے ساتھ تھے اس وقت اور اس کا سروے آف پاکستان میں کلیئر ہے۔ اب مہدی شاہ اگر یہ کہتا ہے کہ میں بزور طاقت لوں گا تو میں امید تو رکھ سکتا ہوں لیکن پھر ہم کہاں پہ کھڑے ہیں؟ وہاں کے چیف منسٹر اور وہاں کی عدلیہ، انہوں نے از خود نوٹس لیکر اس علاقے کو متنازعہ بنایا اور یہ ہوا کیوں، کیسے ہوا کہ پاکستان کے آمر مشرف نے اپنے دور میں آکر کوہستان کے لوگوں کے ساتھ تعصب کی بنیاد پر، خیبر کے لوگوں کے ساتھ تعصب کی بنیاد پر اس کو متنازعہ قرار دیا؟ تو لہذا میں یہ چند الفاظ کے بعد، آج تو جمعہ میں میرے جذبات بھی ہیں جناب سپیکر، آپ محسوس کریں گے لیکن واللہ العظیم میں چار سال سے، پانچ سال سے سردار صاحب نہیں تھے اس اسمبلی میں، گزشتہ اسمبلی میں میں نے اس پر بات کہی ہے کہ بھئی! سمجھنا ہے ہمارے صوبے نے کہ یہ ہمارا سب سے بڑا مفاد ہے جو کہ آج اس محاذ پہ آگئے، میری وہ بات سچ ثابت ہو گئی، آج ہم آمنے سامنے ہیں۔ لہذا میں گزارش کروں گا کہ ابھی ساتھ دینے والے ساتھ دیں ہمارا اور گلگت بلتستان کے لوگوں نے تمام ایف سی کے مطلب اپنے پلاٹونز وہاں پہ انہوں نے لگائے ہیں اور ہمارے آٹھ کلومیٹر ایریا کے اندر وہ آنا چاہتے ہیں، لہذا میں گزارش کروں گا، کیونکہ میری جو سوچ تھی، وہ میرے

ان الفاظ کا ساتھ نہیں دے رہی ہے، مجھے یقین ہے کہ میرے ڈی آئی خان سے لیکر اوپر تک تمام لوگ بھی ساتھ دیں گے، اگر نہ دیں تو میں کم از کم آج محاذ پہ جاتا ہوں، میں اپنے لوگوں کے ساتھ جیوں گا، مروں گا ان شاءاللہ العزیز، یہ میرا ایمان ہے اور دوسری بات میں یہ گزارش کروں گا کہ یہ بات یاد رکھنی ہے، یہ لوگ، دیامیر کے لوگ میں نے اس دن بھی کہا ہے، یہ میری نسل کے لوگ ہیں، میرے خون کے لوگ ہیں، میری زبان کے لوگ ہیں لیکن جس صوبے میں میں ہوں، میری قوم نے، میرے نمائندوں نے اس صوبے کا ساتھ دیا، اگر یہ تعصب کرتا کہ یہ میری زبان کے ہیں، جس طرح یہاں پہ سیاست ہو رہی ہے، ہم نے، کوہستان کے لوگوں نے یہ سیاست نہیں کی ہے، ہم نے منافقت نہیں کی ہے، آپ کا محاذ، آپ کی جنگ ہم نے لڑی ہے، ڈی آئی خان والوں کی جنگ ہم نے لڑی ہے، پشاور والوں کی ہم نے جنگ لڑی ہے اور ایبٹ آباد کے لوگوں کی جنگ ہم نے لڑی ہے اور ہم نے کسی بھی اپنے مفاد کو قربان نہیں کیا ہے، لہذا میں گزارش کروں گا کہ اس پہ اب حکومت سیریس مطلب یہ مسئلہ بڑا اہم ہے، اس میں ہمارا ساتھ دے۔ انہی الفاظ کے ساتھ میں آپ لوگوں سے رخصت چاہتا ہوں، میں جارہا ہوں، خدا مجھے مطلب ایمان کی زندگی دے، میری قوم کو ایمان کی زندگی دے اور اپنی جو مٹی ہے، اس پر ہماری جان بھی مطلب قربان ہے اور عزت پر ہماری مٹی اور جان دونوں قربان ہیں۔ وآخرالدعوانا أَنِ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَـٰلَمِينَ۔ میں جارہا ہوں سر۔

(شور اور قطع کلامیاں)

<u>جناب ڈپٹی سپیکر:</u> مہتاب احمد، مہتاب احمد خان صاحب۔ جناب سردار مہتاب احمد خان صاحب۔

<u>سردار مہتاب احمد خان (قائد حزب اختلاف):</u> جناب سپیکر، میں آپ کا شکریہ ادا کرتا ہوں اور میں Honourable Member from Kohistan، ان کا بھی شکریہ ادا کرتا ہوں، I think کہ یہ سارے ہاؤس کو شکریہ ادا کرنا چاہیئے کہ آج انہوں نے بہت ہی اہم مسئلے پر حکومت کی توجہ مرکوز کرائی ہے، اپنے ساتھی اراکین کی کروائی ہے۔ یہ ہم سب جانتے ہیں کہ ہمارے صوبہ خیبر پختونخوا کے بے حد وسائل ہیں اور سب سے بڑا وسائل ہمارے Water resources ہیں۔ اللہ کا بہت شکر ہے کہ اس نے ہمارے صوبے کو بے پناہ وسائل سے نوازا ہے اور آج جو ہمارا سب سے قیمتی وسیلہ ہے، وہ ہمارا Water resources ہیں اور اگر ہم اپنے صوبے کے اندر اپنے Water resources کو صحیح طریقے سے اور

بر وقت ان کو استعمال میں لانے کیلئے نہ صرف فوری منصوبہ بندی کریں بلکہ اس کو ایک عملی شکل دیدیں تو میں آپ کو یقین سے کہہ سکتا ہوں کہ پاکستان جو اس وقت Energy stunt ہے جس نے ہماری معیشت کو تباہ کر دیا، جس نے ہمارے ملک کے عوام کی نفسیات کو تباہ کر دیا، جس نے ہماری ساری سوچ و فکر کو یرغمال بنالیا ہے، اس کو ہم بہت تھوڑے وقت میں پورا کر سکتے ہیں اور کوہستان جو بڑا پسماندہ علاقہ ہے لیکن حقیقتاً اللہ نے اس کو بڑے Water resources سے، اس کو بہت Rich resources دیئے ہیں، جو آنریبل ممبر نے آج بھاشا ڈیم کی بات کی ہے، صحیح بات ہے کہ بہت عرصے سے ٹرائبل Mr. Speaker! Can I have your attention for the honourable senior Member? کہ وہ ہم کو توجہ دیں کیونکہ جب تک ہماری بات سننے والی نہیں ہو گی تو یہاں پر ہم اسلئے نہیں آتے ہیں کہ ہماری بات کو سنا نہ جائے، He is a senior، سینیئر ممبر ہیں، سینیئر منسٹر ہیں، ان کو بات سننا پڑیگی کیونکہ I want an answer from him now, Sir، تو اسلئے Kindly کہ میں جب بات کرونگا یا کوئی ممبر بھی بات کرے تو ہمیں سننا چاہیئے اور خاص طور پر حکومت کو Attentive ہونا چاہیئے اور اپنی گپ شپ کیلئے اور وقت نکال لیں کیونکہ ہم یہاں پر بہت اہم ایشوز پر بات کرنا چاہتے ہیں اور جو آج ایشو ہے، وہ بڑی اہمیت کا حامل ہے کہ بھاشا ڈیم جو اس وقت تقریباً اپنے سارے Phases مکمل کر کے اپنی ڈیزائننگ سے لیکر اپنی Selection of site، ڈیزائننگ اور اس کے بعد اس کیلئے جو فنانشل ریسورسز ہیں، اس کیلئے تمام Arrangements ہو چکے ہیں، اب اس کا Next phase جانے میں ہے کہ اس کی International biddings ہو نگی اور اس کی تعمیر کے کام کا سلسلہ شروع ہو گا۔ تو ایک Dispute ہے، جو اس کی باؤنڈری کا Dispute ہے، It is a location boundaries dispute between the Province of Khyber Pakhtunkhwa and the Northern Region جس میں گلگت بلتستان کا علاقہ شامل ہے، یہ بہت عرصے سے Dispute ہے لیکن مجھے افسوس اس بات کا ہے کہ اب جبکہ ہم اس مرحلے میں جانے والے ہیں کہ اس بھاشا ڈیم کو جو 4000 میگاواٹ سے زیادہ کی بجلی پیدا کریگا اور وہ ہماری اکانومی کا Backbone ہے، وہ پھر خاص طور پر According to the Constitution, it will add further net profit to the Province، یہ ہمارا بہت بڑا وسیلہ ہو گا، اگر اس کو اس وقت

ہم نے توجہ نہ دی اور یہ Boundaries disputes طے نہ کئے تو سب سے بڑا نقصان یہ ہو گا کہ جہاں ہمارے ضلع کوہستان اور خیبر پختونخوا کے عوام آپس میں اور گلگت بلتستان کے عوام آپس میں لڑائی کریں گے، وہاں پہ ہمارا یہ Project delay ہو گا، یہ نقصان ہو گا اس قوم کو۔ تو مجھے افسوس ہے اور حیرانگی بھی ہے کہ ہماری صوبائی حکومت، یہ اس کی ذمہ داری ہے، یہ کوہستان کے عوام کی ذمہ داری نہیں ہے کہ وہ بندوق اٹھا کر کھڑے ہو جائیں، It is the responsibility of the Provincial Government کہ وہ اپنی Territory کا Defence کرے، وہ اپنے Rights کا Defence کرے چاہے وہ کسی ریجن سے یا کسی پراونس سے ہے، یا سنٹر سے ہے، یہ آپ کی ذمہ داری ہے۔ تو میں اس بات کی بھی مذمت کرتا ہوں، اگر گلگت بلتستان کی گورنمنٹ یا اس کے حکمرانوں کی شہ پر یا کسی مغالطے کی بنیاد پر Because we do not have facts in front of us, so I can not make a sweeping statement at the moment other than this that if there is misunderstanding between the people of Kohistan or the people of Diamer region or between the Government of Gilgit Baltistan or the people of Kohistan, it is the responsibility of the Provincial Government to come forward and to make a solution for it۔ وہ Solution کیا ہو سکتا ہے، میرے خیال میں کوئی مشکل بات نہیں ہے لیکن عوام کو آپس میں لڑائی سے باز رکھنا ہے۔ My urge to the senior Minister who is sitting here that they should take immediate response to the call of the Member کہ وہ دونوں طرف سے اس کو روکیں، لڑائی جاری ہے، آج وہاں پر ایک قسم کی کافی Casualties کی ہمیں انفارمیشن ہے، وہاں پر Deaths ہو چکی ہیں اور یہ سلسلہ جاری رہے گا تو آپ کے پاس Solution اگر نہیں ہے تو میں Propose کرونگا آپ کو کہ گلگت بلتستان کے دیامیر کے لوگوں کو اور خیبر پختونخوا کے کوہستان ضلع کے لوگوں کو لڑنے کی کوئی ضرورت نہیں ہے کیونکہ بالآخر جو کچھ بھی ہو گا، یہ ہمارے ملک کا حصہ ہے، It is going to add to the national assets of this country and every individual of today and every individual which is going to take birth tomorrow, he is going to benefit from the resources، تو لڑنے کی کیا ضرورت ہے؟ یہ کسی کا فرد کا حق نہیں ہے، یہ قوم کا فائدہ ہے تو میں Suggest کرونگا کہ اگر کوئی مشکل

پیش آتی ہے تو Please ask the Supreme Court Chief Justice to nominate a commission for the territorial, for the resolution of the territorial dispute, this is one of the aspect۔ کیوں نہیں اگر ہم حکومتیں آپس میں کسی وجہ سے بیٹھ بھی سکتی ہیں، اگر ہمارے ممبران اسمبلی آپس میں تعصب برت سکتے ہیں، اپنے پہ لڑائی لڑنے کیلئے شوق بھی ہے، ہمارے ملک میں ہر آدمی کا خیال ہے کہ جو ٹوپک اٹھائے گا اور کہے گا "قانون زما ھوپک دے" تو جب وہ کہے گا تو اوپر اس کی تو بڑی ہوشیاری آتی ہے اس وقت لیکن Let there be sanity prevail اور Sanity کیسی آئیگی کہ There is a way for formulating a commission اور وہ ہمارے پاس قانون موجود ہے، آئین موجود ہے تو I would suggest to the honourable senior Minister and to the Government کہ وہ سپریم کورٹ کے چیف جسٹس کو لکھیں کہ وہ Territorial dispute کو Settle کرنے کیلئے ایک سپریم کورٹ کے Sitting Judge سے Not retired Judge، Sitting Judge سے بیٹھیں اور وہ اس کیلئے ہمارا Dispute حل کرلیں، دونوں طرف سے اپنے دلائل دینے کے بعد ان کو فیصلہ کرنا چاہیئے۔ دوسری میری تجویز، آپ کو میں دردمندی سے بات کرنا چاہونگا کہ آپ فوری طور پر گلگت بلتستان کے چیف منسٹر سے بات کریں اور وہاں کی انتظامیہ سے بات کریں کہ وہ کوہستان اور دیامیر کے افراد کو آپس میں لڑائی سے روکیں، یہ لڑنا ان کا کام نہیں، حکومت کا کام ہے، وہ اپنے Rights کو Defend کریں اور میں اپنے نوجوان ساتھی کو یہ یقین دلاتا ہوں کہ یہ ہاؤس بھی اور یہ سارا صوبہ جو ہے، وہ آپ کے جذبات کے ساتھ ہے لیکن وہاں جاکر جذباتی ہونے کی آپ کو ضرورت نہیں ہے، میں آپ کو یہ مشورہ نہیں دونگا کہ آپ یہاں سے جائیں اور آپ کسی آگ میں اور تیل ڈالنے کی کوشش کریں، Let be sensible at this time of very، بڑا Difficult time ہے، Sensible ہونا چاہیئے۔ Thank you very much Mr. Speaker.

__جناب سلیم خان:__ پوائنٹ آف آرڈر، جناب سپیکر! پوائنٹ آف آرڈر، سر!

__جناب سردار حسین:__ جناب سپیکر!

جناب ڈپٹی سپیکر: میرے خیال میں بس ایجنڈا بالکل رہ جائیگا جی، آپ لوگوں کا اپنا ایجنڈا ہے، آپ خود اس پر سوچ لیں۔ جی سردار حسین بابک، پلیز۔

جناب سردار حسین: مهربانی سپیکر صاحب، څنګه چې په دې مسله باندې خبره وشوه، ہمارے بھائی عبدالستار خان نے واقعی ایک انتہائی اہم ایشو جو ہے، وہ اٹھایا ہے اور جس طرح مجھ سے پہلے اپوزیشن لیڈر صاحب نے کہا کہ دونوں اطراف سے جو عوام ہیں، وہ لڑنے کے موڈ میں ہیں یا وہ لڑ رہے ہیں تو ایک تو یہ کہ صوبائی حکومت کو فوری طور پر حکومت گلگت بلتستان سے رابطہ کرنا چاہیئے اور ہم یہ سمجھتے ہیں کہ یہ جو Boundries ہیں، ان کی Demarcation تو Already ہو چکی ہوتی ہے اور یہ ہمارے صوبے کی بدقسمتی ہے کہ Geographically ہر ایک دور میں ہمارے صوبے کے جغرافیہ کو کھایا جارہا ہے، ہماری اور بھی بہت زیادہ بدقسمتیاں ہیں لیکن یہ ایک ایسا مسئلہ ہے جس پر اپوزیشن اور حکومت، چونکہ اس صوبے کا مسئلہ ہے، اس صوبے کے جغرافیے کا مسئلہ ہے اور پیچھے تو جن اسباب کی بناء پر سوچا جائے تو جس طرح ذکر ہوا، اپوزیشن لیڈر صاحب نے بتایا کہ ایک ڈیم جو Completion کے مراحل میں ہے، اس کے آئینی طور پر پھر کیا فوائد ہیں تو اس چیز کو رد نہیں کیا جاسکتا کہ اگر بظاہر اس طرف سے عوام کھڑے ہیں تو میرے خیال میں صوبائی حکومت کو اسی بات کو بڑی سنجیدگی سے لینا چاہیئے اور اس کے پیچھے پھر شاید ایسی نیت اور ایسے ارادے ہوں جو کہ سامنے آنا نہیں چاہ رہے ہوں۔ اگر ہم اپنے صوبے کے جغرافیہ کو دیکھیں تو ہمارا چھوٹا سا صوبہ ہے اور اس کے باوجود جو ہمارے پڑوسی ہیں، ملک کے اندر بھی اور ملک کے باہر بھی، پتہ نہیں یہ ہمارا صوبہ جو ہے یا جو ہمارے صوبے کا جغرافیہ ہے، یہ شاید بڑا میٹھا ہو گا اسلیئے ہر ایک طرف سے یہ کوشش ہو رہی ہے کہ اس کو کھایا جائے۔ تو ہماری صوبائی حکومت سے یہ درخواست ہو گی کہ جس طرح سردار مہتاب صاحب نے بتایا کہ بڑی سنجیدگی سے اور فوری طور پر گلگت بلتستان کی حکومت سے اس پر بات ہونی چاہیئے اور اپنا جو Stand ہے، اس کو کلیئر کٹ سامنے لانا چاہیئے۔

جناب سلیم خان: جناب سپیکر!

جناب ڈپٹی سپیکر: سلیم خان صاحب، جی۔

جناب سلیم خان: تھینک یو، جناب سپیکر۔ میں ایک چیز کی ذرا وضاحت کرنا چاہ رہا ہوں، میرے دوست محترم ستار خان نے جو اپنے حقوق کی بات کی، یقیناً ہم سب اس معاملے میں اس کے ساتھ ہیں بلکہ انہوں نے قرارداد بھی پیش کی جس میں سب نے ان کو، ہم نے سپورٹ کیا ہے۔ سر، یہ دو صوبوں کا آپس میں ایک Geographical area کے اوپر تنازعہ ہے اور Definitely یہ فیصلہ وفاق کا کام ہے مگر میرے دوست نے جس کمیونٹی کا ذکر کیا، اسماعیلیہ کمیونٹی کا، وہ بڑے پرامن لوگ ہیں، وہ کسی کے ساتھ کوئی لڑائی جھگڑے میں نہیں ہیں، یہ کمیونٹی کی کوئی جنگ نہیں، کوئی لڑائی نہیں ہے، یہ حکومتوں کی، دو صوبوں کی لڑائی ہے آپس میں۔ تو میرے دوست! میری گزارش یہی ہے کہ خدارا آج کل کے حالات میں یہ بات نہ کی جائے، یہ فرقہ واریت کی بات نہ کی جائے کیونکہ اس سے بہت بڑا انتشار ہوگا، اس سے کمیونٹیز کا آپس میں انتشار ہوگا، لڑیں گے آپس میں، خون بہے گا تو میرے دوست سے میری گزارش یہ ہے کہ یہ جو انہوں نے جذبات میں آکر جو بات کی ہے، اس کو واپس لیں۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جی مسٹر سراج الحق صاحب، پلیز۔

جناب سراج الحق {سینیئر وزیر (خزانہ)}: بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ۔ محترم جناب سپیکر صاحب، سردار مہتاب صاحب نے بھی بات کی اور ہمارے نوجوان قائد عبدالستار صاحب نے بھی بات کی ہے، سلیم خان نے بھی بات کی ہے اور سچی بات یہ ہے کہ یہ جو واقعہ ہوا ہے، یہ نہ صرف خیبر پختونخوا کیلئے بلکہ پورے پاکستان کیلئے انتہائی باعث تشویش ہے۔ جناب سپیکر صاحب، Already ملک میں اتنے ایشوز ہیں اور اتنے مسائل ہیں اور گھمبیر صورتحال ہے کہ ملک کی جو موجودہ Situation ہے، یہ کسی نئے ایسے تنازعے کا متحمل نہیں ہو سکتا ہے جس میں خون بہے، لاشیں گریں اور بستیاں برباد اور قبرستان آباد ہو جائیں، اسلئے ہم سمجھتے ہیں کہ امن قائم رکھنا یہ حکومت کی ذمہ داری ہے اور جو لوگ بھی اس سانحے میں شہید ہو گئے ہیں جن کا تذکرہ عبدالستار صاحب نے ابھی کیا ہے، ہماری ہمدردیاں ان کے ساتھ ہیں اور پورے ہاؤس کی طرف سے ہم دعا کرتے ہیں کہ اللہ تعالیٰ ان کی شہادتوں کو قبول فرمائے اور جو زخمی ہیں، ان کو صحت کاملہ عطا فرمائے۔ جہاں تک یہ مسئلہ ہے جناب سپیکر صاحب، 2007 میں جب یہ ECNEC سے پاس ہوا، اس وقت بھی عنایت اللہ صاحب پی اینڈ ڈی کا چارج رکھتے تھے تو ہم نے یہ مسئلہ اٹھایا تھا کہ یہ جو Dispute ہے علاقے کا،

اس کو پہلے حل کیا جائے اسلئے کہ ارب ہا رقم کا ایک ایسا قیمتی پراجیکٹ ہے کہ اگر یہ تنازعہ کی وجہ سے ایک دن بھی لیٹ ہو جاتا ہے تو خیبر پختونخوا کا نہیں، یہ پورے پاکستان کا مسئلہ ہے۔ جناب سپیکر صاحب، آپ کے علم میں اور ہاؤس کے علم میں لانا چاہتا ہوں کہ یہ کوئی 7.8 کلومیٹر کا علاقہ ہے جس پر تنازعہ ہے، ہمارے اہل کوہستان کا اور خیبر پختونخوا کے عوام کا یہ مؤقف ہے کہ یہ کوہستان کا حصہ ہے اور اس کی وجہ سے یہ خیبر پختونخوا کا علاقہ ہے جبکہ چلاس اور دیامیر کے لوگوں کا یہ خیال ہے کہ ہمارا ہے۔ اس میں ایک پہلو تو یہ ہے کہ دریا کا ایک کنارہ جو میرے خیال میں دائیں طرف ہے، یہ کوہستان کا اور بایاں علاقہ اس طرف بھی بنتا ہے لیکن بہر حال میں وہ بات کرنا چاہتا ہوں کہ یہ ایک جزوی بات ہے، سب سے بڑی بات یہ ہے کہ ایک باؤنڈری کمیشن تو موجود ہے لیکن اس نے اب تک اس پر کوئی Decision نہیں کیا اور جناب سپیکر صاحب، یہ جو معاملات حل نہیں ہوتے ہیں، التواء میں رہ جاتے ہیں تو اس کے اثرات یہی ہوتے ہیں کہ پھر لاشیں اس میں گر جاتی ہیں اور سردار صاحب نے بجا فرمایا کہ یہ ایشو عوام کا نہیں ہے یہ ایشو حکومتوں کو حل کرنا چاہیئے اور عوام کو آپس میں لڑنے کی بجائے یہ ساری ذمہ داری یعنی وفاقی حکومت کی بھی ہے اسلئے کہ اس پراجیکٹ کو وفاقی حکومت ہی فنانس کر رہی ہے اور خیبر پختونخوا کی حکومت اور گلگت بلتستان کی، پورا پاکستان ایک پاکستان ہے لیکن بہر حال حق جس کا بنتا ہے، اسی کو دینا چاہیئے۔ تو میں عرض یہ کرنا چاہتا ہوں کہ ایک صورت تو یہ ہے کہ جو باؤنڈری کمیشن ہے، ہم سب کو اس کا انتظار کرنا چاہیئے لیکن اس کے ساتھ ہی جو نئی تجویز آئی ہے کہ اگر سپریم کورٹ کا موجودہ چیف جسٹس بھی اس حوالے سے خود اپنا ایک کمیشن بنا لیں، میرے خیال میں یہ ایک فیصلہ ہے جو کہ زیادہ باوقار اور پاکستان کے عوام کو اور سب کو قبول ہو گا لیکن بہر حال اس کا ایک Historical وہ بھی ہے، Background بھی ہے اور تاریخی لحاظ سے یہ علاقہ جو ہے، ہمارے اہل کوہستان اور وہاں کے ساتھی اور ہزارہ کے ساتھی زیادہ جانتے ہیں کہ ان کا Flow اس طرف رہا ہے اور اس پر جو کھیتی باڑی اور جو وہاں پر زندگی ہے، وہ کوہستان کے لوگوں نے ہمیشہ اس پہ گزر بسر کی ہے لیکن بہر حال اس میں کوئی شک نہیں ہے کہ ایک متنازعہ ہے، لہذا جو لوگ اس میں مرے ہیں اور جو واقعہ ہوا ہے تو جناب سپیکر صاحب، کل ہم نے مولانا عبدالحق صاحب اور عبدالستار خان صاحب اور اس طرح ہمارا جو کمشنر ہزارہ ڈویژن ہے اور ڈی آئی جی ہزارہ ڈویژن ہے اور ہوم سیکرٹری، ان پر مشتمل ایک

جرگہ تو ہم وہاں بھیج رہے ہیں تاکہ وہاں بیٹھ کر On ground صورتحال کا جائزہ لے لیں اور وزیر اعلیٰ صاحب بھی اس پورے واقعے میں In picture ہیں، پوری صورتحال سے آگاہ ہیں، میرے خیال میں 3 تاریخ کو ان شاءاللہ ہمارے تمام اپوزیشن کے جو لیڈرز ہیں، ان کے ساتھ لاء اینڈ آرڈر پر جس طرح ہم نے یہاں Commitment کی تھی، ان کے ساتھ ایک میٹنگ بھی ہے تو ہماری خواہش ہو گی اور ہم کوشش کریں گے کہ 3 تاریخ تک جو کمیٹی کی رپورٹ ہے، وہ تو کم از کم اس میں آجائے۔ جناب سپیکر صاحب، آخر میں ایک بار پھر میں آپ کو یقین دلاتا ہوں کہ خیبر پختونخوا کی حکومت پوری طرح بیدار ہے اور خیبر پختونخوا کی حکومت اپنے عوام کے Rights اور ان کے حقوق کیلئے پوری طرح مستعد ہے لیکن ایک بار پھر ایک ذمہ دار کی حیثیت سے کہنا چاہتا ہوں کہ گلگت بلتستان کے لوگ بھی پاکستانی ہیں، مسلمان ہیں، یہاں کے باسی ہیں، ان شاءاللہ تعالیٰ ہم یہی چاہتے ہیں کہ کسی اور کے حق پر قبضہ کرنا نہیں چاہتے ہیں لیکن حق حقدار کو ملنے کیلئے بھرپور اجتماعی جدوجہد کریں گے۔ سردار صاحب نے بھی بات کی ہے، سردار حسین بابک صاحب نے بھی بات کی ہے، سلیم خان صاحب نے بھی بات کی ہے اور میرے خیال میں ہاؤس کے اندر جو Consensus ہے، ان شاءاللہ ہماری اس Consensus کا نتیجہ یہ نکلے گا کہ یہ فیصلہ ان شاءاللہ تعالیٰ خیبر پختونخوا کے عوام کے حق میں ہو گا۔

<u>جناب ڈپٹی سپیکر:</u> شکریہ جناب۔

<u>جناب وجیہہ الزمان خان:</u> جناب سپیکر! میں بات کرنا چاہتا ہوں۔

<u>جناب ڈپٹی سپیکر:</u> میں، Respectful submission ہے، میں آپ کو بالکل ٹائم دیتا ہوں، آپ لوگ تشریف رکھیں، ایجنڈے پہ تھوڑا سا کام کر کے پھر ان شاءاللہ، میں جانتا ہوں جی ان شاءاللہ اس کیلئے پھر، ایک اس کا نہیں ہے پھر بہت زیادہ ہیں۔ ٹھیک ہے میں دیدیتا ہوں۔

<u>سردار مہتاب احمد خان (قائد حزب اختلاف):</u> سر! اس کو ٹائم دیدیں، یہ اپنی کوئی وضاحت کرنا چاہتے ہیں۔

<u>جناب ڈپٹی سپیکر:</u> ٹھیک ہے، اگر آپ لوگ، ایجنڈا آئٹم رہ گیا تو پھر آپ گلہ نہیں کریں گے۔ ٹھیک ہے جی۔ وجیہہ الزمان صاحب۔

جناب وجیہہ الزمان خان: بہت شکریہ جناب سپیکر۔ جناب سپیکر، میں Rule 54 of the business rules of the Assemblyکے تحت گزارش کروں گا کہ اس معزز ایوان کی کارروائی کو روک کر مجھے پریویلج موشن پیش کرنے کی اجازت دی جائے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جی۔

جناب وجیہہ الزمان خان: شکریہ جناب سپیکر۔ جناب سپیکر، میں اس ایوان میں کوئی سترہ اٹھارہ سال ہو گئے ہیں، ایک اللہ کی مہربانی سے الحمد للہ یہ چوتھی دفعہ میں Elect ہو کے آیا ہوں اور جو جانتے ہیں مجھے پہلے سے، وہ یہ بھی جانتے ہیں کہ میں نے ہمیشہ بڑیLow profileسیاست کی ہے اور میرا میڈیا سے اتنا کوئی خاص تعلق رہا بھی نہیں کیونکہ اس میں کس قسم کے معاملات ہوتے ہیں، وہ کسی سے پوشیدہ نہیں ہیں۔ آپ نے نہ مجھے ٹاک شوز میں دیکھا ہو گا اور نہ آپ نے مجھے زیادہ اخباروں میں دیکھا ہو گا کیونکہ میں اس قسم کی limelightمیں کبھی آیا ہوں، نہ مجھے پسند ہے۔ اس کے باوجود آج صبح میں اٹھتا ہوں تو مجھے اطلاع ملتی ہے کہ جی میں نے جو فارورڈ بلاک بنادیا ہے اور میں پارٹی کے اندر اس میں بنا رہا ہوں اور اس کو، بہر حال جو غلط فہمیاں پیدا کی گئیں تو اس حوالے سے میری گزارش یہ ہے کہ اتنی Libertyمیڈیا کو کس نے دی ہے کہ وہ جب چاہے اٹھ کے کسی کے اوپر کیچڑ اچھال دے؟ کم از کم کسی کی عزت کا، کسی کے ماضی کا خیال رکھنا چاہیئے کہ پچھلے چار Tenures میں اللہ کے فضل سے کوئی ایسا فیصلہ نہیں کیا جس سے عزت کے اوپر آنچ آئے تو آج ایک آدمی اٹھ کے اگر فضول میں (تالیاں) مجھ سے کوئی ٹیلیفونک بات کسی کی نہیں ہوئی اور نہ ہی یہ موصوف فقیر حسین صاحب جنہوں نے یہ خبر لگائی ہے، 'مشرق' کی ایک کٹنگ سر میں نے جمع کروائی ہے اور یہ میرے پاس بھی ایک کاپی ہے، اگر آپ اجازت دیں تو میں اس کو پڑھ لوں؟

جناب ڈپٹی سپیکر: جی۔

جناب وجیہہ الزمان خان: شکریہ جناب سپیکر! یہ کہتی ہے کہ جی مسلم لیگ (ن)۔۔۔۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: یہ پریویلج موشن آپ پڑھیں۔

جناب وجیہہ الزمان خان: پریویلج موشن پڑھوں یا یہ نیوز کا بھی حوالہ دیدوں؟

جناب ڈپٹی سپیکر: پریویلج موشن۔

جناب وجیہہ الزمان خان: اچھا سر، پریویلج موشن پڑھ لیتا ہوں۔

مسئلہ استحقاق

جناب وجیہہ الزمان خان: یہ اسمبلی اس امر کا مطالبہ کرتی ہے کہ روزنامہ 'مشرق' کے 28فروری کا شمارہ، آج صبح کی خبر کے مطابق جو بیان فقیر حسین نامی رپورٹر کے نام سے شائع ہوئی ہے جس میں مسلم لیگ نواز گروپ میں قائم کئے جانے والے سات اراکین اسمبلی کے فارورڈ بلاک کی خبر بے بنیاد اور من گھڑت ہے۔ اس خبر کے شائع ہونے سے صرف میرا نہیں بلکہ تمام اراکین اسمبلی کا بالعموم اور مسلم لیگ نواز کے ممبران کا بالخصوص استحقاق مجروح ہوا ہے۔ مذکورہ بیان مکمل طور پر بے بنیاد اور لغو ہے جسے اگر جھوٹ کا پلندا کہا جائے تو غلط نہ ہو گا۔ اس معزز ایوان سے توقع رکھتا ہوں کہ اس تحریک کو استحقاق کمیٹی کے حوالے کر کے مذکورہ خبر کے محرکین کو بے نقاب کر کے قرار واقعی سزا دی جائے۔

جناب سپیکر، اس میں میرا نام اور ساتھ میرے بھائی رشاد خان شانگلہ ہیں، ان کا نام بھی دیا گیا ہے اور صبح سے ہم پریشان ہیں کہ یہ کس سے ٹیلیفونک ڈسکشن ہوئی ہے جس کی وجہ سے یہ بیان بنایا گیا ہے لیکن کوئی ایسی بات سامنے As such نہیں آئی اور مجھے کم از کم افسوس اس بات کا ہے کہ نہ میں نے کسی سے فون پہ بات کی ہے اور نہ میں نے کسی سے ایسی کوئی اس حوالے سے، اس میں کوئی شک والی بات نہیں ہے کہ چار چھ مہینے پہلے سی ایم صاحب سے ہمارے تمام ممبران کی ملاقات ہوئی اور ہم نے انہیں کہا کہ جی ہماری قیادت نے آپ کے مینڈیٹ کو تسلیم کیا ہے، ہم بھی آپ کے مینڈیٹ کو تسلیم کرتے ہیں اور ہم آپ کو Unconditional support کرتے ہیں بشر طیکہ ہمارے حلقوں میں ہماری عزت کا خیال رکھا جائے جو کہ کافی حد تک ہمیں اس پہ بھی تحفظات ہیں۔ تو یہ بات ضرور ہوئی ہے لیکن ایسی بات تو کوئی نہیں ہوئی ہے کہ اس میں فارورڈ بلاک یا اس قسم کی بات ہو رہی ہے۔ جناب سپیکر، یہ میں آپ سے دوبارہ گزارش کروں گا کہ یہ قائم کردہ کمیٹی کو حوالے کیا جائے تا کہ اس کو پوری طرح Thrash out کر کے دیکھا جائے کہ اس کی اصل وجہ کیا ہے؟ میں آپ کا بہت مشکور ہوں جناب سپیکر۔ بہت شکریہ۔

جناب ڈپٹی سپیکر: مسٹر رشاد خان، رشاد خان۔

جناب محمد رشاد خان: جناب سپیکر، یہ صوبائی اسمبلی اس امر کا مطالبہ کرتی ہے کہ روزنامہ 'مشرق' کے آج کے شمارے 28فروری 2014 کے فرنٹ صفحہ پر فقیر حسین نامی رپورٹر کے نام سے جو خبر شائع ہوئی ہے، جس میں مسلم لیگ نواز گروپ میں قائم کئے گئے ناراض فارورڈ بلاک قائم ہونے سے نہ صرف میرا بلکہ پورے معزز ایوان کا استحقاق مجروح ہوا ہے اور بالخصوص مسلم لیگ نواز گروپ کا استحقاق مجروح ہوا ہے۔ مذکورہ خبر بالکل بے بنیاد اور جھوٹ کا پلندہ ہے۔ میں اس معزز ایوان سے امید رکھتا ہوں کہ اس تحریک کو استحقاق کمیٹی کے حوالے کر کے مذکورہ خبر کے محرکین کو بے نقاب کر کے قرار واقعی سزادی جائے۔

(تالیاں)

جناب ڈپٹی سپیکر: مسٹر شاہ فرمان، پلیز۔

جناب شاہ فرمان (وزیر اطلاعات): شکریہ جناب سپیکر۔ جیسا کہ وجیہہ الزمان بھائی نے جو تحریک پیش کی اور کہا کہ یہ جھوٹ ہے اور یقیناً وہ کہتے ہیں تو یہ جھوٹ ہے لیکن یہ اتنا میٹھا جھوٹ ہے کہ جھوٹ کہنے کو جی نہیں چاہتا کہ اسے ہم جھوٹ کہیں (قہقہہ) بہرحال میڈیا کی یہ Responsibility ہے Fourth pillar of the State، گورنمنٹ کو Assist کرنا، Facts and figures کو سامنے لانا اور میڈیا سے ہمیشہ سے میری یہ ریکویسٹ ہے کہ گورنمنٹ کی کسی کمزوری کو بھی نہ چھپائیں، کوئی غلط چیزوں کو بھی مطلب آپ گورنمنٹ کی خاطر آپ کبھی جھوٹ نہ بولیں، ہمیشہ سچ بولیں، یہی ہے، یہ میں اس ایوان کے سامنے میڈیا سے میں کئی دفعہ یہ بات کہہ چکا ہوں اور آپ کے سامنے دوبارہ یہ بات کہتا ہوں کہ اگر گورنمنٹ کے اندر کوئی کمزوری ہے تو آپ بالکل بھی نہ چھپائیں۔ گورنمنٹ کی خاطر جھوٹ نہ بولیں لیکن اگر کوئی ایسی خبر جس سے کسی کو اذیت پہنچے اور پھر Politicians تو چلتے ہی ہیں Reputation کے اوپر، Reputation، بڑی جلدی یہ چیز Damage ہو جاتی ہے اور ریکوری میں بڑا عرصہ لگ جاتا ہے تو میڈیا سے یہ میری ریکویسٹ ہے کہ وہ Responsibility کا مظاہرہ کرے، Responsible behavior اختیار کرے، ان سے میں ریکویسٹ کرتا ہوں، بہرحال میں اخبار والے سے بھی اس کے اوپر رابطہ کروں گا، ان سے بھی بات کریں گے، ان کا Response بھی دیکھیں گے کہ کہاں پر غلطی تھی۔ میں

وجیہہ الزمان صاحب کی اس تحریک کو، جہاں میری Responsibility بنتی ہے اور As an Information Minister ہاؤس کا اپنا فیصلہ ہے کہ اس کے اوپر وہ کیا کارروائی کرنا چاہتا ہے، میں اپنے طور پر خود ہی پتہ کروں گا، اخبار والے سے بات بھی کروں گا، Facts and figures سامنے لاؤں گا اور ان شاءاللہ یہ کوشش ہو گی کہ آپ کا استحقاق مجروح نہ ہو اور As honourable Member اگر کسی نے غلطی کی ہے تو اس کا اس کو احساس ہو اور شدید احساس ہو کہ وہ اس کو Repeat نہ کرے۔ تھینک یو جی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جی سردار مہتاب خان، مہتاب احمد خان عباسی۔

وزیر اطلاعات: ہم بھجواتے نہیں ہیں، ہاؤس فیصلہ کرلے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: سردار مہتاب احمد خان۔

سردار مہتاب احمد خان (قائد حزب اختلاف): تھینک یو، جناب سپیکر۔ میں آپ سے ایک بات کرنے سے پہلے درخواست کروں گا کہ Most of the Members کے میں دیکھتا ہوں کہ ان کے مائیکس آن نہیں ہوتے تو اگر آپ Kindly اس سارے نظام کو دیکھ لیں کہ اس میں اگر کوئی فرق ہے تو براہ مہربانی جو ہمارا آڈیو سسٹم ہے، اس کو ٹھیک کر لیا جائے۔ جناب سپیکر، ہمارے جو دو معزز اراکین نے آج پریویلج موشن داخل کی ہے، روایت کے مطابق تو اس کا اصول تو یہ ہے کہ حکومت اور اپوزیشن اس سارے ایشوز کے اوپر کبھی Divide نہیں ہوتی، جہاں تک ممبرز کے پریویلج کا تعلق ہے تو اس پہ روایتی طور پر Traditionally سب یکساں Feel کرتے ہیں، چاہے وہ اپوزیشن کے کسی ممبر کا استحقاق مجروح ہے یا حکومت کے بھی اراکین کو شکایت ہوتی ہے، وہ بھی کرتے ہیں، تو جو منسٹر صاحب سے مجھے، عموماً تو ان کی بہت اچھی باتیں ہوتی ہیں، ان کا نام بھی شاہ فرمان ہے لیکن آج وہ کچھ نافرمانی کر رہے تھے بیچ میں، سارے اس روایتی اصول کی تو انہوں نے کہا ہے کہ یہ جو خبر ہے، یہ استحقاق بھی مجروح کرتی ہے لیکن اس کی ان کے دل میں خواہش ہے کہ ایسا ہوتا رہے شاید لیکن Let me tell you very clearly کہ اپوزیشن چاہے ممبر آف دی پی ایم ایل این ہو یا دوسرے ممبرز، ہمارا سارا Spirit، ساری کوشش، ہماری ساری خواہش اور ہمارا کردار Responsible ہو گا And that I want to assure you لیکن اگر آپ سمجھتے ہیں کہ آپ کسی

جماعت کے، میں بھی حکومت میں رہا ہوں، ہم نے ماضی میں حکومتیں بھی دیکھی ہیں، حکومت کی ہمیشہ خواہش ہوتی ہے کہ وہ اپوزیشن کے اندر Cracks ڈالے لیکن اس دفعہ ہم دیکھ رہے ہیں، ماضی میں ایسا ضرور ہوتا رہا ہے، 80s میں، 90s میں There was a different culture and trend in the politics لیکن آپ نے دیکھا ہے کہ پچھلے پانچ سال ہم نے اس ملک میں، جو حکومتیں مرکز میں تھیں یا صوبوں میں، باوجود اختلاف کے، باوجود شکایات کے، اپنی ان کی حکومتوں کی پالیسیوں کی ناکامیوں کے اور ملک میں مسائل کا بڑھ جانے کے باوجود ہم سب نے Determined کیا تھا، فیصلہ کیا ہوا تھا کہ ہم اس جماعت کو جو حکمرانی کا حق رکھتی ہے، اس کو حکومت کرنے کا موقع دیتے رہے ہیں کیونکہ یہ جمہوریت ہم نے دیکھی ہی نہیں ہے، ہم نے اس ملک میں شیطانی چکر بہت دیکھے ہیں، بہت چکر دیکھے ہیں، ماضی سارا ہمارا اسی حال سے شیطانیت سے گزرا ہے اور اس کی سزا ساری قوم نے بگتی ہے۔ Minister Sahib! I just want to tell you کہ Please don’t try to make any effort of making cracks in any party in the Opposition کیونکہ اگر آپ کریں گے

(تالیاں) تو اب میں آپ کو بتانا چاہتا ہوں کہ یہ کھیل ہمیں اچھی طرح کھیلنا آتا ہے، We know how to play this war، اس کھیل کو کرنا ہم جانتے ہیں لیکن ہم نہیں کرنا چاہتے اسلئے اگر آپ یا کوئی بھی یہ سمجھتا ہے کہ وہ کسی جماعت کے اندر، ہو سکتا ہے مجھ سے بھی شکایت ہو سکتی ہے، میری جماعت کے لوگوں کو، میرے دوسرے ساتھیوں کو بھی شکایت ہو سکتی ہے، میں اپنے کسی Conduct کے اوپر، میں ان سے بیٹھ کر بات کر سکتا ہوں لیکن اس کا یہ مطلب نہیں ہے کہ ہم آپس میں Divided ہیں، ہماری کچھ ایشوز پر Division ہو سکتی ہے اپوزیشن کے اندر لیکن جہاں تک ہمارے اس Role کا تعلق ہے، ہم نے اس کو خود Adopt کیا ہے۔ جناب منسٹر صاحب! ہم نے اس کو خود لیا ہے، اپوزیشن میں بیٹھنے کا فیصلہ، It is our own decision، یہ ہمیں کسی نے زبردستی نہیں ڈالا ہوا یہاں پر، میں نے جیسے کل بھی عرض کیا تھا کہ There is a very thin line between the Government and Opposition at the moment as for as the numbers are concerned تو ہم اس پہ نہیں جانا چاہتے ہیں، I assure you کہ ہم نے اس ملک کو نجات دینی ہے، ہر قسم کی بدعنوانی سے، ہر قسم کی شرارت سے، ہمیں ڈیموکریسی کو Faith کے طور پر لینا ہے، خالی

زبانی کلامی نہیں، We must believe in democracy, this is what is required today، اگر ہمارا Faith نہیں ہے تو پھر حقیقتاً ہم اس ملک کے ساتھ اور اس ملک کے عوام کے ساتھ دشمنی کریں گے تو We must respect your right and you must respect our right۔ تو اسلئے جو آج ممبر صاحب نے بات کی ہے (تالیاں) پریس کے بارے میں صرف یہ کہنا چاہتا ہوں کہ ہمیں بڑی Responsibility سے باتیں کرنی ہیں، پریس کے بعد ہم آپ کا اختیار نہیں لینا چاہتے، ہم نہ جوڈیشری کا اختیار لے سکتے ہیں، نہ ہم پریس کا لے سکتے ہیں، نہ ہم ایگزیکٹیو کا لے سکتے ہیں، کسی کا اختیار ہے We have a different role of legislatures لیکن آپ اگر اپنے قلم کو تلوار بنائیں گے تو یہ اس سوسائٹی کیلئے ظلم ہوگا۔ اگر آپ کی آواز میں، آپ کی رائے میں، آپ کے قلم میں Honesty نہیں ہوگی The whole of this Country will be punished. تو Please don't try to punish، اپنے کو Refrain کریں، اپنے آپ کو غیر ذمہ داری سے کیونکہ ذمہ دار ہمارے اس ملک کے طالبعلم کو بھی، ہمارے اس ملک کے استاد کو بھی، ہمارے کارخانہ دار کو بھی، ہمارے مزدور کو بھی، ہمارے قلم کار کو، ہمارے صحافی کو، ہمارے جج کو، ہمارے Legislature کو، ہمارے منسٹرز کو، ہمارے تمام لوگوں کو ذمہ دار ہونا پڑے گا تب اس ملک کی بقاء ہے۔ تو آپ اپنا Role ضرور ادا کریں But stay in your compartment, don't try to watershed your compartment، یہ اچھی بات نہیں ہے۔ تو میں سپورٹ کرتا ہوں اور میں Expect کرتا ہوں حکومت کی طرف سے کہ یہ جو دو پریویلج موشنز ہیں، اس کے خلاف بات نہیں کریں گے، Let it be، آپ خود نہیں فیصلہ کر سکتے، آپ کو میں یہ نہیں کہنا چاہتا تھا کہ آپ کون ہوں گے جو آپ اخبار نویس سے پوچھیں گے کہ آپ نے کیوں کیا؟ Let the Committee decide about it، یہ اس کا کام ہے، آپ کا یا میرا کام نہیں ہے، میرا اور آپ کا کام نہیں ہے، یہ کمیٹی کا کام ہے۔ تھینک یو، مسٹر سپیکر۔

(مغرب کی اذان)

<u>Leader of the Opposition:</u> Thank you, Mr. Speaker. I will just take one minute تو چونکہ ابھی اذان بھی ہو گئی ہے، اس کے بعد آپ نے ایجنڈا بھی چلانا ہے تو میں Suggest کروں گا کہ Without any further debate, these both privilege

motions should be sent to the Privileges Committee. Thank you, Mr. Speaker.

جناب ڈپٹی سپیکر: تھینک یو جی۔ مسٹر شاہ فرمان جی۔

جناب شاہ فرمان (وزیر اطلاعات): جناب سپیکر! سردار صاحب نے بات کی، میں بالکل اتفاق کرتا ہوں اور میں نے اس سے پہلے اپنی بات میں یہ کہا کہ ہاؤس فیصلہ کرے اور کمیٹی کی بات ہوئی نہیں تھی، میں اس سے متفق ہوں، گورنمنٹ اس سے متفق ہے، استحقاق کمیٹی میں چلا جائے، وہ جو میرا Response تھا As a Information Minister کیونکہ میڈیا کے ساتھ میرا تعلق ہے اور وجیہہ الزمان صاحب میرے دوست بھی ہیں اور I know کہ وہ جو بات کرتے ہیں، صحیح کرتے ہیں، ان کے ساتھ میری گپ شپ بھی ہے تو میری اپنی Personal capacity میں میرا یہ Response تھا کہ جو میری ذمہ داری بنتی ہے، وہ بھی میں پوری کروں گا اور ساتھ میں نے یہ کہا On record ہے کہ جو ہاؤس فیصلہ کرے، اس کے ساتھ بھی میں کھڑا ہوں۔ تو میں پھر سے Repeat کرتا ہوں کہ اگر یہ استحقاق کمیٹی کے حوالے ہو جائے، میں اتفاق کرتا ہوں لیکن پھر میں اخبار سے بات کروں گا کیونکہ وہ میرے دوست بھی ہیں اور آنریبل ممبر ہیں اور کوئی بھی ممبر ہو تو میں اپنی Personal capacity میں یہ بات میڈیا کے ساتھ ضرور کروں گا کہ ایسا وہ نہ کریں، اگر سردار صاحب کو اس بات پر اعتراض ہے تو مجھے افسوس ہے لیکن مجھے اپنے آنریبل ممبرز کیلئے بات کرنا پڑے گی اور میں بات کرتا رہوں گا ان شاءاللہ۔ جو Legally تو Eighteenth amendment کے بعد سے ہی یہ چیز Possible نہیں ہے، فلور کراسنگ اور فارورڈ بلاک اور یہ چیز تو Legally possible بھی نہیں ہے کیونکہ اگر کوئی کہے تو ویسے بھی اس کی کوئی تک نہیں بنتی لیکن جب سے گورنمنٹ بنی ہے اور جو ڈیبیٹ ہے اس کے اوپر کہ 124 کے ممبرز میں اس ہاؤس میں اتنی ہی میجارٹی ہوتی ہے جتنی ہماری ہے لیکن پہلی دفعہ نمبرز کی بات اور گورنمنٹ کی Insecurity کی بات سردار صاحب نے کی تھی، ان کے اس دن کی سپیچ میں جو فنڈز کے اوپر بات ہو رہی تھی تو پہلی دفعہ جو یہ لفظ میں نے سنا کہ There is a thin majority اور There is a thin line between the Government and the Opposition تو پہلے سردار صاحب نے وہ بات کی تھی اور میں نے پہلی دفعہ سردار صاحب سے سنی ہے، اس سے پہلے کسی ممبر سے نہیں سنی تو میں سمجھتا ہوں کہ یہ آئیڈیا ہمارے

ذہن میں نہیں ہے، گورنمنٹ کے ذہن میں نہیں ہے،اگر سردار صاحب کے ذہن میں ہے اورا گرویسے ہی کوئی گورنمنٹ سے پیار کرناچاہے، وہ الگ بات ہے بہر حال فلور کراسنگ Legally possible نہیں ہے۔ شکریہ۔

(تالیاں)

Mr. Deputy Speaker: Is it the desire of the House that the privilege motion, moved by the honourable Members, may be referred to the concerned Committee? Those who are in favour of it may say 'Yes' and those against it may say 'No'.

(The motion was carried)

Mr. Deputy Speaker: The 'Ayes' have it. The privilege motion is referred to the concerned Committee.

(Applause)

جناب ڈپٹی سپیکر: دس منٹ کیلئے نماز کاوقفہ کیاجاتاہے۔

(اس مرحلہ پر ایوان کی کارروائی نماز مغرب کیلئے ملتوی ہوگئی)

(وقفہ کے بعد جناب ڈپٹی سپیکر مسند صدارت پر متمکن ہوئے)

محترمہ نگہت اورکزئی: جناب سپیکر! ایک ضروری قرارداد ہے جو کہ ہم پیش کرناچاہتے ہیں۔

جناب منور خان ایڈوکیٹ: جناب سپیکر! یہ ایک بہت اہم اور ضروری قرارداد ہے جو اپوزیشن اور حکومتی بنچ کے ممبرز نے اس پر دستخط کئے ہوئے ہیں، پیش کرناچاہتے ہیں اگر۔۔۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: اول خو بہ تاسو د Rules relax کولو د پارہ ریکویسٹ کوئ بیا بہ گورو۔

محترمہ نگہت اورکزئی: جناب سپیکر! Rule 240 کے تحت Rule 124 کو Relax کرکے ہمیں اجازت دی جائے کہ ہم یہ قرارداد پیش کریں۔ شکریہ۔

قاعدہ کا معطل کیاجانا

Mr. Deputy Speaker: Is it the desire of the House that rule 124 may be relaxed under rule 240, to allow the honourable Member to move her resolution? Those who are in favour of it may say 'Yes' and those against it may say 'No'.

(The motion was carried)

Mr. Deputy Speaker: The 'Ayes' have it. The honourable Member is allowed to please move her resolution.

محترمہ نگہت اورکزئی: تھینک یو جناب سپیکر۔ جناب سپیکر، یہ جو قرارداد ہے، اس پہ Signs ہیں: سردار مہتاب خان، سردار حسین بابک صاحب کے، سلیم خان کے، شاہ فرمان صاحب کے، شہرام خان ترکئی صاحب کے، عنایت اللہ صاحب اور اس میں انیسہ بی بی کے دستخط ہیں اس قرارداد پہ، شاہ حسین صاحب کے ہیں اور منور خان صاحب کے ہیں جناب سپیکر، جو پھر پیش کرنا چاہیں، وہ ان کو میں یہ دیدوں گی یہ کاپی جو ہے جناب سپیکر۔۔۔۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: بس ایک بندہ پیش کرے۔

قرارداد

(کوہاٹ ڈویژن میں ایل پی جی گیس کی عوام کی سہولت کیلئے صوبہ میں موجود گیس پلانٹوں کو الاٹمنٹ)

محترمہ نگہت اورکزئی: جناب سپیکر، ہر گاہ کہ کوہاٹ ڈویژن میں قدرتی گیس اور تیل کے وافر ذخائر دریافت ہوئے ہیں اور اٹھارہویں ترمیم کے تحت ملک کے تمام صوبوں کو قدرتی وسائل کے استعمال کا حق دیا گیا ہے اور ہر صوبہ اپنی ضرورت سے زائد پیداوار ملک کے دوسرے صوبوں کو فروخت کر سکتے ہیں جبکہ کوہاٹ ڈویژن میں قدرتی گیس کے ساتھ مائع گیس (ایل پی جی) میں صوبہ خیبر پختونخوا خود کفیل تو درکنار جبکہ ایل پی جی گیس تفتان (ایران) کراچی اور حیدر آباد کے راستے ملکی اور غیر ملکی ایل پی جی گیس جو کہ نہایت ہی گراں قیمت ہونے کے باوجود خیبر پختونخوا لایا جاتا ہے اور اس کے باوجود کوہاٹ ڈویژن کے گیس کو دوسرے صوبوں کی کمپنیوں کو الاٹ کیا جارہا ہے جو کہ صوبہ خیبر پختونخوا کے عوام کے ساتھ سراسر ناانصافی ہے۔ اس صوبے میں مختلف ایل پی جی مارکیٹنگ کمپنیوں نے امن وامان کی خراب صورتحال کے باوجود سرمایہ کاری کی ہے اور صوبے کے دیگر علاقوں سمیت قبائلی علاقہ جات جہاں پر گیس پائپ پہنچانا ممکن نہیں، وہاں زیادہ قیمتوں پر ملکی اور غیر ملکی ایل پی جی گیس سپلائی کر رہی ہیں۔

لہذا یہ اسمبلی صوبائی حکومت سے سفارش کرتی ہے کہ وہ وفاقی حکومت سے اس امر کی سفارش کرے کہ خیبر پختونخوا کے کوہاٹ ڈویژن میں موجود ایل پی جی گیس صوبے میں موجود گیس پلانٹوں کو مستقل بنیاد پر عوام کی سہولت کیلئے الاٹ کیا جائے۔

جناب سپیکر! جناب سپیکر، اس میں تھوڑی سی بات یہ کروں گی کہ جو باہر کی کمپنیاں آتی ہیں، یہاں پہ ہمارے بہت جو غریب لوگ ہیں، انہوں نے مختلف یہاں پہ اپنی کمپنیاں ہیں اور وہ کافی عرصے سے یہاں پہ کام کر رہی ہیں لیکن اس میں جناب سپیکر صاحب، Signature authority کے تحت ایک بھتہ سسٹم جو ہے تو باہر کے جو صوبے کے لوگ ہیں، وہ جمع کرواتے ہیں جس سے ہمارا صوبہ جو ہے، وہ متاثر ہو رہا ہے۔ چونکہ ہمارا صوبہ ایک غریب صوبہ ہے اور ہمارے صوبے کے لوگوں کے پاس اتنے وسائل نہیں ہیں لیکن اس کے باوجود وہ یہ گیس جو ہے، کوہستان اور جہاں پہ گیس پائپ لائن نہیں ہے، وہاں تک پہنچا رہے ہیں۔ تو جناب سپیکر صاحب، اگر یہ وفاقی حکومت سے ہم متفقہ طور پہ اس اسمبلی سے، چونکہ سب نے Signs کئے ہوئے ہیں تاکہ یہ یہاں کے خیبر پختونخوا کے لوگوں کو جن کے پاس یہ لائسنس ہے، ان کو اگر الاٹ کیا جائے تو اس سے صوبے کے غریب لوگوں کی قسمت بھی بدل جائے گی اور یہاں کے لوگ جو ہیں، وہ سرمایہ کاری میں انٹرسٹ بھی لیں گے تو میں آپ سے درخواست کرتی ہوں کہ اگر ہاؤس کو Put کر لیا جائے۔

Mr. Deputy Speaker: Okay. The motion before the House is that the resolution, moved by the honourable Member, may be adopted? Those who are in favour of it may say 'Yes' and those against it may say 'No'.

(The motion was carried)

Mr. Deputy Speaker: The 'Ayes' have it. The resolution is adopted unanimously.

(Applause)

جناب ارشد علی: جناب سپیکر! زما یو ډیر ضرری خبره ده که تاسو ما له اجازت را کړئ نو زه به پرې خبره وکړم۔ یو منټ د پاره تاسو-----

جناب ڈپٹی سپیکر: میں بہت افسوس سے کہتا ہوں کہ یہ جو ایجنڈا ہے، یہ میں آپ سے (مداخلت) دغه یو منټ د پاره نیمه گهنټه بیا ضائع شی، ما سره خو دغه ټائم دے جی بهر دنیا خلق ولاړ دی جی۔ (مداخلت) پہلے ایجنڈے پہ آتے ہیں پھر اس کے بعد جی۔ مسٹر منور خان ایڈوکیٹ، منور خان ایڈوکیٹ زکواۃ کمیٹی کے حوالے سے ڈسکشن سٹارٹ کریں، اگر آپ کرنا چاہتے ہیں بات؟ آپ کا نام آیا ہے میرے پاس، زکواۃ کمیٹی کے حوالے سے ڈسکشن ہے۔

جناب منور خان ایڈوکیٹ: پہلے میرا نام بھیجتے ہیں سر۔
جناب ڈپٹی سپیکر: اچھا دوسرا نام ہے آپ کی طرف سے مفتی فضل غفور صاحب، ملک ریاض خان صاحب۔
ملک ریاض خان۔

صوبے میں زکواۃ کمیٹیوں کی تشکیل پر بحث

ملک ریاض خان: جناب سپیکر، شکریہ۔ یہ زکواۃ کمیٹیاں اس میں غریب لوگ بھی Involve ہیں اور ایک مذہبی چیز بھی ہے کیونکہ مذہب کے ساتھ زکواۃ کا زیادہ واسطہ ہے لیکن یہاں جماعت اسلامی والوں نے جہاں بھی چیئرمین لگایا ہے، وہ صرف جماعت اسلامی کا بندہ لگایا ہے، کیا یہ اسلام صرف ان کا ہے؟ یہ صرف ان کا حق ہے کہ غریب لوگ، ان کی خدمت کریں؟ ہماری تجویز ہے کہ ہر ضلع میں جتنے ایم پی ایز ہیں، ان کے اتفاق پہ یہ چیئرمین مقرر کئے جائیں۔ یہ حیرانی کی بات ہے کہ ابھی ہمارے ہزارہ کے بھائی کہہ رہے تھے کہ اب وہاں پانچ چھ ایم پی ایز نے ایک نام تجویز کیا، اس کے برعکس دوسرا بندہ چیئرمین لگا دیا گیا۔ اس طرح نااتفاقی کے ساتھ غریب لوگ کچلے جاتے ہیں اور ان کی خدمت نہیں ہو سکتی۔ میری یہ ریکویسٹ ہے اور اس ایوان کے تمام لوگوں کی یہ ریکویسٹ ہے کہ غریب لوگوں کی خدمت میں یہ Monopoly نہیں ہونی چاہیئے اور اس کیلئے اتفاق رائے ہونا چاہیئے تاکہ غریب لوگوں کی ہم صحیح خدمت کریں۔ شکریہ۔
جناب ڈپٹی سپیکر: سردار اورنگزیب نلوٹھا صاحب۔
سردار اورنگزیب نلوٹھا: شکریہ جناب سپیکر صاحب۔ جناب، میرا تعلق ڈسٹرکٹ ایبٹ آباد سے ہے اور وہاں پہ بھی جماعت اسلامی کا چیئرمین منسٹر صاحب نے لگایا ہے اور چار وہاں پہ ایم پی ایز، دو ممبرز ہیں اور دو لیڈیز ممبرز ہیں، مسلم لیگ (ن) سے ہیں اور تین ایم پی ایز جو منسٹرز بھی ہیں، وہ پی ٹی آئی سے ہیں۔ میں نہیں سمجھتا کہ ان سے اگر مشورہ کیا گیا ہو لیکن ہمیں نہیں پوچھا گیا، ہم یہ سمجھتے ہیں سر کہ یہ زکواۃ کی تقسیم بڑی ذمہ داری کا مسئلہ ہے اور یہ غریب اور مسکین، نادار، بیوہ لوگوں کی امداد کا حکومت نے کوئی ایک ذریعہ نکالا ہے تو اس کا جناب سپیکر صاحب، میں حبیب الرحمان صاحب سے پوچھنا چاہتا ہوں کہ کیا صرف جماعت اسلامی والے لوگ دیانتدار ہیں باقی جماعتوں کے لوگ دیانتدار نہیں ہیں، ان کے اوپر آپ نے کیوں نہیں

اعتماد کیا ہے؟ ممبران سے آپ نے کیوں نہیں مشورہ کیا ہے؟ اور جناب سپیکر صاحب، جو چیئرمین انہوں نے لگایا ہے، میرے ڈسٹرکٹ کے اندر، ڈسٹرکٹ ایبٹ آباد کے اندر، وہ خود یہ کہتا ہے کہ میرے دو مہینے ہو گئے ہیں، میرا نوٹیفیکیشن ہوا ہے اور میرے ساتھ سات ممبران کا، دوسرے سات ممبران کا نوٹیفیکیشن ہوا ہے اور ابھی تک ایک پائی کی وہ زکواۃ تقسیم نہیں کر سکے ہیں۔ جناب سپیکر صاحب، یہ ڈسٹرکٹ ایبٹ آباد میں 2013 کے دوران 1800 مستحقین کو زکواۃ سابقہ ادوار میں دی جاتی تھی، دو ہزار سے زائد طلباء میں وظائف تقسیم کئے جاتے تھے اور جناب، عید اور رمضان الاؤنس کیلئے یا علاج معالجہ کیلئے 18 لاکھ روپیہ Per سال ان لوگوں کو دیا جاتا تھا۔ اب سر، چیئرمین تو انہوں نے لگا دیا ہے لیکن میں حبیب الرحمان صاحب سے یہ پوچھنا چاہتا ہوں کہ آپ زکواۃ کے چیئرمین ہیں، چیئرمین ہیں آپ، منسٹر بھی ہیں اور چیئرمین بھی ہیں کیونکہ پورے صوبے کے چیئرمین آپ نے اسلئے لگائے ہیں کہ کہیں ایسا نہ ہو کہ جماعت اسلامی کے چیئرمین نہ ہوں اور میرے خلاف عدم اعتماد نہ لا سکیں، کم از کم پی ٹی آئی والوں کا تو خیال کرتے، وہ تو آپ کے کولیشن پارٹنرز تھے ایبٹ آباد میں، اگر پی ایم ایل (این) کو آپ نہیں برداشت کر سکتے تھے چیئرمین تو پی ٹی آئی کا لگا دیتے وہاں پر۔ بہرحال میں ان سے یہ پوچھنا چاہتا ہوں کہ جناب، اس بات کا تو ہمارے پاس بہانہ ہے کہ وزیر اعلیٰ صاحب نے فنڈ نہیں دیا ہے، ہم گلی نہیں بنا سکتے، ہم روڈ نہیں بنا سکتے ہیں، ہم سکولز نہیں بنا سکتے ہیں لیکن یہ آپ کس بات کی صوبے کے ان غریب لوگوں کو سزا دے رہے ہیں کہ جو ایک سال سے سر، زکواۃ سے محروم ہیں اور وہ طلباء جو کالجوں میں اور ٹیکنکل کالجوں میں تعلیم حاصل کر رہے تھے اور صرف زکواۃ کے وظائف کے اوپر ان کی تعلیم جاری تھی، آج تک سر، ان کا، ایک سال سے انہیں وظیفہ نہیں ملا ہے اور جو غریب لوگوں کو آپ تین ہزار روپیہ ششماہی میں دیتے تھے وہ کس طرح اپنے گزر اوقات کرتے رہے ہیں؟ (مداخلت) میں حبیب الرحمان صاحب سے مخاطب ہوں شاہ فرمان صاحب! (شور) یہ ذرا ایم پی اے صاحب مہربانی کر کے بیٹھ جائیں، میں پوچھنا چاہتا ہوں جناب حبیب الرحمان صاحب! یہ جو میرے ڈسٹرکٹ کے 957 سرکاری کالجوں کے طلباء اور 423 ٹیکنکل کالجوں کے طلباء جو وظائف سے تعلیم حاصل کرتے تھے، اب وہ تعلیم سے محروم ہو گئے ہیں ایک سال سے، اس کا جوابدہ کون ہو گا اور جو غریب لوگ زکواۃ سے جن کی گزر اوقات ہوتی تھی اور 1800 لوگ زکواۃ لیتے تھے، ڈسٹرکٹ ایبٹ آباد کی میں

بات کرتا ہوں، میں صوبے کی نہیں کرتا ہوں، اب وہ بیچارے فاقوں پر مجبور ہو گئے ہیں تو اس کا ذمہ دار حبیب الرحمان صاحب! کون ہو گا؟ آپ ہیں یا کون ہے؟ مجھے یہ بتایا جائے اور جناب سپیکر صاحب، ہم بالکل ان کی حکومت ہے جو چاہے یہ کریں، اللہ تعالیٰ کو جوابدہ بھی حبیب الرحمان صاحب ہونگے اور ان کی حکومت ہو گی کہ آپ نے جو فیصلے کئے ہیں، اپنی جماعت کے لوگوں کو آپ نے لگایا ہے تو یہ بڑی سخت آپ نے زیادتی کی ہے۔ میں توقع رکھتا ہوں کہ جماعت اسلامی کے سینیئر وزیر سراج الحق صاحب ادھر موجود نہیں ہیں اور محمد علی صاحب بڑی جوشیلی تقریریں کرتے ہیں، جب کوئی اپوزیشن کی طرف سے تجویز آئے، تو میں سمجھتا ہوں کہ آپ انصاف کے تقاضے پورے کریں جس طرح تحریک انصاف والوں نے صحت میں بھی انصاف لایا ہے تو کم از کم آپ بھی انصاف لادیں زکواۃ میں، یہ آپ کی بڑی مہربانی ہو گی۔ شکریہ۔

جناب ڈپٹی سپیکر: شکریہ جناب۔ مسٹر سلیم خان۔

جناب سلیم خان: جناب سپیکر صاحب، شکریہ۔ جو ایجنڈا ہے، زکواۃ کمیٹیوں کے اوپر جس طرح دوستوں نے بات کی، اسی طرح ہمارے بھی کافی سارے تحفظات ہیں زکواۃ کمیٹیوں کے چیئرمینوں کی سلیکشن پہ، کیونکہ جناب سپیکر صاحب، یہ زکواۃ کا جو محکمہ ہے، یقیناً یہ ایک Sensitive ادارہ ہے اور یہاں پہ جو لوگ چاہے چیئرمین بنتے ہیں، چاہے سیکرٹری بنتے ہیں، ان کو امین اور صادق بننا بہت لازمی ہے اور جو زکواۃ امیروں سے لی جاتی ہے اور غریبوں میں تقسیم کی جاتی ہے، یقیناً اس میں جو حقدار ہیں، ان کو حق ملنا چاہیئے اور ہم سب اس بات پہ حیران ہیں کہ پورے صوبے میں جتنی بھی پارٹیز ہیں، کسی بھی پارٹی میں کوئی ان کو صادق اور امین کوئی ایک بندہ کس طرح نہیں ملا؟ یہ سارے صوبے میں میرے محترم منسٹر صاحب جو کہ میرے لئے بہت قابل احترام ہیں، انہوں نے پورے صوبے میں صرف جماعت اسلامی کے ہی لوگوں کو چنا ہے اور اسی طرح میرے ضلع میں بھی، وہاں میں ایم پی اے ہوں اس وقت Elected اور میرے ساتھ فوزیہ بی بی ہیں، بیٹھی ہوئی ہیں، پی ٹی آئی سے ہیں، تو چاہیئے تو یہ تھا کہ ہم سے مشورہ کر لیتے، اگر میں گنہگار ہوں اپوزیشن میں بیٹھ کر تو ٹھیک ہے، مان لیتا ہوں مگر بی بی سے کم از کم مشورہ کرنا چاہیئے تھا کہ کس کو لگائیں؟ سر، آپ یقین کریں کہ وہاں پہ میرے محترم منسٹر صاحب نے ایک ایسے مولانا صاحب کو لگایا ہے کہ وہ پہلے میرے ساتھ ناظم تھا یونین کونسل کا اور وہ ایک Fake degree پہ ناظم منتخب ہوا تھا اور جب اس کو چیلنج

کیا گیا تو عدالت نے اس کو Disqualify کیا، تو میرے محترم نے اب اس کو وہاں پہ چیئر مین لگایا ہے (تالیاں اور شیم شیم کی آوازیں) تو میں نہیں سمجھتا ہوں کہ وہ کس طرح امین اور صادق ہے؟ سر، اس طرح سارے ضلعو کے اندر سب کے تحفظات ہیں تو ہم ایک بار پھر گورنمنٹ کو گزارش کرتے ہیں کہ اس کے اوپر، دوبارہ سے اس کو Review کیا جائے اور جس حلقے سے منتخب ایم پی ایز ہیں، ان سے کم از کم کنسلٹ کیا جائے تاکہ یہ جو کمیٹیز ہیں، اس کے اوپر جو اس وقت سب کے تحفظات ہیں، یہ دور ہو سکیں۔ Thank you so much۔

جناب ڈپٹی سپیکر: مفتی فضل غفور صاحب! آپ کا نمبر ویسے گزر چکا ہے، آپ غیر حاضر تھے، میں آپ کو دوبارہ چانس دیتا ہوں۔

مولانا مفتی فضل غفور: ډیره ډیره مننه، جناب سپیکر، شکریه۔ جناب سپیکر، د ټولو نه لویه لمحه فکریه خو دا ده چې په کومو موضوعاتو باندې، په کومه ایجنډا باندې چې دا اجلاس راغوښتلے شوے دے نو زما په خیال باندې د دې موجوده حکومت د پاره یو لوئې سوالیه نشان دا خبره هم ده چې اخر د اپوزیشن دا معزز اراکین اسمبلی د هغوی په زړونو کښې داسې قسم ګیلې او داسې قسم خفګانونه ولې راغلل؟ جناب سپیکر، دا یو حقیقت دے، تاریخ د همیش د پاره د کردار نوم وی د ګفتار نوم نه وی، د تاریخ یو باب روان دے پانړې ډ کیږی چې په خیبر پختونخوا کښې عوامو د ډیر لوئې Expectations او د ډیر لوئې توقعاتو سره پاکستان تحریک انصاف او د هغوی پلویانو ته مینډیټ ورکړے وو چې هغوی د دغې خپلو اختیاراتو استعمال په څه طریقه باندې کوی؟ جناب سپیکر، د زکواة کمیټو د تشکیل په حواله باندې نن یواځې د اپوزیشن اراکین نه، د جماعت اسلامی نه علاوه زمونږ په ټریژری بنچز باندې ناست چې څومره معزز اراکین دی، د هغوی نه پښتنه وکړئ او ورته اووایئ چې دا ښه شوی دی؟ زما په خیال باندې ټول هم سر ټکوی خو څوک وئیلې شی او څوک نشی وئیلې۔ جناب سپیکر، سوال دا دے چې د زکواة د چیئرمینانو په تشکیل کښې خو د غیر جانبدارئ مظاهره اونه شوه، آیا د زکواة د رقوم په تقسیم کښې به غیر جانبداری وشی؟ زه خو دا توقع کم از کم نه ساتم۔ زه د خپلې حلقې خبره کوم چې ډ سترکټ

چیئرمین، لوکل چیئرمینان چې کله د هغوی انتخاب وشو، بیا د هغې نه وروستو د مستحقینو د پاره د فهرستونو خبرې شروع شولې، خالص د یک یو سیاسی جماعت سره وابسطه خلق چې یا به د مخکښې نه وابسطه وی او یا به ورسره Agreement کوی چې په کور به زما د پارټۍ جهنډا لګوې نو زه به تا ته د زکواة فارم درکوم او دا به زه ان شاء الله د ثبوت د پاره راؤړم۔ جناب سپیکر، ما ته پته ده چې مونږ ته به محترم منسټر صاحب جواب راکوی، جعفر شاه څو ورځې مخکښې دا پوائنټ اوچت کړے وو نو په فلور باندې ورته جواب ملاؤ شوے وو چې مونږ د دیانتدارو خلقو انتخاب کړے دے، دیانتدار خلق صرف په دې یو جماعت کښې دی؟ پرون زمونږ محترم عنایت صاحب خبره وکړله چې د ډسټرکټ کونسلز چې څومره فنډز دی، لوکل څومره فنډز دی، د هغې د پاره Scheme identification دا به Local elders کوی، زه ډیر په احترام سره خبره کوم جناب سپیکر، دا Local elders صرف د جماعت اسلامی د خلقو نه تعبیر دے، دا دیانتدار قیادت یا دا دیانتدار خلق دا صرف د دغه خلقو نه تعبیر دے؟ آیا دا په دغه هاؤس کښې ناست د 124 اراکین اسمبلی دا د هغوی توهین نه دے؟ بیا د هغوی د مینډیټ بلډوز کول او کریش کول نه دی چې په یو حلقه کښې هم او په یو ضلع کښې هم هغوی On board نه ساتلې کیږی؟ زما په خیال باندې خو زمونږ محترم صاحب فرمائی چې نه جی مونږ د دیانتدارو خلقو انتخاب کړے دے، زه به ستاسو په وساطت باندې د هغوی نه یو درخواست کوم۔ محترم منسټر صاحب! تاسو او دا ستاسو چې څومره چیئرمینان صاحبان دی، آیا دوئ، تاسو فرمایئ چې دیانتدار دی، ما ته د یوې شرعی مسئلې جواب راکولې شی چې په بینکونو کښې زمونږ د دغې Saving accounts نه یا زمونږ دغه د Profit & loss چې څومره Accounts دی، د هغې نه چې څومره Profit او د هغې نه چې څومره Saving cost راځی، د هغې نه زاکوة Minus کیږی جناب سپیکر، د هغې شرعی څه حیثیت دے، د زکواة مستحق څوک دی؟ "إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسَاكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ"، په دیکښې منسوخ الحکم او باقی التلاوت څیزونه کوم کوم دی؟ د دې خبرو جواب د ما ته ملاؤ شی، Even زه د محترم منسټر صاحب نه پښتنه کوم۔ پکار دا وه علماء کرام په

دین باندې پوهه خلق، دیانتدار خلق، دا په دې معاشره کښې موجود دی، دا شته دے جناب سپیکر، زه دا وایم چې معامله دا نه ده، خبره دا نه ده، که یو جماعت په لوکل فنډز کښې خپل کارکنان ایډجسټ کوی او د Local elders نه مراد صرف د خپلې پارټئ ورکران مراد اخلی او بیا هم هغه جماعت په ټوله صوبه کښې جناب سپیکر، ډیر معذرت سره خبره کوم، زما دا ورونړه به ئے Mind کوی نه، خو لکه څه رنګه چې دا NCP، نان کسټم پیډ ګاډے د دیر او د بونیر نه ښکته نشی راکوځیدلے نو زمونږ دغه جماعت هم په پارلیمانی سیاست کښې ښکته نشی راتلے (تالیاں) او انتخاب به کوی، انتخاب به کوی جناب سپیکر، (تالیاں) د ډیره اسماعیل خان انتخاب به کوی جناب سپیکر۔ جناب سپیکر، (مداخلت) زما خبرې به تاسو جی اؤرئ، جناب سپیکر، انتخاب به کوی په ډیره اسماعیل خان کښې او په لکی مروت۔۔۔۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: ملک بهرام خان صاحب! ستاسو د جواب ټائم به راشی۔

مولانا مفتی فضل غفور: جناب سپیکر صاحب! چې زما د مینډیټ احترام څوک نه کوی، چې زما دا دومره اراکین اسمبلی دلته تشریف فرما دی، (تالیاں) دوئ On board نه اخستلې کیږی، جناب سپیکر، زه ګیله لرم، زه ګیله لرم، عمران خان صاحب زمونږ د بخت بیدار خان د معطلئ وجوهات ښودل چې ده د خپلو اختیاراتو غلط استعمال ئے کړے دے، ده د خپلې پارټئ ورکران په ورکنګ فوکس ګرائمر سکول کښې ایډجسټ کړی دی او دا الزام ئے لګوؤ جناب سپیکر، که هغه د اختیاراتو غلط استعمال وو نو آیا دا د یو جماعت کارکنان په یو ډیپارټمنټ کښې ایډجسټ کول نه دی (تالیاں) او آیا په دې باندې بیا سوچ او فکر نه وو پکار؟ جناب سپیکر، مونږ وایو په فلور آف دی هاؤس باندې چې د حکومت نه به هیڅوک هم خپل ذاتی مفادات دا به نه حاصلوی، د کردار او د ګفتار تر مینځه همیش د پاره لوئې لوئې غرونه او سمندرونه حائل کیږی جناب سپیکر، (تالیاں) زه ډیر افسوس سره دا خبره کوم، بهرحال مونږ ټول په دې مذمت کوؤ، توقع ساتو د هر یو سړی یو Respect وی، د هغه احترام وی، د دې

هاؤس هم څه احترام شته دے ، پکار دا ده چې د هر یو سړی Respect ساتلې شوے وے او د هغه په حلقه کښې د هغه نه Opinion، د هغه نه رائے اخستلې شوې وے او په دغه طریقو سره د زکواة د چیئرمینانو انتخاب شوے وے۔ مونږه د دې بهرپور مذمت کوؤ، مونږه به د دې خلاف بهرپور احتجاج کوؤ، په هر فلور باندې به ئے کوؤ او دا زمونږه د میډیا ورونړه دوئ پرون دلته کښې نه وو (تالیاں) چې کله ما خپله خبره کوله نو ما ثبوت چې کوم دے نو هغه په فلور آف دی هاؤس باندې پیش کړو، ما ته د هغې هیڅ جواب ملاؤ نه شو چې زما په حلقه کښې د فنډ او زما د یو بل ورور په حلقه کښې د فنډ کوم تقسیم شوے دے ، دا د اسلام مطابق دے که د انصاف مطابق دے ؟ جناب سپیکر، زما په خیال باندې زه به دا اووایم، د فارسئ یو شعر دے ، وائی:

ترسم نرسی بہ کعبہ ای اعرابی — ایں رہ کہ تو میروی بہ ترکستان است

دا کومه لاره باندې چې روان یئ، دا کعبې ته نه ده روانه، دا ترکستان طرف ته تلې ده۔ ډیره ډیره مننه، ډیره ډیره مهربانی۔

(تالیاں)

جناب ڈپٹی سپیکر: مسٹر سید جعفر شاہ، پلیز۔

جناب جعفر شاہ: بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ۔ سپیکر صاحب، ډیره شکریه۔ په دې باندې جی مخکښې ما یو توجه دلاؤ نوټس هم راوړے وو او نن په هغې باندې عمومی بحث هم دے۔ یقیناً چې دا ډیر زیاتے شوے دے او زما به دا ریکویسټ وی منسټر صاحب ته چې هغوی د ډیره غصه نه کوی په دې خبره باندې خو دا د په تحمل باندې واؤری او په دې باندې ما جی، د پی ټی آئی یو ممبر سره چې زه ملاؤ شوے ووم، د هغوی هم زړونه خلې له راغلی دی او هغوی هم ډیر تنګ دی په دې خبره (تالیاں) خو هغه غریبانان غږ نه شی کولے دلته، نو زما به دا خواست وی جی چې دا چې کوم دے په ټوله صوبه کښې سوائے د یوې یا دوؤ ضلعو نه چې هغوی ټولو کښې د یوې پارټی خلق په سیاسی بنیادونو باندې شوی دی نو یقیناً دا قابل اعتراض خبره ده او ګوتې به اسمبلی کښې هم اوچتیږی، معاشرې کښې به هم اوچتیږی، څو پورې چې دوئ دا خبره کوی چې د ایماندارئ خبره ده

نو هغه سرټیفیکیټ زما خیال دے چې دا اختیار مونږ هیچا ته نه ورکوؤ چې هغه په یو سړی باندې دا ګوته پورته کړی چې دا ایماندار دے او دا بې ایمانه دے، هغه د خپل کردار نه پته لګی۔ جناب والا، نهمه میاشت ده او د خپلې حلقې خبره به زه وکړم چې ما په سؤنو مریضان اولیدل چې هغوی د فنډ د نه ریلیز کولو په وجه باندې هغوی غریبانانو ته ډیر زیات تکلیفونه دی، دې هسپتالونو کښې پراته دی او هغوی ورته انکار کوی، Refuse کوی ئے ځکه چې فنډ ریلیز شوے نه دے نو د هغوی د مفت علاج د پاره به چې د زکواة نه کومې پیسې کیښودلې کیدې، هغه پیسې هم اوس نشته دے په هسپتالونو کښې، یقیناً د هغوی د زړونو نه به آزار اوځی او هغه آزار به بیا ټول دې حکومت طرف ته ځی نو مونږ نه غواړو چې زمونږ دا ورونړه داسې یتیمانانو او کنډو رنډو او د دې غریبانانو په هغې آزار باندې په عذاب کښې راشی، خدائے د وساتی خو که دا کردار وی او دا سلسله روانه وی نو بیا جی دا خطره ده چې دې عذاب کښې دوئ راشی، نو زما به دا خواست وی چې دوئ په دې باندې سنجیدګئ سره غور وکړی او په دې ایشو باندې ټول هاؤس یا چې کومه کمیټی جوړیږی د پارلیمانی لیډرز، دوئ د کښینی د منسټر صاحب سره، زما به دا تجویز وی او دوئ په ښه طریقه باندې د دې زکواة دا کومه ایشو چې ده دا به وقتاً فوقتاً راځی چې په دې باندې دوئ کښینی او دا خبره وکړی او د دې دا انتخاب چې دے، دا په هغه انداز باندې وکړی چې په باهمی مشاورت باندې وی او هغې کښې چې کوم زمونږ محترم لیډرز دی، پارلیمانی لیډرز دی، هغوی په دې باندې په صحیح طریقه باندې بحث وکړی۔ یو جی زه تجویز بل ورکوم، زمونږ خویندې هر وخت دوئ په دې اسمبلی فلور باندې دا خبره اوچتوی او یقیناً د هغوی حق دے، هغوی 52%، په سلو کښې دوه پنځوس هغوی دی، زما به دا تجویز وی چې آئنده د پاره کومې زکواة کمیټیانې، لوکل کمیټانې جوړیږی او که هغه د تحصیل او د حلقې کمیټیانې جوړیږی چې زنانؤ ته پکښې بهرپور نمائندګئ ورکړلې شی۔ (تالیاں)

جناب والا، د هغې زه خپله باندې ګواه یم چې زیات د زکواة مستحق چې دی، هغه زنانه راځی او هغوی ته تکلیفونه دی، کنډې رنډې او یتیمانانې بچیانې، نو ښه خبره به دا وی چې په دغه زکواة کمیټانو کښې، زما خیال دے که فرض کړه دا

تر اوسه پورې نه وی شوې او دا حکومت دا Initiative هم واخلی نو خلق به ئے Appreciate کړی چې یره کم از کم یو داسې کار ئے وکړو چې هغه دوه پنځوس آبادی چې ده، هغه نظرانداز نه شوه او کوم مونږه د انصاف خبرې کوؤ، د Gender equities خبره کوؤ، د مساواتو خبرې کوؤ نو هغه به مونږ Practically په دغه باندې ثابته کړو، نو زما به دا خواست وی جی چې دوئ د په دې خپله خبره باندې نظرثانی وکړی او منسټر صاحب ته به خصوصی دا عرض کوم چې دے د غصه کیږی هم نه، او دا جماعت اسلامی د دوئ پارټی ده خو زمونږ خو پارټی نه ده کنه، زمونږ ځان له پارټیانې دی نو داسې ده چې زمونږ په کومو حلقو کښې کوم ممبران منتخب شوی دی، د هغوی په مشوره باندې زمونږ، پارلیمانی لیډران صاحبان د دې د پاره مونږه منتخب کړی دی، هغوی به ورسره کښینی او په هغه ضلعو کښې او په هغه حلقو کښې، په هغه لوکل کمیټو کښې به د هغوی په اعتماد باندې د یو خبرې دا جواز پیدا کول چې د فلانی سړی ږیره غټه ده نو هغه به ډیر ایماندار وی، د فلانی سړی ږیره نشته دے نو هغه به بې ایمانه وی، زما خیال دے چې دا Criteria نه ده، ښه طریقه دا ده چې دوئ یو ښه Monitoring regime جوړ کړی او په مؤثره انداز باندې د هغې نګرانی کوی چې هغه Funds misuse نشی، هغه په غلطه طریقه باندې لاړ نشی او صحیح حقدارو ته هغه فنډ ورسوی، نو د هغې خو دغه علاج دے، د هغې خو دا علاج نه دے چې یره زه فلانی ته وایم چې دا ایماندار دے او فلانی ته وایم چې دا بې ایمانه دے۔ دویمه خبره دا ده چې زما شک نه بلکه زما یقین دے چې دا زکواة فنډ به بیخی د Political purposes د پاره استعمالیږی او داسې شوې ده، مونږه لیدلی دی نو چې دغه احتمال پکښې نه وی او دا فنډ په صحیح طریقه باندې په مستحقینو باندې خرچ شی او په صحیح طریقې باندې د هغې هغه استعمال وشی۔ د دې سره جی تړلې یو خبره دوه نورې کوم، هغه دا چې تیر وخت کښې د هیپاټائټس، کینسر او Heart patient د پاره خصوصی فنډ مقرر شوے وو، زما خیال دے چې د زکواة نزدې نزدې خبره وه او هر یو هسپتال ته به هغه فنډ تلو، نن جی مریضان، پرون جی ما مریض لیدلے دے چې هغه واپس شوے دے، ما لیږلے وو، زه ورسره تلے یم خو هغوی وائی چې مونږ سره هغه فنډ اوس نشته،

شوکت صاحب نشته چې د هغې مونږ له جواب راکړی، کیدې شی چې په صحت باندې مونږه بحث کوؤ، په هغې کښې هم دا Point raise کړو خو هغه مریضانو ته اوس چې هغه د Heart patients دی، د هغوی هغه آپریشنې او د هغوی هغه علاجونه، هغه غریب مریضان، نو دا ټولې د زکواة سره تړلې خبری دی او زما خیال دا دے، دوئ ته به زما دا خواست وی چې د بردبارئ نه د کار واخلی او سینه د غټه کړی او دا خبره د اومنی چې یره دا ټول په شریکه باندې کوؤ چې دا حکومت هم مونږ په شریکه باندې وچلوؤ، دا ایوان هم په شریکه وچلوؤ، دا صوبه هم په شریکه باندې وچلوو چې هغې کښې دا مسئله نه راځی۔ مهربانی جی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: شکریہ جی۔ میاں ضیاءالرحمان صاحب، میاں ضیاءالرحمان۔

میاں ضیاءالرحمان: بِسۡمِ ٱللهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ۔ لَّآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنتَ سُبۡحَٰنَكَ إِنِّي كُنتُ مِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ۔ بہت شکریہ جناب سپیکر صاحب۔ مجھ سے پہلے میرے سینیئر معزز ارکان اسمبلی زکواۃ کمیٹیوں کے حوالے سے سب نے جو سیر حاصل گفتگو کی ہے اور سردار اونگزیب نلوٹھا صاحب نے جس طرح فرمایا کہ ہمیں مشاورت میں بھی شریک نہیں کیا گیا تو ہمارا معاملہ اس کے برعکس ہے، ہم تقریباً پانچ ممبران اسمبلی ہیں مانسہرہ سے، ہم اکٹھے جو ہیں، اور ہمیں منسٹر صاحب نے کہا کہ ہم جس آدمی کو بھی جو ہے، اتفاق واتحاد کے ساتھ سارے نامزد کرینگے توان شاءاللہ ہم اسی آدمی کانوٹیفیکیشن کرینگے اور وہ ان شاءاللہ آپ کے ضلع کا زکواۃ کمیٹی کا چیئر مین ہوگا۔ تو پھر ہم سارے گئے، وجیہہ الزمان خان صاحب تھے، صالح محمد خان صاحب، سردار ظہور صاحب تھے اور ہمارے جو پانچویں ممبر ہیں، ان کی بھی ہمارے ساتھ حمایت تھی، متفقہ طور پر ہم نے ایک نام پیش کیا لیکن انتہائی دکھ کی بات ہے کہ منسٹر صاحب نے ایک بات بھی کی اور پھر اس پر عملدرآمد نہیں ہوا بلکہ وہاں سے جماعت ہی کا کوئی آدمی ہے جس کا انہوں نے چیئر مین کانوٹیفیکیشن کردیا ہے، تو یہ انتہائی دکھ کی بات ہے اور انتہائی افسوس کی بات ہے، مینڈیٹ کی توہین ہے یہ سراسر، اور میں یہ سمجھتا ہوں کہ جس جماعت کے ساتھ اسلام کا نام لگا ہوا ہے تو میرے خیال میں اس نام ہی کی وجہ سے، وہ ایک انتہائی معتبر نام ہے اور باقی سیاسی جماعتوں کے برعکس جس کے ساتھ اسلام کا نام ہو تو میں یہ سمجھتا ہوں کہ اس کو مزید زیادہ احتیاط کی ضرورت ہوتی ہے۔ ویسے بھی سیاسی جماعتیں جو ہیں وہ عوام کی ترجمان ہیں،

عوام کی امنگوں کی وہ ترجمانی کرتی ہیں تو یقیناً انہیں ہر چیز کا، اخلاقیات کا اور اپنی جماعت کے وقار کا خیال رکھنا چاہیئے لیکن جب اسلام کا نام ساتھ شامل ہے تو میرے خیال میں ان لوگوں کو مزید احتیاط اس میں کرنی چاہیئے اور میں یہ سمجھتا ہوں کہ یہ ایک انتہائی ناانصافی ہوئی ہے ہمارے ساتھ کہ اس ضلع کے عوام نے متحدہ اور متفقہ طور پر ہمیں کامیاب کیا ہے اور اس معزز ایوان کا ہمیں رکن بنایا ہے اور یہاں پر جتنے ممبران ہیں، یہ پورے صوبے کے دو کروڑ لوگوں میں سے چنے ہوئے اور منتخب لوگ ہیں اور میں یہ سمجھتا ہوں کہ اگر ایک آدمی کی بھی یہاں پر عزت نہیں کی جاتی تو یہ پورے صوبے کے عوام کے ساتھ زیادتی ہے اور مینڈیٹ کی توہین ہے جو قطعاً بھی ہر لحاظ سے ہی یہ وقار کے خلاف ہے تو میں آپ کی مؤقر وساطت سے اور اس معزز ایوان کی توجہ اس امر کی طرف مبذول کروانا چاہتا ہوں اور انہی الفاظ پر اکتفا کرتا ہوں۔ شکریہ جناب۔

جناب ڈپٹی سپیکر: سلطان محمد خان، پلیز۔

جناب سلطان محمد خان: بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ۔ سپیکر صاحب، زه ستاسو ډیره زیاته شکریه ادا کوم چې په دې اهم ایشو باندې چې کوم د اپوزیشن بنچز د اړخ نه دا اجلاس ریکوزیشن شوے وو نو د زکواة کمیټیانو چې کوم جوړیدل وو، د زکواة چې کوم فنډز دی، د هغې د ډسټری بیوشن حوالې سره دا د دې ریکوزیشن په مقاصدو کښې ډیر اهم ترین په یجنډا باندې شامل دے۔ سپیکر صاحب، نن که مونږه دلته کښې دا ډیبیټ کوؤ په زکواة باندې، د زکواة د فنډز په ډسټری بیوشن باندې او د زکواة کمیټیانو په جوړیدو باندې، نو زه On the floor of this august House دا وئیل غواړم چې کیدې شی د څه خلقو د پاره دا ایشو یوه وړه ایشو وی، دا ایشو د پارټئ د حده پورې محدوده ایشو وی او دا ایشو د خپلې پارټئ کارکنان یا هغه خلق چې هغوی یو خاص پارټئ ته، یو مخصوص پارټې ته اوس دا وائی چې مونږه تاسو سره منډه تړله وهلې ده، مونږه ایډجسټ کړئ، کیدې شی چې یو مخصوص پارټی دې ته په دې نظر باندې ګوری خو سپیکر صاحب، دا سې نه ده، دا ایشو چې کومه ده سپیکر صاحب، که مونږه خپل دین ته وګورو، مونږه اسلام ته وګورو، مونږه د خپل پیغمبر حضرت محمد ﷺ هغه تعلیماتو ته وګورو نو د نن نه دومره موده مخکښې د یو ویلفیئر سټیټ بنیاد چې کوم وو نو هغه په هغه زمانه کښې کیښودے شو، اوس په نن سبا زمانه کښې

چې ماډرن ملکونه دی، که هغه ویسټرن ملکونه دی، که هغه په یورپ کښې دی، که هغه امریکه ده، کوم ترقی یافته ملکونه دی، هغوی نن دا خبره Realize کوی او سپیکر صاحب، نن که په دنیا کښې هر یو انډیکس وکتے شی نو که مونږ وګورو نو کوم چې دا Scandinavian ملکونه دی نو خلق دا وائی چې په دنیا کښې د ټولو نه ښه د ژوند تیرولو ځایونه چې کوم دی نو دا د Scandinavian ملکونه دی ځکه چې هغه سوشل ویلفیئر سټیټس دی، نو زمونږ چې کوم د زکواة Concept دے سپیکر صاحب، دا د یو ماډرن سوشل ویلفیئر سټیټ Concept دے او دا ډیره زیاته Important issue په دې ده چې مونږه دلته کښې د زکواة په هغې کښې چې کله خبره کوؤ نو مونږ د معاشرې چې کوم هغه Deprived classes دی، چې کوم هغه غریبه طبقه ده، کوم هغه طبقه ده چې د هغوی د تپوس څوک نشته دے، مونږ د هغوی خبرې کوؤ لګیا یو، د هغوی په راروان وخت او د هغوی په اوسنی حال په بدلولو باندې مونږ لګیا یو خبره کوؤ نو سپیکر صاحب، دا زمونږه د دین یو اهم ستون هم دے ځکه د دې Importance ډیر دے۔ ما ولې دا دومره یو تمهید کیښودو؟ هر یو په دې هاؤس کښې چې څومره ممبران دی، ټولو ته د دې زکواة د اهمیت پته ده، ما ولې دومره اوږد تمهید کیښودو؟ تمهید مې سپیکر صاحب، په دې وجه باندې کیښودو چې یو اړخ ته خو د زکواة دا پوره Concept چې مونږ وګورو نو دا مونږ ته په نظر باندې راځی او د دې اهمیت مونږ ته ښکاری، بل اړخ ته صوبائی حکومت د دې زکواة د Concept نه څه جوړه کړه او صوبائی حکومت څه وکړل او صوبائی حکومت په کومه لار باندې روان دے؟ سپیکر صاحب، ډیره زیاته د افسوس خبره ده، هر یو ممبر صاحب پخپله ضلع باندې ښه پوهه دے، پخپله حلقه باندې ښه پوهه دے، زه به د چارسدې مثال سپیکر صاحب! په دې هاؤس کښې کیږدم۔ نن د ډسټرکټ چارسدې چې کوم زکواة چیئرمین دے سپیکر صاحب! نو هغه بل څوک نه دے، د هغه نوم پیر مسعود جان دے، هغه هم د دغې ډسټرکټ چارسدې پخوانې ضلعی امیر دے د جماعت اسلامی۔ بیا د هغې نه علاوه دا ما پسې چې شا ته کومه کرسئ ده، په دیکښې زمونږ یو آنریبل ممبر صاحب کښینی هم د چارسدې نه او زمونږ د قومی وطن پارټئ نه دے، ارشد خان عمر زئی نوم ئے دے، په دې تیر

شوی 2013 الیکشن کښې هم دغه پیر مسعود جان صاحب دې ارشد عمر زئی ته په مقابله کښې ولاړ وو خو ارشد عمر زئی دې ایوان ته نن راغلے دے، د پیر صاحب به قسمت نه وو په دې ایوان کښې خو قسمت ئے وشو چې هغه د ډسټرکټ زکواة چیئرمین شو زمونږ د چارسدې۔ (تالیاں) بل سپیکر صاحب، وختی چې دا ډیبیټ روان وو نو ډیره ښه خبره وشوه، مونږ هم په چارسده ضلع کښې د قومی وطن پارټۍ څلور ایم پی ایز یو، دغه شان د جمعیت علماء اسلام فضل الرحمان صاحب د هغوی یو ممبر دے، ایم پی اے صاحب دے او دغه شان بیا چې کوم دے زمونږ د پی ټی آئی یو ممبر صاحب دے، سپیکر صاحب! زه د دې معزز ایوان په دې فلور باندې دا تپوس کول غواړم او زما حق دے چې زه دا تپوس وکړم، زمونږ د ټولو دا حق دے چې د چا نه تپوس شوے دے په دې دومره ممبرانو کښې او دا چې کوم د زکواة چیئرمین ډسټرکټ جوړ شوے دے، که هغه په لوکل سطح جوړ شوے دے بلکه زه به یو قدم مخکښې لاړ شم سپیکر صاحب، زه تاسو له دا معلومات On the floor of the House درکول غواړم چې څومره ممبران د هرې حلقې په مناسبت باندې په ډسټرکټ کمیټۍ کښې اخستی شوی دی، هغه ټول د یو مخصوص پارټۍ تاسو ته پته ده بار بار زه چونکه ذاتی اړخ ته نه ځم خو یو د مخصوص پارټۍ، د هغې پارټۍ نه هغوی تعلق ساتی۔ (تالیاں) په لوکل زکواة کمیټو کښې سپیکر صاحب، څه شوی دی، د دې هاؤس په نالج کښې دا خبره راوستل غواړم۔ د دوئ دومره د زړه زور نه وو چې څه شرعې ته خو ئے هغه خبره برابر کړې وے، دوئ بس هغه د لوکل تنظیم خپل د پارټۍ راخستے دے او دلته کښې ئے ورکړے دے چې بس دا زمونږ لوکل تنظیم شو د زکواة د پاره۔ (تالیاں) سپیکر صاحب، زه ممبر یم، زما نه تپوس نه دے شوے، زمونږ د نورو ممبرانو نه تپوس نه دے شوے او پی ټی آئی والا ملگری خو مونږ ته غلی غلی خاندی او زما خیال دے ښه خوشحاله هم دی چې دا ایشو مونږ رااوچته کړې ده، نو زه هغوی ته هم وایم چې لږ راپاڅئ تاسو هم پرې څه اووایئ، (تالیاں) د هغوی نه تپوس نه دے شوے نو اخر د چا نه دا تپوس شوے دے او دا په کوم بنیاد باندې دا زکواة چیئرمینان او دا زکواة ممبران جوړ شوی دی؟ سپیکر صاحب،

زه یو سیریس طریقې سره ستاسو په وساطت باندې د دې هاؤس په وساطت باندې کوم چې Responsible منسټر صاحب دے ، زه د هغه نه دا سوال په دې خپلو خبرو کښې راااوچتوم۔ سپیکر صاحب، د دغې پارټئ چې کوم یو مخصوص پارټئ چې ممبرز دی، هغوی نن سبا په علاقه کښې ګرځی او د خلقو نه شناختی کارډونه راټولوی چې مونږ له شناختی کارډونه راکړئ، مونږ به تاسو له شل زره روپئ درکړو او لس زره روپئ به درکړو او پینځه زره روپئ به درله درکړو، (تالیاں) سپیکر صاحب، زه دا سوال کوم چې هغوی به اخر دا پراسیس چې کوم کیږی، د دې د ټرانسپرنسی به څه طریقه کار وی چې د یو مخصوص پارټئ ټول خلق په هغې کښې شامل شی؟ زه خپلې خبرې سپیکر صاحب، اختتام اړخ ته راولم، زه یو څو فګرز دلته کښې ورکول غواړم چې په هغې باندې به زما په خیال چې کوم د پریس ملګری ناست دی، دغه شان چې کوم د هاؤس زمونږ معزز ممبران دی، هغوی به ډیر حیران هم شی۔ جعفر شاه صاحب هغه اړخ ته اشاره هم وکړله سپیکر صاحب، زما د معلوماتو مطابق 670 ملین روپئ چې کومې دی نو دا فیډرل ګورنمنټ ریلیز کړې دی پراونشل ګورنمنټ ته د زکواة په هیډ کښې خو د افسوس خبره دا ده چې دومره میاشتې خو اول د سره د زکواة کمیټئ جوړیدې نه، اوس چې کله لګیا دی جوړې شوې نو په هغې کښې دا سیاسی رنګ هغې له ورکړے شو او څنګه چې جعفر شاه صاحب خبره وکړه نو زه به د هغې تائید وکړم، تقریباً زه به د یو هسپتال تاسو ته مثال درکړم، یو هسپتال ته تیر شوی کال په یو کال کښې 18 ملین روپئ د زکواة په مد کښې ریلیز شوې وے ، درې زره چې کوم د هغې هسپتال Patients وو، هغوی هم د دغې زکواة په پیسو باندې د هغوی علاج کیدو۔ دغه شان چې کوم د کینسر او هیپاټائټس او د شوګر یعنی Diabetes او تهیلسیمیا چې کوم مریضان دی، هغوی دغه زکواة دې فنډز ته محتاجه دی، هغوی دغې ته انتظار کوی او دا بالکل زه بیا د جعفر شاه صاحب خبرې سره تائید کوم، زما د حلقې داسې زما د پیژندګلو خلق ډیر مریضان چې کوم دی، هغوی تلی دی او هغوی په دغه خبره راواپس کړے شوی دی چې مونږ سره هغه فنډز موجود نه دی (تالیاں) او زه به سپیکر صاحب! دا هم اووایم چې کوم د هسپتال هغه سټاف دے او کوم ډاکټران دی، هغوی په دې خبره ډیر سخت خفګان

کښې دی چې دا Patients راځی او مونږ ئے په دې طریقه باندې واپس کوؤ۔ نو سپیکر صاحب! زه خپلې خبره راغونډوم او زه دا خواست کوم چې هره خبره باندې سیاست، مونږ هغه ورځ په لاء اینډ آرډر باندې بحث کولو نو هم دغه خبره ما کړې وه چې هره خبره کښې سیاست مه راننه باسئ، دا صوبه دې وخت کښې د ډیرو سختو حالاتو نه تیریږی، تاسو دومره یو اهم جز دے د حکومت، هغه دا زکواة فنډز دی چې په هغې کښې تاسو دومره سیاست راننه باسئ نو تاسو بیا ځنګه دا دعویٰ کوئ چې مونږ په دې صوبه کښې چینج راولو؟ (تالیاں) بیا تاسو ځنګه دا دعویٰ کوئ چې مونږ په دې صوبه کښې انصاف کوؤ او تاسو بیا ځنګه دا دعویٰ کوئ چې د دې هاؤس د هر یو ممبر عزت چې کوم دے او د دې هاؤس د هر یو ممبر پاور چې کوم دے، هغه یو شان دے؟ زما په خیال نن چې صوبائی حکومت کوم کردار ادا کوی په راروان وخت کښې، د پریس دا ملګری د هم دا نوټ کړی او تاریخ به د دې خبرې ګواه وی چې دوئ کومې طریقې سره د ایم پی ایز لګیا دی پاورز کموی او د ایم پی ایز لګیا دی عزت راغورزوی او په کومې طریقې سره هر یو خبرې ته سیاست راننه باسی نو زما په خیال دا صوبه بیا په مخکښې نه شی تلې، تاریخ به دوئ چرې هم معاف نکړی۔ راځئ چې په یو ځائې باندې مونږ به درسره ملګرتیا کوؤ خو تاسو لږ شان په میرټ باندې راشئ، تاسو لږ شان د دې سیاست نه بهر ته راا وځئ او لږ شان د دې صوبې دې حالاتو ته وګورئ، تاسو رامخې ته شئ ان شاء اللّٰه مونږ به درسره ملګرتیا کوؤ او دا صوبه به د ترقئ په لار باندې بیا ځی۔

(تالیاں)

<u>جناب ڈپٹی سپیکر:</u> *شکریہ۔ محمود احمد خان بیٹنی صاحب، کوشش کریں جی، تجاویز دیں تو بہتر ہو گا۔ بیٹنی صاحب۔*

<u>جناب *محمود احمد خان*:</u> مهربانی، سپیکر صاحب۔ ټولو ملګرو خبره وکړې چې دا سې دا کوم زکواة چیئرمینان لګیدلی دی په هرې هرې ضلعې کښې، هغه ټول د جماعت اسلامی دی۔ زه د خپلې ضلع ټانک خبره کوم، زه واحد ایم پی اے یم او د چیئرمین د پاره پښتنه هم مونږ نه نه ده شوې او د جماعت اسلامی عام کارکن

هلته چیئرمین ولګیدو، (تالیاں) چې پته مو وکړه د دوئ امیر دے سجاد مروت نامیږی، هغه درې نومونه ورکړی دی چې هغه په الیکشن 2008 کښې ټوټل هزار ووټ اخستے وو او د هغه نوم د زکواة چیئرمینانو مالک جوړ شو او هغه نومونه تقسیموی، هغه په خپله خوښه باندې چیئرمین لګوی او دا ټول چې لاندې سسټم دے، هغه ټول هغه لګوی۔ آیا زه دوئ حکومت نه دا پښتنه کوم چې دا ستاسو انصاف دے؟ آیا ستاسو دا رویه ده چې زه یو ایم پی اے یم، د ډیډک چیئرمین یم او د دې جماعت اسلامی امیر چې کلاس فور د پاره زه دا مثال درکوم سپیکر صاحب! چې دا زکواة فنډ چې دوئ کوم راؤړی، دا به څنګه یره په انصاف باندې تقسیمیږی چې کلاس فور د پاره دا دوه هیلپران، دوه ډرائیوران چې زما په حلقه کښې پرون نه هغه بله ورځ آرډر شوے دے، دوه زما لګیدلی دی، دوه د پی ټی آئی لګیدلی دی او دا سجاد مروت On the floor of the House دا خبره زه کوم، ده سی ایم او، سی او ته ورغلے دے چې تا به زه ټرانسفر کړم، ستا به زه اے سی آر خراب کړم، تا د ایم پی اے آرډرز کړی دی، بیا زه تاسو نه څنګه دا توقع وساتم چې تاسو به انصاف کوئ، دا ستاسو انصاف دے؟ حکومت والا خو به ځکه څه نشی ورته وئیلې چې دوئ خو کولیشن پارټنرز دی او یو شاعر ورته وائی:

ؔ لالی ته هیڅ وئیلې نشم د سوال یاری ده بیا به ړنګه پنګه شینه

(تالیاں اور نعرہ ہائے تحسین)

سپیکر صاحب، زړه مې داسې سوزیدلے دے، خالی به تا ته فریاد کوم نور دلته د فریاد اؤریدلو څوک نشته ځکه چې د انصاف دا تقاضې وی چې په نام مونږ نه پښتنه نه کیږی او چیئرمینان جوړ شول، هغه جوړ شول، بیا به دا څنګه انصاف وی خو زه دا تجویز ورکوم چې مهربانی د وکړی، علی بهائی زمونږ ځوان ایم پی اے دے او ډیر جذبې سره راجګ شی چې دا ملګرتیا د زمونږ هم وکړی کنه چې آیا دا مونږ رشتیا وایو که دروغ وایو؟ خو دا ټول زمونږ دا ملګری، زمونږ د هاؤس دا ممبران چې یو دا ټول مونږ هرې حلقې نه راغلی یو خو دا کوم طریقه چې مونږ سره په خپلې ضلع کښې روانه ده چې یو د عام ورکر، د عام نوم یو امیر هغه دهمکئ ورکوی، بیا به دا زکواة څنګه شفاف تقسیم شی او

دا مسائل به څنګه را مخکښې دا سې مونږ غریبانو والا حل شی؟ زه تاسو ته دا خواست کوم چې منسټر صاحب د په دې نظرثانی وکړی او یو په طریقې باندې د دغه آرډر راا وباسی۔ ډیره مهربانی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: شکریہ۔ جناب سردار حسین بابک صاحب، پلیز۔

جناب سردار حسین: شکریه سپیکر صاحب۔ سپیکر صاحب، زما یقین دے چې تاسو هم ستړی شوی یئ ځکه ما ته هم دعوت راکړو او بیا ټولو ملګرو د خپلو خپلو حلقو په حواله باندې د زکواة په کمیټو باندې بحث وکړو ځکه چې هغوی د خپلو خپلو حلقو نه او د ضلعو نه خبر وو او بیا مولانا صاحب، مولانا مفتی غفور صاحب هم د بونیر ضلعې نمائندګی وکړه۔ سپیکر صاحب، دا کوم تحفظات چې دې ټولو ممبرانو وړاندې کړل، زما تحفظات د هغوی نه څه جدا نه دی او زه دا ګنړم چې زمونږ موجوده حکومت یا په موجوده حکومت کښې چې کوم اتحادی ملګری دی، هغوی بیا بیا دا خبره کوی چې دا حکومت دے چې په دیکښې فیصلې چې دی دا په میرټ باندې کیږی، فیصلې چې دی دا د اقرباء پروریٔ نه بالا تر کیږی۔ مونږ که د زکواة د کمیټو جوړښت ته وګورو، بیا د هغې Nomination ته وګورو سپیکر صاحب، زمونږ په دې ټوله صوبه کښې پینځویشت ضلعې دی، پینځویشت ضلعې او زه دا ګنړم۔۔۔۔۔

(عشاء کی اذان)

جناب سردار حسین: سپیکر صاحب، زمونږ په دې صوبه کښې پینځویشت ضلعې دی او زه فلور آف دی هاؤس باندې دا خبره چیلنج کوم چې په دې هاؤس کښې د اپوزیشن 53 ارکان دی، اوس دوئ وائی چې مونږ فیصلې چې دی هغه په میرټ باندې کوؤ، زه دا خبره چیلنج کوم چې په دې پینځویشت ضلعو کښې، په دې پینځویشت ضلعو کښې چې د چیئرمینانو انتخاب شوے دے، دا بالکل یکطرفه شوے دے او که زما دا چیلنج حکومت چیلنج کوی نو زه دې چیلنج ته تیار یم (تالیاں) او زما نه مخکښې ذکر وشو سپیکر صاحب! عجیبه غوندې خبره ده زما د اطلاع مطابق د جماعت اسلامی ذکر به ځکه مونږه کوؤ او بعضې ملګری خفه کیږی هم او سپیکر صاحب! زما به ستاسو نه هم دا خواست وی چې ګورې

بعضې وخت کښې زه يريږم، زه وايم که چرې مونږ چې دې اسمبلئ ته راځو نو تاسو زمونږ د ممبرانو تالاشی نه کوئ، ما سره خو اوس يره پيدا شوې ده چې مونږ دا ممبران ټول چې دې هاؤس ته راځو نو مونږ له تالاشی کوئ ځکه چې ما سره خو غم دا دے چې که د هغې غاړې د چا په لاس کښې څه وی نو خدائے شته ما سره دا، سيريس خبره کوم، (قہقہے) دا خو ډيره عجيبه غوندې خبره ده باقاعده د پکه کوی او جبر کوی او داسې رويه کوی لکه چې يو عام ممبر چې دے هغه به د يو عام ممبر سره دا خبره ونکړی، دا زما حق دے چې زه به دلته خبره کوم، زه خو چې گورم په پينځويشت واړو ضلعو کښې يا خو ارکان، دوئ ورته ارکان وائی، ارکان چې کوم دے چيئرمينان دی يا ورته دوئ کارکنان وائی يا ورته دوئ ذمه واران وائی يا ورته دوئ ناظمين وائی او يا ورته دوئ صالحين وائی، هغه پينځويشت واړو ضلعو کښې هغه خلق چې دی، هغه ئے چيئرمينان کړی دی، (تالیاں) دا عجيبه ميريټ دے۔ دا هغه مشاورت دے او په ميډيا چې راشی نو نور پاکستان ته وائی چې تاسو زمونږ تقليد شروع کړئ، د دريواړو صوبو ته هم زمونږ دا خواست دے چې خدائے مه کړه خدائے مه کړه که د دې خلقو تقليد مو شروع کړو بيا خو د پاکستان خدائے ، الله ئے حافظ، الله حافظ شه۔ (تالیاں) سپيکر صاحب، تاسو په دې هسپتالونو کښې تپوس وکړئ چې د ذکواة فنډ بند دے او يواځې دا نه، دوئ وائی چې مونږ جمهوری خلق يو، جمهوری خلق خو مونږ يو چې مونږ مينډيټ تسليم کړے دے۔ که د بونير مثال واخلم نو په بونير کښې درې ممبران دی نو بيا دا جمهوريت دے ، د هغې مولانا صاحب خبره تا واؤريده، زه هم د بونير يم، زه نه ووم خبر چې د بونير چيئرمين چې دے دا وزير صاحب څنگه منتخب کړے دے او بيا هغه ئے خو لا پريږده لاندې راکوز شه، چې په کوم کوم ځائې کښې، په کوم کوم ځائې کښې، زه دا خبره کوم چې د کلی نه واخلې، د يونين کونسل نه ئے واخلې د لوکل کميټو پورې خپل خپل خلق چې دے ، دا ئے Oblige کړے دے او شکر الحمدلله، شکر الحمدلله چې په دې حکومت کښې د دوئ حصه داسې چرته پينځلس شپاړس نه دی گنې نو بيا به شاه فرمان صاحب دوئ څه کول؟ (قہقہے اور تالیاں) په دې شکر اوباسم او

داسې یو نهه میاشتې لار ئے ورسره اووهله، ان شاء الله انتظار به کوؤ چې داسې یو کال یو نیم کال تیر شی ځکه چې دا درانی صاحب خدائے پاک د ښه ساتی، د دې صوبې وزیر اعلیٰ وو، بیا د هغه نه هم لږ تپوس پکار دے چې د هغه دا زړه کوم ځائې له راغلے وو۔ *(تالیاں)* سپیکر صاحب! سپیکر صاحب، داسې ده چې دا حکومت چلول نه دی، دا صوبه چلول دی۔ زه، *(مداخلت)* تا چې کوم لفظ اووئیل، دا ما واؤریدو خو تا چې کوم ځائې کښې تربیت کړے دے ما هلته کښې تربیت نه دے کړے، زه تا له د دې جواب نه درکوم۔ *(تالیاں)* سپیکر صاحب! سپیکر صاحب، زما به ستاسو نه دا خواست وی چې دا په کومه طریقه باندې، دا په کومه طریقه باندې چې د دې صوبې د چلولو د پاره، زه به د دې تحریک انصاف د دې سینیئر ملګرو نه چې منسټر انفارمیشن هم دلته ډیر ذمه وار سړے دے، هغه دلته کښې ناست دے، زما به د هغه نه دا غوښتنه وی چې کم از کم په دې ټولو څیزونو باندې ډیر نزدې نظر وساتی ځکه که حکومت چلول وی خو دا به د هغوی خپله طریقه وی خو که صوبه چلیدل وی، صوبه سپیکر صاحب! په دې طریقه باندې نه چلیږی او بیا دوئ خو وائی چې مونږ به د سود نه یو پاک نظام راولو چې مونږ سره اختیار ملاؤ شی نو زه په دې خبره هم ډیر زیات خوشحاله یم چې دا د زکواة کومې پیسې دی، دا د سود پیسې دی، شکر دے چې په خپل لاس ئے دوئ تقسیم کړی چې د دوئ سود وشی *(تالیاں)* چې د دوئ سود وشی چې دا پیسې هم په خپل لاس تقسیم کړی خو سپیکر صاحب، مشری کول شاید او باید چې دا ډیره د عزت خبره وی او دا اختیار ډیره لویه ذمه واری ده، بیا د قام مشری، د قام نمائندګی دا په داسې رویه باندې نه کیږی دا کومه رویه چې دې خلقو خپله کړې ده۔ نن تاسو دا پینځویشت واړه ضلعې راواخلئ او بیا په دغه ضلعو کښې چیئرمینانو ته وګورئ، بیا ئے لاندې په کمیټیو کښې وګورئ تاسو، پکار خو دا وو، پرون دلته هیلتهـ منسټر صاحب ډیره ښکلې خبره وکړه او ما ډیره خوښه کړه چې زمونږ د هسپتالونو مینجمنټ کمیټئ چې دی، دا مونږ په مشاورت کړی دی، دا زه Appreciate کوم خو دا دومره لوئے منصب، د زکواة دا دومره لوئې فنډ چې دا تاسو د یو سوچ خلقو له ورکړو چې د هغې

خلقو سوچ په اسمبلئ کښې دا دے چې دلته ممبرانو ته Threats ورکوي نو بهر به دوئ دې خلقو سره څه کوي؟ بهر به هم د دوئ دا رويه وي کومه رويه چې د دوئ د دې مهذب پارليمان دننه ده او که دلته د يو سړي دا کوشش وي چې زه ډير زورآور يم نو بايد چې په دې خبره ځان پوهه کړئ چې په دې هاؤس کښې په هره کرسئ باندې چې کوم کوم انسان ناست دے، دا مونږ نه وايو چې د دې غاړې د خلقو منصب به د هغې غاړې د خلقو نه سيوا وي خو دا ورته ضرور وايو چې که د هغې ځائې خلق که دا خلق مخاطب کوي نو نه ده پکار چې د هغې ځائې خلق دا خلق مخاطب کړي، په هغه چيئر باندې چې کوم معتبر، محترم شخصيت ناست دے، پکار دا ده چې هغه هغه مخاطب کړي۔ سپيکر صاحب، دا خو يو ډير غلط روايت په دې اسمبلئ کښې شروع شولو چې دلته کښې دهمکيانې ورکيږي او زه هغه خبره کول نه غواړم خو وطن د پښتو دے، بيا چې د کومو خلقو دهمکيانو ته زړه کيږي، بيا به ورته زما دا خواست وي چې د دې هاؤس نه به بهر د دهمکيانو خبره کوؤ، د هاؤس دننه به د دهمکيانو خبره نه کوؤ۔ (تالياں)

مونږ به سپيکر صاحب، ستاسو نه په دې باندې رولنګ غواړو، دا دومره لويه ايجنډا چې ده، دا ټول ايشوز چې د دې ضلعو سره او د دې صوبې سره متعلقه دي، مونږ د فنډ په تقسيم باندې هم ډير بحث وکړو، مونږ ته د هغې طرف نه هغه شان جواب ملاؤ نه شو، اګرچه چې شاه فرمان صاحب ډيره ښکلې خبره وکړله چې د فنډ په تقسيم کښې به ناانصافي نه کيږي، مونږه ئے شکريه ادا کوؤ، زمونږ به د حکومت نه دا هم غوښتنه وي، دلته منسټر انفارميشن ناست دے چې د دې ډيره لويه انکوائري وشي او اودې کتلې شي چې آيا واقعي که دا د اقرباء پرورئ يو بدترين مثال وي نو زه دا ګڼړم چې زمونږ تحفظات او زمونږ خدشات شايد چې دا په حکومت ښه نه لګي خو د دې نه به حکومت انکار نه کوي چې دا د حکومت په ګورننس باندې يو ډير بدنما داغ دے او زما به د شاه فرمان صاحب نه دا خواست هم وي، غوښتنه هم وي، توقع هم وي چې ان شاء الله د هغوی خلاف به ايکشن اخلي او سپيکر صاحب، دا زه منم چې مونږ په دې هاؤس کښې هر ملګرے ډير ډير وخت اخلو خو تاسو يقين وکړئ چې په اخباراتو کښې به يو څه ګورئ تاسو، د پاليسی په حواله باندې حکومتی Statement تاسو يو شان

ګورئ او چې په ګراؤنډ باندې تاسو وګورئ دومره بدترین انتقام روان دے، دومره بدترین انتقام روان دے چې دا د دې صوبې په تاریخ کښې چرته نه دی شوی۔ بیا مونږ منو چې د دوئ حکومت دے، د دوئ سره اختیار دے خو بیا دا خبره د برداشت نه ده چې کوی د اسلام خبرې، کوی د انصاف خبرې، کوی د مساوات خبرې، کوی د میریټ خبرې او بیا کوی څه، هغه نن تاسو ته په ډاګه شوه سپیکر صاحب۔ سپیکر صاحب، ستاسو ډیر وخت نه اخلم خو دا به ضرور، دا به ضرور ستاسو د چیئر نه هم دا غوښتنه کوم، خواست به هم کوم چې په دې باندې باقاعده رولنګ پکار دے چې په دې باندې رولنګ راشی چې دا نیمه اسمبلی چې ده، د هغوی ټولو تحفظات دی او زه دا ګنړم چې دا خو تاسو ډیره زیاته مهربانی وکړه او ستاسو شکریه ادا کوم چې ممبرانو له مو پینځه پینځه او شپږ شپږ منټه ورکړل، که تاسو یوه یوه ګهنټه دې ممبرانو له ورکوئ، خدائے حاضر ناظر دے تاسو به ګواه یئ د دې خبرې چې په دې نهو میاشتو کښې چې دا کوم زیاتے روان دے، تاسو ئے چې واؤرئ نو تاسو به پخپله هم حیران شئ سپیکر صاحب۔ شاه فرمان صاحب دلته ناست دے، زه غواړم به دا چې هغه به خپل سپیچ کوی، په دیکښې به دې ټول هاؤس ته دا خبره Assure کوی چې بالکل دیکښې به اقرباء پروری نه کیږی او چې څه شوی دی، باقاعده په هغې باندې به Revision کوی، د هغې به Review کوی، په هغې باندې به نظر ثانی کوی۔ ډیره مهربانی او ډیره شکریه۔

<u>جناب منور خان ایڈوکیٹ</u>: جناب سپیکر!

<u>جناب ڈپٹی سپیکر</u>: منور خان صاحب! آپ کو تو سب سے پہلے، سب سے پہلے میں نے سپیچ کیلئے کہا تھا۔

<u>جناب منور خان ایڈوکیٹ</u>: سر!

<u>جناب ڈپٹی سپیکر</u>: جی۔

<u>جناب منور خان ایڈوکیٹ</u>: صرف ایک Proposal اور ایک Suggestion دینا چاہتا ہوں سر کہ یہاں پر جتنے بھی ممبران صاحبان نے بات کی ہے زکواۃ کے بارے میں، لیکن جو طریقہ پہلے زکواۃ کا ہوا کرتا تھا تو یہ تو وہاں کے عوام، لوگوں کا، گاؤں کا چیئرمین، ڈسٹرکٹ کا چیئرمین یہ سارے اب عوام، بلکہ لائن میں کھڑے کر دیتے تھے کہ آپ کس کے ساتھ، آپ کس کو چیئرمین کرتے ہیں اور کس کو نہیں کرتے، یہ تو وہاں کے

لوگوں کا وہ ہے کہ وہاں پر لوگوں کو پتہ ہوتا ہے کہ یار یہ بندہ جو ہے، گاؤں کا ہے، یہ ایک صحیح بندہ ہے، یہ صحیح تقسیم کرتا ہے، پھر ایک تو پروسیجر اور طریقہ بھی یہی تھا۔ تو میں ریکویسٹ کرونگا حبیب الرحمان صاحب سے اور جماعت اسلامی والوں سے کہ اس طریقے سے وہاں کے لوگوں کو یہ حق دیا جائے جہاں کے ڈسٹرکٹ کے چیئرمین آپ لگاتے ہیں، وہی لوگ ان کا میرے خیال میں صحیح انتخاب کریں گے کہ یہ بندہ اچھا ہے یا برا ہے۔ اس طرح اگر زکواۃ کا اس طرح یہ ہو جائے کہ فلانا پارٹی سے تعلق رکھتا ہے، میں تو کم از کم یہاں آن دی فلور یہ کہتا ہوں کہ میں کم از کم اپنے ڈسٹرکٹ کا چیئرمین زکواۃ، نہ میں مانگتا ہوں اور نہ میں کم از کم اس کام میں اپنے آپ کو ڈالنا چاہتا ہوں۔ میری یہی ریکویسٹ ہوگی سر کہ کم از کم اس کا اسی طریقے سے یہ انتخاب کیا جائے جو پہلے ہوا کرتا تھا۔ تھینک یو، سر۔

جناب محمد علی (پارلیمانی سیکرٹری برائے خزانہ): جناب سپیکر!

جناب ڈپٹی سپیکر: محمد علی صاحب! شارټ ټائم، شارټ ټائم کښې کوشش وکړئ جی۔

پارلیمانی سیکرٹری برائے خزانہ: بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ۔ شکریه جناب سپیکر صاحب۔ د اپوزیشن د ورونړو هم ډیره زیاته شکریه ادا کوؤ چې دوئ خپله هغه کومه رائے ده یا کوم هغه جذبات دی، احساسات ئے دلته پیش کړل او دا چونکه د دوئ یو جمهوری Right هم دے او خاصکر بیا دا اسمبلی دوئ Requisite کړې ده، د دوئ په ډیمانډ باندې د اسمبلی اجلاس راغوښتے شوے دے، نن دویمه دریمه ورځ ده په هغې ایجنډې باندې بحث روان دے، درې پوائنټ ایجنډا اوس فی الحال وشوله، جناب سپیکر صاحب! که د دوئ ذهن کښې دا دی چې په دې زکواة چیئرمین شپ کښې ظلم شوے دے، د دوئ سره زیاتے شوے دے، د دوئ نه تپوس نه دے شوے نو ظاهره خبره ده زمونږ جمعیت علماء اسلام والا سره دا نزدې تعلق څکه دے چې مونږ پینځه کاله په حکومت کښې پاتې شوی وو د ایم ایم اے ګورنمنټ کښې، زمونږ خو خپل څه مخکښې د 2002 نه تر 2008 پورې یو تجربه زمونږ د یو بل سره شوې وه او د هغې وجه دا وه چې په هغه وخت کښې چې کله زمونږ په دې صوبه کښې څلیرویشت ډسټرکټس وو او په هغې کښې چې څومره د زکواة چیئرمینان نیولی شوی وو نو هغه زیات یا د جماعت اسلامی وو

یا د جمعیت علماء اسلام وو، په هغه وخت کښې هم په دې ایوان کښې اے این پی، پیپلز پارټی، مسلم لیګ نون، مسلم لیګ قاف مختلف پارټیانې وې خو چونکه زمونږ ذهن کښې دا وه چې یره حکومت د جماعت اسلامی او د جمعیت علماء اسلام، ایم ایم اے د متحده مجلس عمل دلته جوړ دے او په دې وجه باندې مونږ خپل ځلیرویشت ضلعو کښې چیئرمینان نیولی وو چې یره د حکومت یو مینډیټ دے او یو حق دے او حکومت ته ملاؤ شوے دے، هاں البته که د دې زکواة تقسیمولو په دې پراسیس کښې که څه بې انصافی کیږی او په هغې کښې د Merit violation شوے وی، زه هسې یو عرض کوم څه چلو دا کوم چیئرمینان چې دی په هغې کښې فرض کړه په 20 ډسترکټس کښې د جماعت اسلامی شوی دی، په یو کښې صوابئ کښې د شهرام ترکئ دے یا په دې نورو کښې د پی ټی آئی دی، یو پراسیس دے چې هغه تکمیل ته رسیدلے دے او د دې ورونړو دا یو ګیله ده، یو شکوه ده چې یره مونږ په هغې کښې بائی پاس شوی یو، اصل کښې جی د ډسترکټ زکواة چیئرمین Nomination یو طرف ته دے خو بیا حقدارانو ته حق ورکول یو بله غټه ایشو ده، رائټ ټو انفارمیشن یو بل دې حکومت، دې اسمبلئ پاس کړے دے، زما د دې ټولو ممبرانو په خدمت کښې یو ګزارش دے چې الحمدلله یو خبره هم پټ پناه نشته، د کوم پراسیس نه تیریږی مونږ ان شاء الله حکومت تاسو ته په دې هم یقین دهانی درکوؤ چې لوکل ویلج په سطح باندې کومې کمیټیانې جوړیږی، په هغې کښې به ټهیک ټهاک ستاسو نمائندګی وی، ستاسو به پکښې ملګری وی، په رائے باندې او یو مشترکه یو تعاون باندې مونږ هغه حقدارانو یو لسټ جوړوؤ او کوم سړے په کوم کوم کلی کښې چې د هغه د زکواة لسټ جوړیږی نو ان شاء الله هغه به په جمات باندې به باقاعده لګی۔ په کوم ځائې کښې بې انصافی شوې ده، تاسو ټهیک ټهاک هر ډسترکټ ته ځئ، خپله هغه د زکواة لسټونه راخلئ، په دې اسمبلئ کښې د احتساب یو فورم دا ځائې شته، که ستاسو کوم ځائې کښې ګیله وه، شکوه وه چې دا فنډ، دا سړے مستحق نه وو، ده ته غلطې پیسې ملاؤ شوې دی، دا سړے مستحق نه وو، دا غلط وو، هغه ثبوت سره دلته راشئ نو مونږ به حکومت تا ته جوابده شو، آیا واقعی حقیقت کښې دا فنډ چې دے دا غلطو خلقو ته تلے دے او دا حقدار ته نه

دے ملاؤ شوے، حکومت به بهرپور ان شاء الله ستاسو په هغې کښې مرسته کوی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: مسٹر حبیب الرحمان صاحب، پلیز۔

جناب حبیب الرحمان (وزیر زکواة): جناب سپیکر! زما لسو یوؤلسو ورونړو د عشر زکواة د کمیټو په تشکیل باندې سیرحاصل بحث وکړو۔ د ټولو نه مخکښې جی ستاسو په وساطت دې خپلو ورونړو ته دا درخواست کوم، اکثر طریقه کار دا دے چې کله دوئ اجلاس Requisite کړی او دوئ دغه شروع کړی جی نو چې دوئ کله بهرپور دغه وکړی نو اکثریت مونږ. غوږ. ایښودے وی او دا ټولې خبرې مونږ. ښه په سوچ او سمجھ باندې واؤرو خو چې کله مونږ. بیا خبرې شروع کړو نو زمونږ. ورونړه یا د دې هاؤس نه په چپه کښې اوځی یا شور جوړ کړی یا واک آؤټ وکړی، نو ستاسو په وساطت، ستاسو په وساطت جی زما دوئ ته استدعا ده، دا مې عرض دے او دې خپلو ورونړو ته مې دا درخواست دے چې کم ازکم زه یعنی په دې عمر کښې زه داسې خبرې نه کوم چې هغه به بیلنس نه وی ان شاء الله، هیڅ قسم د چا ذاتی دغه ته به نقصان نه رسی، تاسو خو دردمند یئ، ستاسو خو یو ګمان دے، ستاسو خو یا یقین دے چې یره زمونږ. سره ډیر لوئې زیاتے شوے دے، د دې وجې نه مې درخواست دوئ ته دا وی چې زه خپل پوزیشن واضح کړم او د دې ټولو تقاریرو Nucleus لب و لباب چې کوم دے، هغه دا دے چې دا څه د زکواة کمیټیئ جوړې شوې دی، دا څه چل شوے دے نو چونکه دا د جماعت اسلامی وزیر دے او دا د دې وزیر صاحب په اختیار کښې ده او دا شل د جماعت اسلامی ضلعې او دا مقامی زکواة کمیټئ او دا د تحصیل کمیټئ دا ګنی چې کوم دے، چونکه دا خو مونږه پارلیمانی نظام دے او قانون دلته کښې جوړیږی، دا کوم عشر زکواة ایکټ چې دے، دا په 2011 کښې چونکه عشر زکواة دا Devolved شوے دے او دې اسمبلئ چې د هغې زما دا ورونړه دلته کښې ناست دی، جعفر شاه او سردار حسین بابک ورونړه او د امان الله صاحب د ده دستخط دے، د دې دغه یو قانون پاس شوے دے او مونږ. د قانون پاسداران یو او مونږ. د قانون په رنړا کښې به په دې باندې خبره کوؤ، ورونړو! په دیکښې، سپیکر صاحب! درې قسمه کمیټئ دی، یو دے پراونشل زکواة کونسل، هغه

ځنګه به جوړیږی، زه تاسو ته هغه دغه Quote کوم چې پخپله زمادا وروڼره په دې باندې پوهه شی، نو د دوئ به ان شاء الله بیا دا ګیله ان شاء الله نه وی۔
Constitution of the Provincial Zakat Council: Section 12, sub section (3) "The Chairman and members of Provincial Zakat Council shall be appointed by the Chief Minister"، دا Wholly solely
پراونشل زکواة کونسل کښې د چیف منسټر سره هیڅوک شریک نشته، Shall be appointed by the Chief Minister، دلته کښې طریقه کار، زه وضاحت وکړم بیاتاسو دا کومې خبرې کړې دی ان شاء الله نو ډیرې خبرې به ستاسو، یو خو تاسو دردمند یئ، ستاسو Perception چې کوم دے، په Perception باندې، په ګمان باندې تاسو دا خبرې کړې دی نو زه د یو ورور په حیثیت، زه دغه انداز باندې خبرې نه کوم، طریقه جی داسې وشوه چې وړومبے خو په دې ځیزونو کښې چا د سره دلچسپی نه ساتله، د ټولې صوبې نه د پراونشل زکواه کونسل د پاره یوویشت نومونه راغلل، زه ولګیدم په هغې کښې ما پخپله چانړ وکړو چې اووه ډویژنه دی، هر ډویژن ته د یو د پراونشل زکواة کونسل ممبر ملاؤ شی۔ ما په هغې یوویشت نومونو کښې اته نومونه Tick mark کړل او وزیر اعلیٰ صاحب ته مې، د هغه د مهربانئ په وجه نور ما ته دا اختیار نه وو، هغه چې هر څوک د ځان نه کولے د بهر نه او هغه ئے نوټیفائی کولے نو په قانون کښې هغه ته دا اختیار وو خو هغه مهربانی وکړه، ما چې کله نومونه ولیږل نو هغه مزید د دې د دغه د پاره هغه اووئیل چې یره یو کار نه کوئ چې تاسو دا څلور واړه پارټئ کولیشن پارټنرز دا کښینئ او په دیکښې په Consensus باندې مزید په مفاهمت باندې دا زکواة کونسل جوړ کړئ، په هغې کښې سراج الحق صاحب د جماعت اسلامی نه، سکندر شیرپاؤ خان د قومی وطن پارټئ نه، د دغه چې کوم دے زمونږ شهرام ترکئ هغه د خپل جمهوری اتحاد نه او پی ټی آئی وزیر اعلیٰ صاحب مونږ له چې کوم دے زمونږ دغه راکړو، (مداخلت) جی؟ No، یاسین خلیل او زه د منسټر په حیثیت د دې پینځه کسانو کمیټی جوړه شوه او مونږ بیا په فنانس ډیپارټمنټ کښې، سراج الحق صاحب حاضر نه شو، هغه دیر ته تلے وو او مونږ څلور واړه کښیناستو او بالکل په Consensus باندې مونږ دا اته نومونه، دا مونږ یعنی دې څلورو واړو پارټو دا په Consensus باندې مونږ فیصله کړل

هغه نومونه، زما صرف دا د ډاکی کار وو، هغه نومونه ما وزیر اعلیٰ صاحب ته ولیږل او هغه د هغوی Approval ورکړو۔ دا هغه پروسیجر دا پراونشل زکواۃ کونسل چې کوم دے، چونکه سکندر شیرپاؤ خان نشته، په دیکښې د هغه غټه برخه ده او دې ځائې کښې د هغه ملګری ناست دی، د هغه نه د تپوس وکړی، زه چې څه خبرې کوم، زه به کهلاؤ کوم څه ابهام به ان شاء الله تعالیٰ چې نه پریږدم، دا خو د هغې طریقه کار دے۔ اوس دویم کونسل چې کوم دے د ضلعې چیئرمینان او د ضلعې د زکواۃ کمیټئ طریقه کار دا دے، اګرچه په قانون کښې دا نشته خو دا په روایاتو کښې دی چې مونږ د ډی سی اوز نه، د کمشنرانو نه د پراونشنل زکواۃ کونسل د کمیټئ د ممبرانو په ذریعه ډیرشې نومونه راغلل، زه ولګیدم دا اختیار د پراونشل زکواۃ کونسل دے چې په ضلعو کښې چیئرمین څوک نیسی، دا اختیار نه زما سره د وزیر په حیثیت شته، نه د بل وزیر سره شته، دا اختیار صرف او صرف، دا باقی اختیار ټول چې څومره کل هم دے، دا د دفعه 14 sub section (4). The District Zakat and Usher Committee shall be constituted by Provincial Zakat Council. The Chairman shall be nominated by Provincial Zakat Council and members shall be nominated by Provincial Zakat Council in consultation with district Chairman۔ قانون دا دے چې د پراونشل زکواۃ کوم په ضلعو کښې25 کسان جوړ کړی دی، دا دوئ جوړ کړی دی خو په ضلع کښې چې کوم نهه ممبران دی د ضلع کونسل د عشر زکواۃ، دا د هغه چیئرمینانو په کنسلټیشن باندې به ئے کوی، هم دا پراونشل زکواۃ کونسل۔ دریمه دا لوکل زکواۃ کمیټئ، دا منور خان چې کومه نکته بیان کړه، پخوا دوه طریقې وې، یو سلیکشن وو او یو الیکشن وو۔ په دې Amended Bill کښې، دا دغه زما سره چې کوم دے، دا زما سره زمونږ دغه Bill راسره دے، دا تاسو بیا وګورئ ان شاء الله نو پخپله به ستاسو زړه ته خبره، ستاسو د زړه نه به دا ګمان اوځی چې ګنې دې حبیب الرحمان په دیکښې څه مداخلت کړے دے۔ ستاسو چې کومه ګیله ده، د منسټر په حیثیت دننه زما په زړه کښې هم دا خبره شته خو اوس زه پخپله بې اختیاره یم، په دیکښې ما څکه دا خبره، ما Encroachment نه دے کړے، (تالیاں) څوک مې د مرئی نه نه دی نیولے، په هغې کښې تاسو وګورئ Section 15 په لوکل زکواۃ کمیټو کښې،

،The members of the Committee will be selected by the locality
منور خان چې کوم څیز ته اشاره وکړه، دا طریقه کار ئے ډیر آسان کړے دے چې
دا د زکواة کونسل د ضلعې یو ممبر، یو ریټائرډ نوکر، یو سرکاری ملازم
Gazetted دا درې کسه به لاړ شی Locality ته او هغه به خلق راټول کړی او د
خلقو نه به تپوسونه وکړی او دوئ چې څه وائی او دې نکته سره زما چې بالکل په
دغه باندې، نو هغوی به Consensus باندې د اووه اووه کسانو کمیټی به
اناؤنس کړی خو الیکشن صرف په دې یو ځائې کښې دے چې کله لوکل کمیټی
ممبران جوړ شی نو بیا به په هغې کښې یو چیئرمین، که د دې ټولو تعلیم لسم وی،
کم ازکم کوالیفکیشن به لسم وی، دا که کونسل ممبران وی، که دا د ضلعې
چیئرمین وی، که دا د ضلعې ممبران وی او که دا د لوکل کمیټیو ممبران وی، د
دې د پاره تعلیمی دغه میټرک دے ، په دیکښې به یو هغوی Elect کوی، په دې
اووه کسانو کښې به باقاعده الیکشن کیږی او د الیکشن په ذریعه به پکښې یو،
په دیکښې صرف دا یو Elected خبره ده او باقی ټول د کونسل اختیار دے۔ دا
خو وروڼړو! هغه طریقه کار دے چې د هغې په ذریعه باندې دا ټول پراسیس
مکمل شوے دے۔ زه یو خبره ایډمټ کوم چې په زکواة او په عشر کښې په دې
کمیټو کښې مونږ ډیر زیات لیټ شوی یو، د دې دا خبره زه په وضاحت باندې
ځکه کوم چې کله Interim Government جوړ شو نو چا رپورټ ورکړو الیکشن
کمیشن ته چې د زکواة پیسې دا خلق د سیاسی رشوت په ذریعه باندې تقسیموی
نو هغوی د یو نوټیفیکیشن په ذریعه باندې دا ټول ممبران، که هغه لوکل وو، که
هغه د ضلعې وو، که هغه د پراونشل، دا ټول هغوی چې کوم دے په یو آرډر
باندې د هغوی یعنی فنډ ئے Freeze کړو او دا چیئرمینان او دا ټول ئے
Suspend کړل۔ کله چې دا حکومت راغے، دا په سات اپریل 2013 کښې دا
آرډر جاری شو۔ مونږ چې کله راغلو نو ما تپوس وکړو چې دا پراسیس خو بالکل
کول غواړی، زه به دا اووایم، ما دا نه غوښته چې مونږ زاړه کوم ممبران دی د
ضلعو ځکه چې د هغوی Reputation په اخبارونو کښې او په دغې وخت هغوی
چې کوم شوی وو، Even په هغه نوټیفیکیشن کښې پرې ډیر لوئې چارجز دی،
ډیر Illegal کارونه کوی، اقرباء پروری کوی، دا کوی دا کوی، نو یو خو دا

طریقه وه چې کله د ایم ایم اے حکومت ختم شو او د اے این پی او د پی پی پی جوائنټ ګورنمنټ راغے نو دا تاسو د دې اسمبلۍ دا کسان ګواه يئ چې دوئ په يو ایګزیکټیو آرډر باندې په وړومبو دوه درې ورځو کښې دا ټول کونسلونه، دا ټول چیئرمینان بالکل په ایګزیکټیو آرډر باندې مات کړل او بالکل شارټ کټ ځکه چې دا د حکومت سره ډیره لوئې اختیار وو، خپل کسان دوئ Nominate کړل بغیر د پراونشل زکواة کونسل نه، دا کونسل هم دوئ خپل جوړ کړو، دا ټولې طریقې هم خپله وکړې. ما دا مناسب نه ګنړله، دا دوئ چې وائی دا بعضې وخت کښې د جماعت اسلامی د پاره، دا چې مونږ د جماعت اسلامی نوم اخلو نو زمونږ سره کم از کم احساس وی، زه د خدائے نه په دې ډیر شکر ګزار یم، زما دا ورونړه د اسلام دا خبرې کوی یقیناً دا زمونږ ښه مسلمانان دی، دا سې مونږ ټول کلمه ګو خلق یو، یعنی دا ښه مسلمانان دی خو دا هم د خدائے پاک لاکھ لاکھ شکر دے چې مونږ ځان ټهیکیداران نه حسابوؤ، مونږه ډیر خطاکار، غلط کار، ګناهګار، د دې نوې صدئ، پینځلسمې صدئ ډیر ګناهګار او خطاکار انسانان او بنیادم یو خو دا هم زما د دې ورونړو ښه ګمان دے چې دا هر وختې مونږ ته په نمړئ باندې دا اسلام ایږدی نو زه وایم دا هم د خدائے پاک ډیر لوئے شکر دے چې دوئ، نو ما توکل نه شو کولے چې یره زه په یو ایګزیکټیو آرډر باندې دا کمیټئ ماتې کړم نو ما د هغې د پاره طریقه کار دا وکړو چې چونکه زکواة په کمیدو روان دے، دا وضاحت ځکه درکوم چې زکواة سخکال مونږ ته یعنی 2015، اوس بیا پنجاب او سندھ، خپله مخکښې هغوی یو فیصله کړې وه د Devolution نه وروستو چې مونږ به د 2015 پورې صوبو له زکواة به Federally چې کومه طریقه ده، مخکښنئ طریقه ده، په هغې طریقه به دوئ صوبه خیبر پختونخوا له به مونږه دغه درکوؤ خو بیا اوس په اخره کښې ستومانه وو، اوس په 20 تاریخ ورسره یو میټنګ شوے دے، سندھ او پنجاب په دې ستومانه وو چې دا خو Devolved شوې محکمه ده، دا د صوبو معامله ده او مونږ دوئ له پیسې نه ورکوؤ خو بهرحال اوس په 20 تاریخ چې کوم میټنګ اوس په 20 فرورئ باندې شوے دے Recently نو زکواة زمونږ کمیدو، زه به دا اووایم چې یره د الله تعالیٰ احسان دے، زمونږه Collection د زکواة د صوبه سرحد دا تاریخی

سخکال د ټولو نه زیات زکواة Collect شوے دے نو دا پانچ پرسنټ دے خو صوبه سرحد ته 13.82 یعنی 13.82 دا مونږ ته په دې شریکه چې کوم دے صوبه سرحد له د پنجاب نه او د سنده نه، د بلوچستان نه، زمونږ خپل دا ټول راځی، سخکال مونږ ته 52 کروړ روپئ دا مونږ ته چې کوم دے، وختی په دې تقریر کښې یو ورور دا اووئیل، دا د ټول پاکستان د څلور واړو صوبو، دا د فیډرل ګورنمنټ نه۔۔۔۔

جناب سردار حسین: جناب سپیکر صاحب! دا نوم صوبه سرحد نه دے، دا نوم خیبر پختونخوا دے۔

(قہقہے)

وزیر زکواۃ: صوبه خیبر پختونخوا، نو دا مونږ له 52، نو پروسږکال زمونږه 67 کروړ روپئ بجټ وو، ما کوشش وکړو زمونږ سره د دې سیلاب نه پیسې وې، ما وئیل چې یره د تیر کال برابر کړئ دا دغه، نو مونږه دا 52 باقی جمع د سیلابونو هغه پیسې دلته کښې ټرانسفر کړې او مونږ 67، نو مونږه پراسیس کوؤ، زه د هغې د پاره ولګیدم د عشر د نفاذ د پاره چې یره دا عشر د نفاذ او دا پراونشل زکواة کونسل دا پروسیجر به مونږ شریک، دا مونږ ولګیدو یو قانونی مسوده مونږه تیاره کړه، خاصکر مونږ ته د عشر اوس ضرورت دے، زکواة به بل کال نه وی یعنی دومره زکواة به نه وی چې مونږ سره به د تنخواګانو پیسې نه وی، زمونږه سره 493 کسان Zakat paid ملازمین دی، دا د زکواة د فنډ نه پیسې اخلی، د دس پرسنټ نه مونږه زیاتې پیسې یعنی مونږه د قانون د دائرې نه بهر هغوی له پیسې ورکوؤ، نو ما په دې باندې Focus کړه، په اسمبلئ کښې ما هم وئیلی وو چې مونږ تر څو پورې د عشر نظام نه دے نافذ کړے، مونږ نه کامیابیږو، نو مونږه یو مسوده قانون تیاره کړه او مونږه قانون دغه ته چې کوم دے محکمې ته، محکمه قانون ته ولیږله او په هغې کښې ما دا دغه هم وکړو چې یره د پراونشل زکواة کونسل دا طریقه پینځه میاشتې، زما د قانون ورونړه به دلته ناست وی هغه هغوی Vet نکړه چې تاسو د زکواة د عشر د پاره کومه طریقه رالیږلې ده، دا ټهیک نه ده۔ نو ما ورته درخواست وکړو، زه پخپله شپږ پیرې د یو منسټر په حیثیت سیکرټری صاحب، عارفین صاحب به دلته کښې

ناست وی پخپله پینځه شپږ ځله تلې یم چې تاسو په دیکښې غلطئ اوباسئ۔ قانون ته خو مونږه رالیږلې په دې، دې محکمې ته چې په دیکښې غلطئ اوځی او مونږ دستی دا عشر Implement کړو، بهرحال هغه ټائم دغه شو۔ مونږه په اخره کښې وزیر اعلیٰ صاحب زبانی Verbally هغه ته ما په دوئ باندې دغه وکړو، هغه هغوی ته اووئیل چې دستی طور Vet کړئ۔ مونږ ولګیدو او زمونږ نه د هغې تاریخ تلے وو او مونږ پراونشل زکواة کونسل چې جوړ کړو نو په وړومبی ځل پراونشل زکواة کونسل ته اختیار وو نو هغوی د هغه خپل قانون په رنړا کښې چې کوم دے هغه دا زکواة کمیټئ چې کومې Suspend وې، هغه ئے Dismiss کړې او دا پروسیجر شروع شو۔ اوس ټولې د ضلعو کمیټئ برابر شوې دی، په اووه لسو دغه کښې چې کوم دے نو یو هفته مخکښې ما رپورټ اخستے وو چې دا د ضلعو کمیټئ چې کوم Constitute شوې دی، هغه رپورټ راغلے دے، مقامی کمیټئ لا بهرپور جوړې شوې نه دی، په دیکښې هم په ما باندې ښه ډیر لوئې پریشر دے، د دوئ چې کوم تحفظات دی، دا د جماعت اسلامی د کارکنانو هم دی، دا زما دا دغه چې کوم دے، د سکندر شیرپاؤ دی، د پی ټی آئی هم دی، د دې حکومتی ملګرو هم دی او د دې نورو ملګرو هم دی، ما په دې فلور آف دی هاؤس مخکښې دا خبره کړې وه چې زه به ټرانسپرنسی، زه اوس هم دا خبره کوم یعنی بحیثیت مسلمان خبره کوم، زه به دا اووایم چې ما تر اوسه پورې، زه سیاستدان سړے یم خو زه لا اوسه پورې د زکواة دفتر ته ځکه چې د خلقو سفارشونه مونږ دې ایم پی اے ګانو ته دا خلق هغه سفارشونه کوی، زه بالکل د ټرانسپرنسی، زه د جماعت اسلامی په طور خو زه به دا اووایم چې دا Hundred percent کمیټئ د جماعت اسلامی وې، ما به ترې تپوس کولو، ما به د هغوی سره احتساب کولو، ما ته مشکل اوس دا دے چې یو هیڅ اختیار زما نشته خو چې یو رپورټ راشی نو زه اختیارات، په دې ټول دغه کښې تاسو وګورئ د وزیر اختیار، د وزیر نوم به په دې ټول ایکټ کښې په یو ځائې کښې یو حرف دا د وزیر نشته، په زکواة عشر کښې د وزیر هیڅ قسم اختیار نشته خو چونکه زما سیکرټری او زما محکمه، د ایډمنسټریشن په حیث زه د هغوی هیډ یم، دا یو دغه ما له راکوی چې د چا خلاف، چې دا سړے ټرانسپرنسی نه کوی۔ ورونړو! دا زکواة د

استحقاق نه چاپیره ګرځي او استحقاق دوائی ورکول، هسپتال کښې د هغه علاج کول، وظیفې ورکول، هغه له ټیکنیکل ټریننګ ورکول، دا ټول چې کوم سړے مستحق زکواة وی، هغه ته مونږ صرف کولے شو زکواة، د دې نه علاوه یو مالدار، خان نواب، دې سړی ته دا نه ملاؤیږی، دغه د هغې پروسیجر وو۔ اوس زما دا ورونړه چې کوم دے نو هغه بله ورځ هم دوئ ډیرې خبرې کړی وې، زما دې دواړو ورونړو، کلی والو خبرې کړې وې چې مونږه چې کوم دے دې وزیر صاحب، او زمونږ مشر، په داسې الفاظو کښې دوئ چې که دلته کښې خبرې کوی نو دوئ خو زما ورونړه دی، زه خدائے شته زما هیڅ قسم، زه خو یو سیاسی سړے یم او دا یو دغه وی، زمونږ خپله د کشرئ د مشرئ خبره ده، زمونږه کلچر هم د پښتنو دا دے، دا ټول خلق زما قدر کوی، که هغه پی ټی آئی ده، که هغه اے این پی ده، که هغه دا بله خبره ده خو دوئ په هغې هتک په انداز باندې وائی، دوئ هغه بله ورځ په ټوبیکو سیس باندې زما دواړو ورونړو خبره کړې وه بلکه عبدالکریم هم خبره کړې وه، زه خدائے ګواه کوم، سیس یعنی ټوبیکو سیس، ما ته ګورې الفاظ یاد دی، اوس پکښې امنډمنټ شوے دے چې The office of the, Tobacco Cess shall be utilized in the tobacco growing areas for the development of roads and plantation، دا په هغه مخکښنی ایکټ کښې وو، اوس پکښېInclude شوے دے ایجوکیشن، زه خدائے ګواه کوم دا د ایکسائز اینډ ټیکسیشن ډیپارټمنټ ذمه داری ده، هغوی ته چې کوم رپورټ راځی Crop report، هغوی ته کوم رپورټ ورکوی د هغې مطابق په حلقو کښې د هغې په مقدار باندې تقسیمږی۔ ما ته ایک کروړ دی 10 لاکھ، ما ته ایک کروړ سات لاکھ، 17 لاکھ روپئ ملاؤ شوی دی، بابک وورور ته 67 لاکھ روپئ ملاؤ شوی دی او دې بل وورور ته مې چې کوم دے چھ لاکھ روپئ ملاؤ شوی دی۔ دا بالکل Throughout the Province، دا د اووه ضلعو پیداوار دے او ټول دغه چې کوم دے نو په دیکښې شامل نه دے، ما ته د صوابئ پوزیشن نه دے معلوم، هغې کښې یورنیورسټی جوړیږی، ما ته چې دا چا وئیل، خبره کوم چې هلته دوئ ټولو په Consensus باندې دا خبره کړې ده چې مونږ دا خپل ټوبیکو سیس چې کوم دے، دا مونږ یونیورسټئ له ورکوؤ خو بونیر کښې پرې مونږ Consensus نه دے Develop کړے، چې زما د بابک وورور کومه حصه ده، هغه ته ملاؤ شوې

د ه، چې د دې بل ورور کومه حصه ده هغه ته ملاؤ شوې ده، چې د دې بل ورور کومه حصه ده، هغه ته ملاؤ شوې ده، زه خدائے گواه کوم، خط تلے دے، ما ته په پینځلسمه ورځ ملاؤ شو سیس۔ دویمه خبره دوئ جی دا کوی، یو ټینډر زما دې ورور بالکل داسې دغه ته مخې ته نیولے وو چې دا ټینډر دے او په دې ټینډر کښې گوره زما د مشر وزیر صاحب چې کوم دے نو دا سکیم ټینډر شوے دے، دا سکیم ټینډر شوے دے، دا سکیم ټینډر شوے دے، ورورا زه په دې سلسله کښې دا خبره ځکه کوم چې زه د یو محکمې منسټر یم، تاسو اے ډی پی رااوچته کړئ زما په دغه کښې ځلور Components دی چې په هغې باندې مطلب دا دے هغه سکیمونه راغلی دی او هغه زه دې ټول هاؤس ته به بالکل دغه کوم۔ زما سره 262 نمبر اے ډی پی ده، "Improvement of Deeni Madaris and Masques in KPK Phase-II"، په دیکښې دا Improvement of Deeni Madaris، زه چیلنج کوم دا ټول چې ما ته کوم ممبر، کوم ممبر سکیم راوړے دے، په 12 ملین کښې ما د هغه د Accommodate کولو کوشش کړے دے، زه دا اپوزیشن ته هم وایم او زه د حکومت دې خلقو ته هم وایم، که چرې زما په دغه باندې راغلے وی، ما به ورته وئیل چې یره زما سره نشته، دا ما Full چې ما ته ثوک راغلی دی، ما له چا درخواست راکړے دے، چې کله رااوځی په دیکښې د اپوزیشن خلق هم شته، په دیکښې د پی ټی آئی خلق هم شته، په دیکښې د جماعت اسلامی خلق هم شته، په دیکښې دا ټول خلق شته۔ دویم سکیم زما سره "Construction of Boundary wall around Graveyards"، دا هم چې ما له ثوک راغلی دی۔۔۔۔

<u>جناب منور خان ایڈوکیټ</u>: جناب سپیکر صاحب! منسټر صاحب د ایجنډې نه بهر اووتو، منسټر صاحب په ایجنډه باندې تقریر کوئ، تاسو خو سکیمونه رااویستل، ستاسو چې کومه ایجنډا ده، تاسو په هغې خبره وکړئ۔

<u>وزیر زکواۃ</u>: دا جی په ایجنډا وو، هغه بله ورځ، ټهیک شو جی۔۔۔۔

(شوراور قطع کلامیاں)

<u>وزیر زکواۃ</u>: صحیح شو جی، صحیح شو جی، صحیح شو جی۔

سردار اورنگزیب نلوٹھا: جناب! آپ تو کوئی اور بات کر رہے ہیں جو آپ نے صوبے بھر میں چیئرمین لگائے ہیں، چیف منسٹر صاحب۔۔۔۔۔

(شور اور قطع کلامیاں)

سردار اورنگزیب نلوٹھا: جماعت اسلامی کے کارکن ہر جگہ لگائے ہیں، آپ اس کا جواب دیں، آپ تو کسی اور طرف لے گئے بات کو۔۔۔۔۔

(شور اور قطع کلامیاں)

وزیر زکواۃ: نہیں، مجھے، میں نے، آپ، پشتو کا ایک۔۔۔۔۔

(شور اور قطع کلامیاں)

وزیر زکواۃ: پشتو کا ایک، نلوٹھا۔۔۔۔۔

(شور اور قطع کلامیاں)

وزیر زکواۃ: چیئرمین صاحب! چیئرمین صاحب! میں۔۔۔۔۔

سردار اورنگزیب نلوٹھا: آپ نے جماعت اسلامی کے کارکن ہر جگہ لگائے ہیں، آپ اس کا جواب دیں، آپ تو کسی اور طرف لے گئے بات کو۔۔۔۔۔

(شور اور قطع کلامیاں)

وزیر زکواۃ: سپیکر صاحب! میں نلوٹھا صاحب کی خدمت میں عرض کروں، آپ، پشتو میں ایک مفروضہ ہے "چې د زلیخې کتاب خلاص شو او تاسو پوهه نه شوئ چې جی دا بنځه ده او که نر"، یعنی میں نے تو سارا، جو قانونی تقاضے تھے، جو قانون میں تھا، جو ایکٹ تھا، میں نے سارا، یہ کہتا ہے کہ آپ، مجھے یہ اختیار نہیں ہے کہ میں کسی کو ہٹاؤں، اضافہ کروں، کسی کو Suspend کروں، جب کیس کسی کے Against آجائے تو اس کے خلاف انکوائری کرنا، یہ میرے ڈیپارٹمنٹ کا کام ہے۔ اگر ٹرانسپرنسی نہ ہوئی لوکل کمیٹیوں میں تو میں ایکشن لوں گا، یہ میرے صرف اختیار میں ہے لیکن Through the Secretary in my department، د هغې نه علاوه زما سره اختیار نشته ځکه دا وایم۔ ګوره دا ګمان یواځې د دوئ نه دے، دا زما د وزیر اعلیٰ صاحب هم دا ګمان دے، دا زما د دې شاه فرمان ورور هم دے، دا زما د دې بهرام خان ورور

هم دے یعنی په دې زما دا ټول ورونړه، دا خبره چې کوی، تاسو په ګمان دا خبره کوئ، زه خدائے ګواه کوم چې زما سره، تاسو ته مې سوال کړے وو چې دا ټول مه اخلئ او دا ټول دغه چې کوم دے لوکل کمیټیز زه اخلم او زما نه ټرانسپرنسی غواړئ، یعنی په دې هاؤس کښې ما یو پیره دا خبره کړې هم ده، زه د خدائے په مخکښې دا وعده کوم چې زما څه کوشش دے چې دا ټرانسپرنسی د د تیر دغه شان چې کوم دے که زه بیا دا خبره کوم، د هغې په شان د نه وی نو د هغې په دغه باندې چې کوم دے، بل زما دې ورور د دې انصاف انصاف خبرې، یقیناً چې په دې باندې زه دا ایډمټ کوم چې مونږ د انصاف خبرې کوؤ او زما دې ورونړو مخکښې د انصاف خبرې نه دی کړی، یقیناً دوئ به نه وی کړی او زه هم دا خبره کوم چې مونږ د انصاف خبره کوؤ نو دا انصاف بیا سړی ته، چې سړے با ضمیره سړے وی نو دا خبرې ئے په ذهن کښې بیا پرتې وی، چې مونږه په دې فلور باندې د انصاف انصاف خبرې کوؤ نو زه به دې خپل ورور ته اووایم، زما سردار حسین بابک ورور د دې نه مخکښې په یو لوئې منصب باندې وو او الحمدللّٰه چې په هغه وخت کښې ټول ممبران د اے این پی وو، ټول ممبران د اے این پی وو، د اپوزیشن پکښې نه وو، مونږ که زیاتے کوؤ نو دا څوک د اپوزیشن دے، څوک به د بلې پارټئ وی خو د دوئ د خپلې پارټئ ملګری چې د دوئ درې ممبران ایم پی ایز او ایم این اے، ډیر لوئې لسټ دا راسره دے، مخکښې مې هم درته وئیلی وو خو زه به درته شارټ دا اووایم چې ګوره ده پرائمری سکولونه Establish کړی دی، 37 ده، چار بل او دس بل، مډل سکولونه ده 35 جوړ کړی دی، نهه بل او اته بل، ټوټل هائی سکولونه ده 15، بل پانچ، بل چار، هائی سیکنډری سکولونه ده یوؤلس، بل درې، بل اووه۔ Total additional classroomsده 251، بل سات او بل نو۔۔۔۔

(شوراور قطع کلامیاں)

<u>وزیر زکواۃ</u>: Reconstruction of Schools ده 42، بل چهه، بل تین۔۔۔۔

(شوراور قطع کلامیاں)

وزیرزکواۃ: ډگری کالجونه، ډگری کالجونه ده دوه او باقی هیڅ نه، دا ده د خپلو ملګرو سره انصاف کړے دے ، خو مونږ ته هغه غلبیل پاڅی کوزې ته وائی۔۔۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: حبیب الرحمان صاحب!

وزیرزکواۃ: دا زه د دغه د پاره وایم د ریکارډ د پاره، زه د چا د توهین په بنیاد دا خبره نه کوم، د ریکارډ درست کیدو د پاره کوم۔ زه یو ځل بیا د دې ټولو۔۔۔۔

جناب شاہ فرمان(وزیراطلاعات): جناب سپیکر!

جناب ڈپٹی سپیکر: شاہ فرمان صاحب پلیز، ایک دو منٹ کیلئے شاہ فرمان صاحب۔۔۔۔۔

وزیرزکواۃ: ٹھیک شو جی، ٹھیک شو۔ زه شکریه ادا کوم۔ وآخِرُالدَعۡوَاٰنا أَنِ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلۡعَـٰلَمِينَ۔

جناب ڈپٹی سپیکر: تھینک یو، تھینک یو ویری مچ، شکریہ۔ شاہ فرمان صاحب! ٹائم بہت شارٹ ہے کوشش کریں کہ شارٹ، مختصر سے وقت میں۔۔۔۔۔

وزیراطلاعات: شکریہ جناب سپیکر۔ یہ ایک اہم ڈیبیٹ تھی اور یہ ہاؤس اسی لئے ہے کہ جہاں پر غلطی ہو، اس کے اوپر بات کی جائے اور Rectification، درستگی کی جائے۔ یہ سارے فنڈز، گورنمنٹ کے پاس جتنا پیسہ ہوتا ہے، ایک تو گورنمنٹ کی ویژن اور پالیسی کے مطابق جو پراجیکٹس ہوتے ہیں، ان کے پاس اختیار ہوتا ہے کہ وہ وہ پراجیکٹ شروع کرے جو منشور کا حصہ ہیں لیکن Basically یہ پیسہ عوام کا ہے اور عوامی نمائندوں کے ذریعے یہ پیسہ عوام تک پہنچتا ہے اور یہ Ensure کرانا چاہیئے کہ چاہے طریقہ کار کچھ بھی ہو، عوام اس سے محروم نہ ہوں، ہر ایریا کو، ہر جگہ پر انصاف کا تقاضا یہی ہے کہ ملے اور پھر میرا تو بڑا اسلئے مشکل کام ہے کہ مجھے جو مشکل ترین کام سونپا گیا ہے، وہ یہ ہے کہ میں پانی تقسیم کروں اور سمجھ میں یہ بات نہیں آتی کہ کس کو آدھا گلاس دیں اور کس کو پورا گلاس دیں، میں خود اس تکلیف میں ہوں کہ کس طرح فیصلہ کیا جائے؟ مجھ سے زیادہ حبیب الرحمان صاحب کی ذمہ داری ہے کیونکہ زکواۃ کا پیسہ اگر کہیں مستحق بندہ رہ جائے اور غیر مستحق کو (تالیاں) ملے تو یہ میں سمجھتا ہوں کہ وہ کہتے ہیں کہ جہاں پر آپ تلوار رکھیں اور تلوار کے نیچے جتنا ایریا آتا ہو، اگر وہ بھی بے انصافی ہو جائے تو اس کا بھی حساب کتاب ہو گا (تالیاں) اس وقت تو میں صرف یہ کہہ سکتا ہوں کہ جس طرح اس سے پہلے بھی اپوزیشن کے بھائیوں

نے ایشوز اٹھائے ہیں، واک آؤٹ بھی کیا ہے، ان سے بات بھی کی گئی، چیف منسٹر صاحب سے بھی اس کے اوپر بات ہو گئی ہے، وہ Issues resolve بھی ہو گئے ہیں، ڈیڈک چیئر مین شپ کے اوپر باتیں تھیں، میں اس وقت اپنے ڈیپارٹمنٹ کے حوالے سے یہ بات کرنا چاہتا ہوں کہ اس کے اوپر میں مزید بھی کام کر رہا ہوں لیکن اس وقت میں اپوزیشن کیلئے کم از کم ایک کروڑ روپے Per constituency کا اعلان کر رہا ہوں کہ وہ سارے اپوزیشن۔۔۔۔۔

محترمہ نگہت اورکزئی: سپیکر صاحب! Constituency means چې صرف سړو له، دا خو د ښځو سره بیا زیاتے دے ، Per constituency خو یو ایم پی اے دے۔۔۔۔۔

وزیر اطلاعات: نہیں نہیں، میں پبلک ہیلتھ کی بات کر رہا ہوں، (تالیاں) آپ دیکھیں، نگہت بی بی! یہ ادھر بھی بیٹھی ہوئی ہیں۔۔۔۔۔

محترمہ نگہت اورکزئی: اس کا مطلب کہ فی میل ممبرز کو پھر سے نظر انداز کیا جا رہا ہے، اب یہاں پر Gender discrimination ہو رہی ہے۔۔۔۔۔

وزیر اطلاعات: اچھا اچھا، خیر اللہ خیر کرے گا۔۔۔۔۔

محترمہ نگہت اورکزئی: جناب سپیکر! ما پرون په دې باندې رولنگ اخستے وو چې په دیکښې به د Gender discrimination نه وی، مونږ چې د لته ناست یو نو As Member of Parliament ناست یو ، Per constituency مطلب خو یو ایم پی اے دے۔۔۔۔۔

وزیر اطلاعات: یہ چیزیں Finalize نہیں ہیں، اچھا ویسے۔۔۔۔۔

محترمہ نگہت اورکزئی: آپ پھر سے فی میل کو نظر انداز کر رہے ہیں، یہ سراسر زیادتی ہے۔۔۔۔۔

وزیر اطلاعات: جناب سپیکر! میں ایک بات آپ کو بتاؤں، ایک بات میں آپ کو بتاؤں، کل جب میں اٹھا تو میں نے کچھ Commitments دینے تھے اپوزیشن کے بھائیوں کو اور اسلئے میں نے وہ Commitments دینے تھے کہ میری نو بجے چیف منسٹر صاحب کے ساتھ میٹنگ تھی اور اس میٹنگ کو سامنے رکھتے ہوئے میں نے دو چار باتیں کرنی تھیں کہ اگر ان کا Approval ہو تو پھر میں چیف منسٹر صاحب سے بات کروں۔ ایک معمولی بات کے اوپر اپوزیشن کے بھائیوں نے، وہ ماحول اس طرح ہو گیا کہ

وہ جو میں Commitment کرنے جارہا تھا، انہوں نے خود ہی وہ Commitments روک دیئے، میں بھی آرام سے بیٹھ گیا، تو اگر اتنی چھوٹی سی بات پر آپ، اکیلے آپ بیٹھ کے مجھ سے بات کرلیں، وہ ایشو ہے لیکن جو ایک Step لینا چاہ رہے ہیں تو آپ پلیز ذرا سوچ لیں، میں اپوزیشن کے بھائیوں کیلئے یہ ایک ایک کروڑ روپے۔۔۔۔۔

محترمہ نگہت اورکزئی: یہ پھر سے فنڈز کی تقسیم میں ہمارے ساتھ زیادتی ہو رہی ہے جناب سپیکر!۔۔۔۔۔

وزیر اطلاعات: میں پبلک ہیلتھ کی بات کر رہا ہوں، سکیمز کیلئے میں نے کل سے یہ سوچا ہوا تھا، یہ بھی میں Promise کرتا ہوں کہ میں چیف منسٹر صاحب کے ساتھ بات کرونگا، (تالیاں) میں چیف منسٹر کے ساتھ بات کرونگا، Ensure کرینگے۔ دیکھو Ensure کرینگے، Ensure کرینگے کہ انصاف ہو جائے (تالیاں) اور انصاف اسلئے کہ جو عوام ہے، ان کو اس بات کی سزا نہ ملے کہ جی کوئی فلاں پارٹی کو ووٹ ملا تھا تو اسلئے ہمارے ساتھ یہ ہو رہا ہے یا فلاں ہمارا ممبر بنا تھا، تو اسلئے اس کے اوپر بات ہو سکتی ہے (تالیاں) اسی لئے تو اس کے اوپر ڈیبیٹ ہو گئی، ڈیبیٹ کا مقصد یہ نہیں ہے کہ ایک دوسرے کو باتیں سنانا، ڈیبیٹ کا مقصد یہ ہے کہ ایک طریقہ کار اور Understanding کے اوپر پہنچ جائیں اور اس مسئلے کا حل تلاش کیا جائے۔ ان شاءاللہ اس کے حل کے اوپر بات ہو گی جناب سپیکر، بالکل ہم بات کرینگے، بات کرینگے اور میں دل سے کہتا ہوں۔۔۔۔۔

محترمہ نگہت اورکزئی: یہاں پر اگر بے انصافی ہو گی تو پھر بات کیسے ہو گی؟ یہ بار بار فی میل کو نظر انداز کرنا فنڈز کی تقسیم میں، یہ بے انصافی ہے جناب سپیکر، یہ پہلے اس پر بات ہو چکی ہے۔۔۔۔۔

وزیر اطلاعات: جناب سپیکر! میں، میں ایک تجویز، میں ایک تجویز دیتا ہوں۔۔۔۔۔

محترمہ نگہت اورکزئی: آپ نے Constituency کی بات کی تو اس کا مطلب ہے کہ پھر سے آپ فی میل پارلیمنٹیرینز کو نظر انداز کر رہے ہیں، ہم یہاں پر سب As Member Parliament بیٹھے ہیں تو پھر ہم سب کے ایک جیسے حقوق ہیں، آپ Constituency کی بات کر رہے ہیں تو اس کا مطلب ہے کہ اس میں فی میل پارلیمنٹیرینز شامل نہیں ہیں، میں آپ کو ایک بات کہوں، آپ نے Gender

عورتوں کے ساتھ کی ہے اور میری بھی تو Constituency نہیں ہے تو اس میں discrimination میں بھی شامل ہوں اور میں اس پہ واک آؤٹ کرتی ہوں۔

(اس مرحلہ پر محترمہ نگہت اورکزئی صاحبہ، رکن اسمبلی ایوان سے واک آؤٹ کر گئیں)

(شور)

وزیر اطلاعات: آپ نہیں، اس میں سورن سنگھ بھی شامل ہے، وہ بیچارہ، اس کی بھی Constituency نہیں ہے، سورن سنگھ کی بھی نہیں ہے۔ میں جناب سپیکر، ایک Suggestion پیش کرنا چاہتا ہوں کہ ایک میرا خیال ہے کہ 3 تاریخ کو پارلیمانی لیڈرز کی کوئی میٹنگ ہے، اگر اس میٹنگ میں یا اگر اس کے بعد اگر چیف منسٹر صاحب کے ساتھ یہ ایشو بھی ڈسکس کیا جائے تو اس کا بہتر حل نکل آسکتا ہے۔ تھینک تو، مسٹر سپیکر۔

Mr. Deputy Speaker: The sitting is adjourned till 03:00 pm of Monday afternoon.

(اجلاس بروز سوموار مورخہ 03 مارچ 2014ء بعد از دوپہر تین بجے تک کیلئے ملتوی ہو گیا)